

Lehmävaihtoja
Hollannista

» 9

Tukitaulukot

» 20

Tilan rahaliiken-
teen suunnittelu

» 26

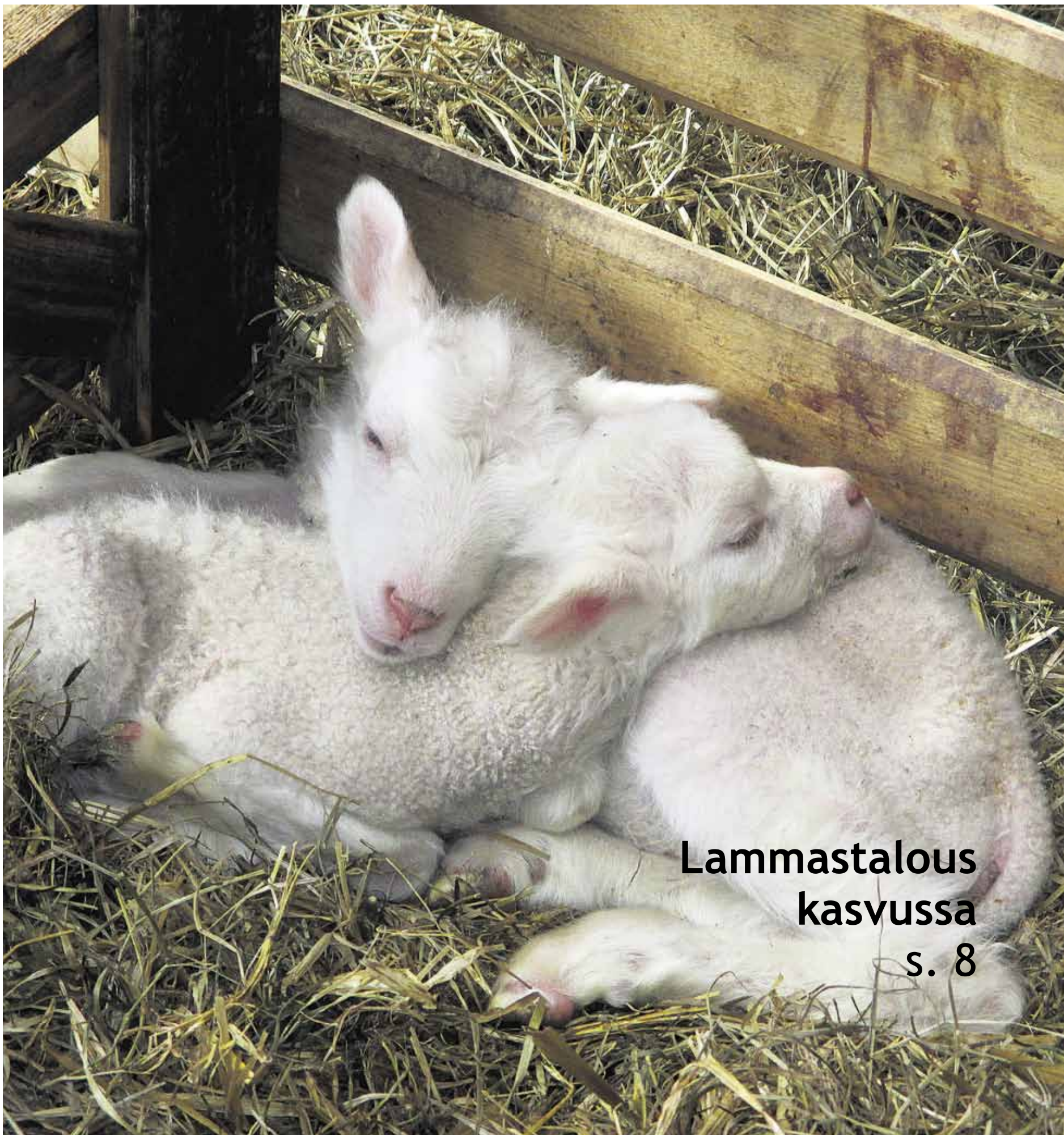
Tiedotuslehti asiakkaille ja sidosryhmille
2015

ProAgria

Keski-Pohjanmaa

2

www.proagria.fi/kp

**Lammastalous
kasvussa
s. 8**

TEEMANA: EU-tuet ja Neuvo 2020

PRO
Agria

Onneksi on Neuvo!

Pidin viikonloppuna vanhojen sanomalehtien katsauksen. Otsikot innostivat ottamaan Ympäristökorvauksesta kaiken irti tai huomauttavat, että tukijärjettömyksistä on päästävä eroon. Huolehditin siinä, että Lypsylehmpalkkion maksatus on hoidettava kuntoon ja että Kasvulohkot määritellään piirtämällä. Muistutettiin siinä, että Tukilomake on tulostettava itse.

Suomen toiseksi suurimman sanomalehden tukiohjelmitehtävään kehoitettiin hengittämään syvään, sillä nyt se alkaa, tukihaku. Liitteessä todettiin aiheellisesti, että mikä on ihmisen luomus, on myös ihmisen hallittavissa. Kaikessa tässä tukikuumeessa on hyvä huomioida, että lääketäkin on tarjolla. Maatilojen neuvontajärjestelmä, Neuvo 2020, käynnistyi osana Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa kaikkien viljelijöiden käyttöön huhtikuun alussa. Neuvo 2020 -palveluja voi käyttää ympäristöön, tuotantoeläimiin, kasvinsuojeluun, luomuun ja energiaan liittyvissä tilakohtaisissa neuvontatarpeissa.

ProAgrian Neuvo-asiantuntijat ovat valmiina selvittämään, laskemaan, vertaamaan, optimoimaan ja suunnittelemaan tilojen apuna tukien määriä, sitoumusten vaikutuksia, tukiehtojen kiemuroita ja valvontojen vaatimuksia. Tukipuntarilla selviävät tarkoituksenmukaisimmat tukiratkaisut ja arvot tilakohtaisista kokonaistukimääristä.

Eikä tämä huhtikuuhun lopu. Tukiin ja valvontoihin, kasvinsuojeluun, pellon kasvukuntoon ja vesitalouteen, maisema- ja luontokohteiden kartoitukseen ja energian säästöön energiasuunnitelman muodossa liittyvää neuvontaa ja apua saa ProAgriasta ympäri vuoden. Neuvo 2020 -palvelua tarjoavat asiantuntijamme ovat Maaseutuviraston kouluttamia ja hyväksymiä. Asiantuntijamme ovat teitä varten!

Ritva-Liisa Nisula

Puheenjohtaja

Valintojen edessä

Niin se on talven selkä jälleen taittunut ja kohti kesää kovaa kyytiä mennään. Yksi hikinen homma pitäisi vielä tehdä ennen varsinaisia peltotöitä.

EU-ohjelmakauden vaihtuminen aiheuttaa viljelijöille ja neuvonnalle tosi kiireisen huhtikuun uusiin tukiehtoihin perehtyessä. Hakemuksetkin pitää saada ajallaan tehtyä. Kyllä siinä kylmä hiki meinaa tulla, kun tutustuu tukiuudistuksiin ja siihen, mistä kevään tukihaussa joutuu jälleen päättämään ja sitoutumaan. Miten maanviljelijä onnistuu tekemään näin monimutkaiseksi. On ehtoja ehtojen päälle ja pykälää pykälien jälkeen. Tulee mieleen sanonta täältä meidän kylältä menneiltä vuosikymmeniltä, kun eräs nuorimies oli lähössä armeijaan ja totesi peloissaan, että ei sieltä armeijasta taida "putkata selevitä". Sama tunne tuli ympäristökorvausjärjestelmän ehtoja lukiessa; kuka ne kaikki ehdot muistaa ja osaa vielä toimia niiden mukaisesti.

Kovin mielelläni otan vastaan ProAgrian asiantuntijan, jonka kanssa pääsen yhdessä selvittämään sitä,

mitkä tukivaihtoehdoista on järkeviä toteuttaa omalla tilalla. Sitoumuksethan ovat pitkälle tilakohtaisia.

Jatkuva muutos tukijärjestelmässä kyllä harmittaa. Maatiloilla pitäisi pystyä keskittymään maanviljelyyn ja eläinten hoidon kannalta olennaisempiin asioihin, että jatkossakin pystymme tuottamaan kuluttajille puhdasta kotimaista ruokaa. Sääntelyn purku täytyy olla tavoitteena kaikilla tahoilla, jotka ovat mukana maataloussektorilla. Muuten on kyllä vaarana, että viljelijät alkavat väsyä lopullisesti tähän tukibyrokraatiin.

Tehdään viisaita valintoja ProAgrian asiantuntijoiden avustuksella.

Jyrki Halonen

jyrki.halone@gmail.com

ajankohtaista

Toimihenkilöuutisia

Olen **Elina Finnili** Vetelistä ja olen palannut reilun 5 vuoden perhevapaiden jälkeen takaisin töihin ProAgrialle. Valmistuin agrologiksi Ilmajolta keväällä 2004. ProAgrialla olen ollut jo saman vuoden syksystä lähtien. Vuonna 2004 tehtiin mieheni kotitalalla sukupolvenvaihdos. Meillä on noin 200 sonnina loppukasvattamo. Kesä meneekin oman tilan hommissa, eli olen töissä toukokuun loppuun asti ja palaan taas syyskuun alusta palvelumaan asiakkaita. Autan mielelläni alueemme viljelijöitä kevään aikana viljelysuunnitteluun sekä tukihakuun ja -neuvontaan liittyvissä asioissa. Minut tavoittaa numerosta 043 825 4283 sekä sähköpostilla elina.finnili@proagria.fi.

Olen **Jaana Höglund** ja kotoisin Pietarsaaresta. Aloitin työni Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaississa huhtikuussa. Työtehtäväni on palvella maatiloja, kuntia, kaupunkeja ja yhdistyksiä maisema- ja ympäristöhoitoon liittyvissä asioissa. Koulutukseltani olen biologi. Olen työskennellyt valtion ympäristöhallinnon tehtävissä, viimeiset 12 vuotta Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen luonnonsuojeluryhmässä. Työtehtäväni ovat ensisijaisesti liittyneet luonnonsuojelullisesti arvokkaiden alueiden suunnitteluun ja hallintointiin. Tartun innolla uusiin työtehtäviini.

Ottakaa yhteyttä, kun tarvitsette suunnitelmia luonnonlaitumille ja perinnebiotoopeille, neuvontaa maatalouden ympäristötukiin liittyen tai muita luontoon ja ympäristöön liittyviä selvityksiä ja suunnitelmia.

Olen **Sonja Kuronen**, uusi maidontuotannon asiantuntija. Tuuraan Armi Hotakaista hänen perhevapaansa ajan. Koulutukseltani olen agrologi (AMK), ja työtehtäväni ovat ruokinnansuunnittelu sekä tuotoseurannan tehtävät. Kotitalalta olen saanut vahvaa lähikontaktia lypsyrobottiin ja seosrehuruokintaan. Maatalous on aina ollut lähellä sydäntäni. Maailmalla olen asustellut ja työskennellyt maataloustöissä Australiassa ja Kanadassa. Monenlaista on nähty, mutta eniten uskon puhtaaseen suomalaiseen ruokaan. Nykyajan maatalous kehittyy vauhdilla, ja muun muassa hallitusta koneautomaatiosta voi saada apua jaksamiseen. Yksin ei tarvitse pärjätä, haasteet on tehty voitettavaksi, yhdessä.

Tervehdys maan asukas! Luultavasti itse kummemmin asiaan vaikuttamatta synnyin ja minut kastettiin **Ville Märsyläksi**. Olen kotoisin Kälviän Peltokorvesta, vanhempi väki tunnetaan sen Suonperänä. Olen varttunut pienessä yhteisössä, jossa kaikki tunsivat kaikki. Kempaisen "korkeakoulu" (alakoulu) antoi hyvän perustan tulevaisuutta varten. Olin aina luokkani pisin, joten nopean pituuskasvun myötä olinkin nuorempana kömpelö sekä tapaturma-altis, jonka seurauksena opin aina nauramaan itselleni ja kömmähdyksilleni. Yläkoulussa olin tukipilaana ja myöhemmin kauppaopistossa minut valittiin oppilaskuntaan. Osallistuin myös tutor-toimintaan ja koulun erilaisiin projekteihin. Edustin kauppaopiston datanomilinjaa (nörttilinjaa) erinäisissä tapahtumissa. Myös näytelmät, juontotehtävät sekä puheet osuivat usein kohdalleni kaikissa kouluissa. Näin minusta kasvoi sosiaalinen ja avoin nuori, jolla on pilke silmäkulmassa sekä mielipiteitä moniin asioihin. Sosiaalisesta taipumuksestani huolimatta pidän myös yksinolosta.

Työelämässä on tullut tehtyä ja nähtyä monenlaista. Nuorempana olen leikannut taloyhtiön nurmikkoja, jakanut postia, ollut pyöräliikkeessä, kodinkoneliikkeessä ja päiväkodissa. Varttuneempana olen tehnyt erilaisia mikrotukitehtäviä, ollut ahtaajana, paperilautastehtaalla, näyttötoimiston ja valvontatehtävissä, kunnes saavuini nykyiseen vuorotteluvapaan sijaisuuteen ProAgrialle. ProAgrialla olen ollut yleismiehenä päivittäisen asiakastietojen, järjestäen projektitiloja, putsaten arkistoja, antaen atk-tukea, viilaillen excel-taulukkoita, postittanut kirjeitä, noutaen tavaraa ja vaikka mitä. Sijaisuuteni on lyhyt, mutta se on ollut tähän asti sitäkin antoisampi. ProAgrialla on hyvä työporukka ja henki. Monenlaista työtä nähneenä on hyviä vertailukohteita. Tämä on arvokas työkokemus muiden joukossa.

Lopuksi haluan kysyä arvokkailta lukijalta, oletko onnellinen? Lapsi on onnellinen, kun sen perustarpeet ovat kunnossa, tuntee tulevansa rakastetuksi ja saa murua rinnan alle. Silloin lapsi jaksaa temmeltää ja olla innoissaan kaikesta. Vanhemmiten ihminen asettaa itselleen ja onnellisuudelleen ehtoja. En voi olla onnellinen, jos en saa sitä, tätä tai tuota. Kaikilla meillä on sama alku ja sama loppu, mutta se mikä tekee minusta minut ja sinusta sinut, on kuinka tämän alun ja lopun välisen matkan taivaltaa. Et voi muuttaa toista, mutta muuttamalla itseäsi voit vaikuttaa toiseen ihmiseen. Niin se kaikki vastaa, kuin sille huudetaan. Kaikkea hyvää itse kullekin.

Olen **Auli Saukko** Kannuksesta. Aloitin ProAgria Keski-Pohjanmaan ruoka- ja ravitsemusneuvonnan asiantuntijana maaliskuun alussa. Tehtäväni on suunnitella ja toteuttaa Maa- ja kotitalousnaisten juhla-, kokous- ja tapahtumapalveluja sekä antaa ruokaan ja ravitsemukseen liittyvää neuvontaa erilaisissa tilaisuuksissa. Aikaisemmat työkokemukseni ovat elintarviketeollisuudesta, ravitsemisalalta sekä myynti- ja markkinointitehtävistä. Koulutukseltani olen elintarvikealan (meijeri) tekniikko sekä asiakaspalvelun ja markkinoinnin merkonomi. Vuoden kuluttua tavoitteenani on valmistua ravitsemuspalvelujen restonomiksi. Odotan innolla tulevia haasteita, jotka tähtäävät Maa- ja kotitalousnaisten toiminnan laajentamiseen ja kehittämiseen Keski-Pohjanmaalla. Tavoitteenamme on olla mukana alueemme toiminnassa entistä näkyvämmiin ja monipuolisempiin.

ProAgria Keski-Pohjanmaa

Tiedotuslehti asiakkaille, ilmestyy 4 kertaa vuodessa, 31. vuosikerta
 Julkaisija ja kustantaja ProAgria Keski-Pohjanmaa r.y.
 Päätoimittaja Jyrki Halonen, toimituspäällikkö Ritva-Liisa Nisula
 Levikki 6 000 kpl Kala-, Lesti- ja Perhonjokilaaksoissa
 Taitto: Elina Korpiaho. Paino: Botnia Print, 2015
 Mediakortti www.proagria.fi/kp
 Tilaushinta 20 euroa ISSN 1795-7516
 Ilmoitusmyynti: Mainosseppo/Seppo Laitila, p. 0400 954 747, ilmoitukset.kp@proagria.fi
 Kannen kuva: Leila Niemelä

Tapahtumakalenteri

ELÄINLÄÄKÄRIPÄIVÄ, Kannus, to 16.4. klo 10-15, Koivukartano, ummessaoloaika, poikiminen ja vasikan ensimmäiset viikot. Ilm. 13.4. mennessä, sari.hihnala@proagria.fi.

PROAGRIA KESKI-POHJANMAAN KASVINSUOJELUKOULUTUKSET JA -TUTKINNOT

Kalajoki, to 7.5. klo 10-14, kaupungintalo (Kalajoentie 5), mahtuu enint. 50 hlöä

Kaustinen, ti 12.5. klo 10-14, kunnanvirasto (Kappelintie 13), mahtuu enint. 26 hlöä

Kälviä, to 4.6. klo 10-14, aluetoimisto (Kälviäntie 24,) mahtuu enint. 30 hlöä

Ilmoittautumiset www.proagria.fi/kp -> tapahtumat tai kirsi.saarikettu@proagria.fi, puh. 043 8254 280
7 työpäivää ennen koulutusta.

KASVINSUOJELURUISKUJEN TESTAUKSET

Lisätietoja Jouni Huhtalalta, puh. 040 512 3703 ja Jarmo Karhulalta, puh. 044 521 2210.

Paikka	Aika	Testauspaikka
Kalajoki	27.5. klo 9.00-15.45	Agrimarket, Kalajoki
Himanka	28.5. klo 8.45-13.00	Urheiluhallin piha
Himanka	28.5. klo 13.30-15.15	Pahkalan korjaamo, Pahkala
Kalajoki	29.5. klo 9.00-11.15	Agrimarket, Kalajoki
Kalajoki	29.5. klo 12.00-15.15	Tyngän mylly, Kalajoki
Kaustinen	1.6. klo 9.15-14.45	Agrimarket, Kaustinen
Lohtaja	2.6. klo 8.15-15.15	JMT Koskela (K-Maatalouden piha)
Kälviä	3.6. klo 8.45-12.30	ST1-huoltoasema, keskusta
Ullava	3.6. klo 13.15-13.45	M-market Lukkari, Ullava
Ullava	3.6. klo 14.15-15.00	Monitoimitalon piha, Rahkonen
Kannus	8.6. klo 9.15-15.00	Maaseutuopisto, konehallin edusta
Sievi	9.6. klo 9.30-15.00	Ns-talo, Sievinkylä
Veteli	10.6. klo 9.15-11.00	SEO, Veteli
Veteli	10.6. klo 11.45-13.00	Räyriingin tanssilavan piha, Räyriinki
Veteli	10.6. klo 13.45-14.45	Pulkkinen kylätalo, Pulkkinen
Sievi	11.6. klo 9.15-15.00	Agrimarket, Sievi
Reisjärvi	15.6. klo 9.45-13.45	Ent. TVH-varikko, keskusta
Sievi	15.6. klo 14.30-15.00	Kiiskilän vanha kauppa, Kiiskilä
Halsua	16.6. klo 9.30-11.00	Isokarhu, Halsua
Perho	16.6. klo 12.15-14.15	Perhon Mol, konehallin edusta
Toholampi	17.6. klo 9.15-12.15	JMT Koskela (K-Maatalouden piha)
Lestijärvi	17.6. klo 13.00-14.15	Ent. P. Kauppisen huoltoaseman piha

Kasvinsuojeluruiskun testauksen ”unohtaneiden” ruiskut testataan 22.6. ja 23.6. Lisätietoja Jouni Huhtalalta, puh. 040 512 3703 ja Jarmo Karhulalta, puh. 044 521 2210.

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN TOIMINTA

Hygieniakoulutuksia ja hygientestauksia voi tilata Seija Varilalta, p. 0400 137 899.

TÄYTEKAKKUKURSSI, kuorruta ja koristele

Kokkola, ti 5.5. klo 17.30, Yritystalo Evald, alakerran kokoustila

SYÖ HYVÄÄ, ikääntyvien ravinto

Reisjärvi, ma 20.4. klo 12, Väinölä

Perho, ti 28.4. klo 12, seurojentalon alakerta

Lohtaja, to 7.5. klo 12, seurakuntatalo

SYÖ HYVÄÄ, lapsiperheet

Ullava, pe 24.4. klo 10, Veikko Vionojan koulu

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIFOORUMI

Perho, ti 14.4. klo 18, koulukeskus

MAKKARAKURSSI yhteistyössä Suomenselän kansalaisopiston kanssa

Lestijärvi, to 16.4. klo 18, yläkoulun opetuskeittiö

Kinnula, ke 29.4. klo 18, yläkoulun opetuskeittiö

Maa- ja kotitalousnaisten tilaisuuksista lisätietoja Seija Varilalta, p. 0400 137 899.

meidät tavoitat

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry

Puhelin 040 521 1735 • etunimi.sukunimi@proagria.fi
www.proagria.fi/kp • Toimisto avoinna 9.00-15.00

HALLINTO

Johtaja Ritva-Liisa Nisula	040 5849 550
Kehityspäällikkö Juha Hämäläinen	0400 126 335
Pohjoisen alueen palvelupäällikkö Juha Nivala	040 8610 641
Eteläisen alueen palvelupäällikkö Anna-Riitta Leinonen	0400 168 647
Taluspäällikkö Irene Raivio	040 1846 502
Viestijä Ritva Karri (laskutus, viestintä, järjestö)	040 5234 113
Taloussihteeri Saira Sulonen (laskutus, ostoreskontra)	040 5443 460

MAASEUTUNEUVONNAN ASiantuntijapalvelut

Tuotosseuranta	
Elina Ahonen	0400 260 575
Salme Asiala	040 5234 124
Armi Hotakainen	040 523 4116
Katja Kellokoski	040 829 2870
Jonna-Minna Lassila	0400 644 261
Kirsi Leppikorpi (mittalaitteiden testaus, robottinäyttenotto)	0400 367 656
Leena Hanni (tuotosseurantatietojen tallennus)	040 3533 295
Aulikki Yli-Jylhä (tuotosseurantatietojen tallennus)	050 5968 502
Energianeuvonta Jari Tikkanen	0400 723 288
Kannattavuuskirjanpito Taina Kulla	040 5123 703
Kasvinsuojeluruiskujen testaus Jouni Huhtala ja Jarmo Karhula	044 5212 210
Kasvinviljelyneuvonta, kasvinsuojelukoulutukset, myös peruna ja muut erikoiskasvit Sirkku Koskela	0400 137 124
Kasvinviljelyn talous Elina Finnilä	043 8254 283
Kotieläinneuvonta, myös luomu Anna-Riitta Leinonen	0400 168 647
Koneneuvonta Jouni Huhtala	040 5123 703
Lammas- ja vuohitilojen neuvonta	
Milla Alanco	040 706 0558
Sini Hakomäki	043 825 0526
Luonnonmukainen tuotanto, EU-tukineuvonta	
Jari Tikkanen	0400 162 147
Seija Roimela	040 847 9740
Maatilojen kehityskeskustelut	
Sari Hihnala	0400 974 165
Liisa Koskela	050 5120 615
Maatilojen talousneuvonta	
Ville Karhula	040 523 4117
Teemu Kinnunen	043 8254 279
Juha Nivala	040 8610 641
Jouni Huhtala	040 5123 703
Heikki Ojala	040 5342 166
Nurmikasvituotanto Jari Vierimaa	040 7433 290
Puutarhatuotanto Kirsi Voho	0400 387 406
Seosrehuruokinta Sinikka Kreuz	044 5263 059
Sikatiilojen neuvonta, ProAgria Lihaosaamiskeskus	
Sini Perttilä	040 1679 270
Ari Nopanen	0400 432 582
Maija Yliaho	040 529 0832
Viljakaupan tarkkailu Jouni Huhtala	040 5123 703
Viljelijöiden työterveyshuolto	
Sari Harju	040 5234 114
Jouni Huhtala	040 5123 703
Liisa Koskela	050 5120 615
Taina Kulla	0400 723 288
Yritys- ja talousneuvonta Erkki Laide	0400 137 169
Yritysjohdaminen ja laatuasiat Liisa Koskela	050 5120 615
Ympäristöneuvonta, ympäristötukiasiat	
Sirkku Koskela	0400 137 124
Jari Tikkanen	0400 162 147

KALATALOUSKESKUS

Kalatalousneuvonta Eero Hakala 0400 162 445

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

etunimi.sukunimi@maajakotalousnaiset.fi	
Toiminnanjohtaja Johanna Hylkilä	040 1964 434
Kotalousneuvonta ja -koulutus, hygientestaukset ja Malo-luokitukset, järjestötyö Seija Varila	0400 137 899
Kruunuvuodintalo, tapahtumien ruokapalvelut, Auli Saukko	043 8254 281
Ympäristöpalvelut Jaana Höglund	043 8254 284

RAKENUSSUUNNITTELU

Palvelupäällikkö Timo Korpela 040 596 4032

TILITOIMISTOPALVELUT

Sievin tilitoimisto	
Maija-Leena Eerikkilä	040 5216 416
Seija Roimela	040 847 9740
Kaustisten tilitoimisto	
Helena Hohenthal	040 847 9908
Mika Jouppila	044 5234 430
Kirsi-Maria Saarikettu	043 8254 280
Reisjärven tilipalvelut Teemu Kinnunen	043 8254 279

RUOKINNAN OHJAUS- JA TUOTANNON OHJAUSPALVELUT KOTIELÄINTILOILLE

Halsua, Perho, Veteli Sari Harju	040 5234 114
Perho, Halsua Pekka Polso	040 5234 112
Veteli, Kaustinen Helena Keto	040 5234 115
Kaustinen, Kälviä Sirpa Kaskela	0500 862 695
Himanka, Kannus, Lohtaja, Kälviä Taina Kulla	0400 723 288
Kalajoki, Sievi Aulikki Yli-Jylhä	050 5968 502
Kannus, Lohtaja, Sievi, Reisjärvi Sinikka Kreuz	044 5263 059
Lohtaja, Kälviä Jarmo Karhula	044 5212 210
Toholampi, Reisjärvi, Lestijärvi Armi Hotakainen	040 5234 116
Toholampi, Ullava, Reisjärvi Salme Asiala	040 5234 124
Kälviä, Kannus, Lohtaja, Reisjärvi Sari Hihnala	0400 974 165
Lestijärvi, Reisjärvi, Toholampi, Kaustinen, Veteli Katja Kellokoski	040 8492 870
Kalajoki, Sievi Leena Hanni	040 3533 295
Toholampi, Lestijärvi, Reisjärvi Elina Ahonen	0400 260 575
Toholampi, Reisjärvi, Lestijärvi Sonja Kuronen	043 825 4282

FARMARI
JOENSUU 2.-4.7.2015

Asiaa ja elämyksiä!

Ryhmä-, ruoka- sekä kahviliput ennakkoon:
farmari.net tai p. 040 301 2456

Pääsyliput ennakkoon:
lipputoimisto.fi

farmari.net

LIPPUTOIMISTO
puh: (06) 822 9800
www.lipputoimisto.fi

Kasvintuotannon kannattavuustulokset 2014

Ruis ja erikoiskasvit menestyivät, kevätiljat tappiolle

Viljantuotannon taloudellinen tulos näyttää synkältä jo toista vuotta peräkkäin. Kevätviljat tekivät viime vuonna tappiota keskimäärin 80-220 €/ha. Tappiolliseen tulokseen olivat pääasiassa syinä viime syksynä 20-50 €/tn laskeneet hinnat kustannusten pysyessä silti lähes samoina. Rukiin hinta säilytti kotimaisen myllyteollisuuden panostuksen myötä paremmin tasonsa. Sen tulos oli positiivinen noin 100 €/ha, ja viljoista paras. Tulos tuo tarpeellista ja toivottua kannustusta kotimaisen rukiin viljelyn edistämiseen.

Paras tilaneljännes saavutti kaikilla kasveilla voitollisen tuloksen. Niillä sato oli noin 600 kg/ha keskimääräistä parempi ja kustannukset 90 €/ha pienemmät. Tulokset käyvät ilmi ProAgrian viljelyn kehittämissyöryhmien (ViljelyKasvu-ryhmät) tuotantokustannuslaskelmien pohjalta lasketuista tuloksista vuodelta 2014.

Härkäpapu, ruis ja öljykasvit pärjäivät parhaiten

Parhaimman kannattavuuden saavutti viime vuonna härkäpapu, jonka 3 000 kg hehtaarisato johti 180 € nettovoittoon hehtaarialta. Kevätropsi pääsi 100 € nettovoittoon ja kevätrypsikin 1 500 kg heh-

taarisadolla niukasti plussan puolelle 5 € hehtaarikohtaisella nettovoitolla. Eniten tappiota, 200 €/ha, teki kaura 3 700 kg hehtaarisadolla ja 128 €/tn myyntihinalla. Myös kevätevehnän taloudellinen tulos oli monille pettymys, jos sen laatu romahti elokuun sateissa ja sato päättyi kaikista panostuksista huolimatta rehuksi. Rehuvehnän hinta oli syksyn aikana noin 40 €/tn heikompi kuin leipävehnän. Tämä pienensi esimerkiksi 30 hehtaarin vehnän viljelyalalla noin 5 000 € satotuottoja.

Viljelykierto tasaa riskejä

Nettovoitto on talouden tunnusluku, jossa satotuotoista ja tuista on vähennetty kaikki kustannukset mukaan lukien työ ja kiinteät kulut. Tilojen taloudellinen tulos muodostuu kokonaisuudesta, jossa paremmin kannattavat kasvit kannattelevat heikompaa tulosta tekevien kasvien tulosta. Pelkkiin kevätiljoihin pohjautuva viljelystrategia sisältää tämän hetken markkinatilanteessa paljon riskejä. Viljelyn monipuolistamisella, jossa viljelykiertossa on kevätiljojen lisäksi syysmuotisia kasveja sekä öljy- ja palkokasveja, tasataan sato- ja hintariskejä.

Satotasojen on noustava

Jotta viljantuotanto näillä hinta- ja kustannussuhteilla saadaan kannattavaksi, pitää satojen olla noin 5 000 kg/ha. Se tarkoittaa 1 300 kg parannusta valtakunnan keskisatoihin hehtaaria kohden. Viljantuotanto ei vielä lyö leiville keskisatoja tuottamalla, vaan pelloilta on saatava kunnan satoja. Tämä tarkoittaa viljelyn keskittämistä hyväkuntoisille pelloille ja ottamalla lajikkeiston parhaimmista viljelyyn. Kannattaa hyödyntää myös uuden tukijärjestelmän mahdollisuudet pellon käytön monipuolistamiseen, maan kunnostamiseen tai vaihtoehtojen hakemiseen viljalle.

Öljy- ja palkokasvien kannattavuus näyttää näillä sato- ja hintatasoilla olevan selvästi viljoja parempi. Niiden menestymisen ei aina edellytä täydellistä onnistumista, vaan jo keskimääräisellinkin sadolla voidaan tehdä kohtalaisen hyvää taloudellista tulosta. Tämän lisäksi saadaan hyviä esikasvivaikutuksia ja maan rakenne kohenee, vastataan valkuaiskasvien alituotantotilanteeseen ja tasapainotetaan kotimaan viljamarkkinatilannetta.

Viljatilan talous hallintaan

Viljatilan on hyvä arvioida kokonaistaloudellinen tilanne aloittamalla tarkastelu pelloilla tehtävistä toimituksista päätyen maksuvalmiuden ja budjetoinnin suunnitteluun. ProAgrian viljatilojen talouden hallinnan tsekkilistassa tuodaan esille kohtia, joita läpikäymällä varmistetaan rahojen riittävyys muuttuvissa tilanteissa. Tuotantokustannusten laskennan kautta päästään kiinni tekijöihin, joissa pääomaa on kiinni tehottomasti ja rahaa valuu hukkaan. Maksuvalmiuden säilyttäminen kaikissa tilanteissa takaa, että pystytään maksamaan laskut ajallaan ja toimimaan niin, ettei synny lisäkustannuksia. Erityisesti hankalassa taloudellisessa tilanteessa kannattaa arvioida tilan toimintaa, mihin keskittyä ja mitä jättää pois. Katse on hyvä suunnata tulevaisuuteen, pohtia tuotannon erikoistumismahdollisuuksia, ja hakeutua esimerkiksi vertaisryhmiin, joista saa ideoita toiminnan kehittämiseksi.

SARI PELTONEN
Palveluryhmäpäällikkö
ProAgria Keskusten Liitto

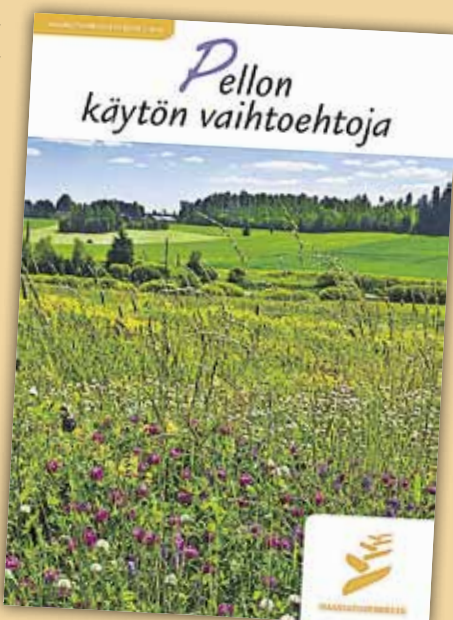
Opas pellonkäytön vaihtoehtoihin

Ympäristökorvausjärjestelmän käynnistyesä viljelijät ovat valintojen edessä. Uudessa Pellon käytön vaihtoehtoja -oppaassa kerrotaan, miten ympäristökorvauksen vaihtoehtoja kannattaa hyödyntää sekä lohkoja hoitaa ja ylläpitää. Lisäksi oppaassa käsitellään uutta viherryttämistukea.

Opasta on painettu sekä suomen- että ruotsinkielisenä. Opas on neuvontamateriaalia, ja sitä jaetaan koulutus- ja neuvontatilaisuuksissa. Sen voi myös noutaa Kokkolan toimistolta. Opas on myös ladattavissa netissä osoitteessa www.maajakotitalousnaiset.fi/pellonkaytonvaihtoehtoja.

Oppaan tekstin on tuottanut Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten / ProAgria Etelä-Suomen maisemasuunnittelija Helena Pakkanen.

Toimituksesta on vastannut kehityspäällikkö Hannele Partanen Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksesta. Maaseutuverkosto on tukenut oppaan laatimista.

Viljatilan tsekkilista

Markkinahinnat ja tuotantopanosten hinnat vaihtelevat. Maataloustuotteen ja niiden maksuaikatauluihin on tullut merkittäviä muutoksia. Käy läpi seuraavat kohdat ja varmista, että yrityksesi talous on hallinnassa ja rahat riittävät.

1. Kasvata satotuottoja

- nosta satotasoa maan kasvukunnon ja vesitalouden parantamisen, viljelykiertojen ja uusien lajikkeiden avulla
- monipuolista viljelykasvivalikoimaa niin, etteivät "kaikki munat ole yhdessä korissa"
- varmista sadon laatu käyttötarkoituksen mukaan
- seuraa markkinahintoja ja kiinnitä ainakin osalle sadosta hinta, kun ne ovat hyvällä tasolla

2. Laske ja arvioi tuotantokustannusten taso tilallasi

- laske, mitä viljan tuottaminen maksaa tilallasi
- hyödynnä tietoa hinnan kiinnittämisessä ja myyntipäätöksissä
- tarkastele kustannuseriä, huomioi poikkeavuudet ja mieti korjauskeinoja

3. Yhteistyö hankinnoissa

- arvioi tuotantokustannuslaskelmasta, millä tasolla ovat tilasi kiinteät kustannukset
- kun teet investointipäätöksiä, arvioi yhteistyön mahdollisuus hankinnoissa
- arvioi, onko muitakin mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä naapuritilojen kanssa kustannusten jakamiseksi

4. Varmista sadon menekki

- pyri sopimustuotantoon
- tuota sitä, mistä on kysyntää
- tuota käyttötarkoituksen mukaista laatua
- selvitä, voiko viljaa toimittaa suoraan kotieläintiloille

5. Toimi oikeaan aikaan

- ennakoimalla maksuvalmius ja hanki tuotantopanokset edulliseen aikaan
- varmista hyvä sadon alku ajoittamalla kylvötyöt oikeaan aikaan hyödyntäen orastumisen hyvät kosteusolosuhteet
- seuraa kasvustoja: ajoita lannoitukset ja kasvinsuojelu kasvuston kehityksen ja tarpeiden mukaan
- korjaa ja kuivaa sato heti kuin mahdollista, näin vähennät myös hometoksiinien riskiä

6. Tarkastele tilan kokonaistaloutta

- mikä on lainojen, lyhennysten ja maksuaikojen tilanne
- millaista pellon vuokraa maksat
- mikä on viljelyn vuosittainen tulos ja mitkä ovat keskeisimmät tulokseen johtaneet syyt
- seuraa yksityistalouden menoja ja hanki niitä varten oma pankkitili

7. Tee vakautustoimenpiteitä

- neuvottele maksuajoista ja rahoitusjärjestelyistä
- arvioi tilasi toimintaa, mihin kannattaa keskittyä, mitä jättää pois
- harkitse sellaisen omaisuuden myyntiä, joka ei tuota, jota on kallista ylläpitää tai jota et tarvitse

8. Pehdy tukimuutoksiin

- varmista tukien saaminen täysimääräisenä
- arvioi kaikki mahdollisuudet hyödyntää tukijärjestelmää
- huomioi tukimaksatuksen muuttuneet aikataulut tilan maksuvalmiudessa ja vuosibudjetissa

9. Tee budjetti ja seuraa sitä säännöllisesti

- laadi vuosittainen budjetti, jolla parannat kokonaisnäkemystä tilasi rahaliikenteestä ja varmistat maksuvalmiuden kaikissa tilanteissa

10. Katso tulevaisuuteen

- jos taloudellinen ahdinko on päällä, hae positiivisia asioita tulevaisuudesta
- pohdi tuotannon erikoistumismahdollisuuksia, millä saisit tuotteista parempaa hintaa tai varmempaa menekkiä
- hakeudu vertaisryhmiin, joista saa ideoita tulevaan ja toiminnan kehittämiseksi

Kysy myös

- Senttien tsekkilista
- Ruokinnan tsekkilista
- Talouden tsekkilista

Rahat riittämään!

Ympäristökorvauksen mahdollisuuksia

E-P:n ELY-keskus Veikko Tuominen 22.1.2015

KAURA	euroa/ha	HÄRKÄPAPU	euroa/ha
C2-alue		C2-alue	
Perustuki (Cap) 1)	101	Perustuki (Cap) 1)	101
Viherryttämistuki (Cap) 2)	66	Viherryttämistuki (Cap) 2)	66
Peltokasvipalkkio (Cap) 3)		Peltokasvipalkkio (Cap) 3)	90
Luonnonhaittakorvaus (LHK), kasvitila	242	Luonnonhaittakorvaus (LHK), kasvitila 4)	242
Luonnonhaittakorvaus, kotieläintilan korotus	60	Luonnonhaittakorvaus, kotieläintilan korotus 4)	60
Ymp.korvaus, ravinteiden tasap. käyttö	54	Ymp.korvaus, ravinteiden tasap. käyttö	54
Kerääjäkasvi-toimenpide	100	Kerääjäkasvi-toimenpide	100
Lietelannan sijoittaminen	40	Lietelannan sijoittaminen	40
Talviaikainen kasvipeitteisyys 80 %	54	Talviaikainen kasvipeitteisyys 80 %	54
Säätösalaajitus	70	Säätösalaajitus	70
Pohjoinen tuki 6)		Pohjoinen tuki 6)	45
Yleinen ha-tuki 6)	14	Yleinen ha-tuki 6)	14
yht. kasvitila	741	yht. kasvitila	876
yht. kotieläintila luonnonhaittakorvauksessa	801	yht. kotieläintila luonnonhaittakorvauksessa	936
EU:n nuor. vilj. tuki 7)	50	EU:n nuor. vilj. tuki 7)	50
Pohj. nuoren viljelijän tuki 8)	36	Pohj. nuoren viljelijän tuki 8)	36

- 1) Perustukea korottavat mahdolliset tilakohtaiset lisäosat. V. 2015 maksetaan viimeisen kerran maito-, sonni- ja tärkkelysperunalisäosia. Timotei-lisäosaa maksetaan vuoteen 2016 ja sokerilisäosaa vuoteen 2018 asti.
- 2) Viherryttämistuki: Yli 10 ha:n tiloilla vähintään kaksi kasvia, pääkasvia korkeintaan 75 %. Alle 10 ha:n tilat sekä luomutilat ja osa nurmitiloista on vapautettu em. vaatimuksista. Eri viljalajit ovat eri kasveja, nurmet ovat yksi kasvi, kaikki kesannot ovat yhtä kasvia. Viherryttämiseen kuuluvaa ekologista alaa ei tarvita C-alueella metsäisyyspoikkeaman vuoksi. Pitkään nurmella olleille pelloille saattaa tulla pysyvän nurmen vaatimus.
- 3) Peltokasvipalkkiota maksetaan öljy- ja vakuaiskasveille, tärkkelysperunalle, rukiille ja sokerijuurikkaalle.
- 4) Luonnonhaittakorvaussitoumus on 1-vuotinen, ei yläikärajaa. Peltoa vähintään 5 ha. Kotieläintilalla oltava 0,35ey/ha, eläinyksiköt ja ha:t laske-taan pelkästään tukihakuvuoden eläimistä ja hehtaareista.
- 5) Ympäristökorvauksessa ei jaotella kasvi- ja kotieläintiloja. Sitoumus on 5-vuotinen, ei yläikärajaa. Peltoa väh. 5 ha tai 1 ha puutarhamaata. Valit-tavissa lohkoittaisia toimenpiteitä, joista maksetaan lisäkorvaus.
- 6) Kans. tuessa tilan vähimmäispeltoala nousee 5 ha:iin tai 1 ha:iin puutarhamaata ja yläikärajaa sekä eläkekytkentä poistuvat.
- 7) Hakija v. 2015 korkeintaan 40 v. ja tilanpidon aloittamisesta kulunut enintään 5 vuotta, maksetaan enintään 90 ha:lle.
- 8) Pohjoisessa nuoren viljelijän tuessa samat ehdot kuin mitä on EU:n nuoren viljelijän tuessa.

Kuva: Anna-Riitta Leinonen

Vilja-palkokasvisiemenseoksia suunniteltaessa kannattaa huomioida seosrehun käyttötarkoitus. Kasvilajivalinta tehdään sen mukaan, tarvitaanko tilalla hyvin sulavaa ja valkuaispitoista rehua lyp-sylehmille ja lihanaudoille vai onko tilalla hiehoja ja emolehmiä, jotka tarvitsevat vähemmän energiaa ja valkuaista.

Palkoviljat rehuntuotannossa

Viljan ja palkokasvien seoskasvustosta saadaan hyvälaatuisia säilörehua, laidunta tai niittorehua, johon palkokasvit tuovat valkuaista sekä sulavuutta ja viljat energiaa ja kuitua. Palkokasveilla voidaan lisätä kotoisen ruokinnan valkuaisen saantia, koska herneellä sekä varsinkin härkävavulla on korkea valkuaispitoisuus.

Rehuerneen raakavalkuaispitoisuus on noin 220 g/kg/ka ja härkävavulla se on 310 g/kg/ka. Hernettä ja härkävavua kannattaa viljellä seoskasvustoina viljakasvien kanssa joko puitavaksi tai kokoviljasäilörehuksi. Seoskasviljely lisää myös kasvuston viljelyvarmuutta vähentäen tehokkaasti palkokasveihin kohdistuvaa tautipainetta.

Kylvö ja lannoitus

Yksivuotiset seoskasvustot voidaan kylvää heti toukokuulle päästyä tai viimeiseksi kesäkuun lopussa, kunhan maassa on tarpeeksi kosteutta itämiseen. Satomäärä ei laske myöhäisen kylvön vuoksi, koska tavoitteena on vihermassasato. Herne ja härkävavut ovat kylmänkestäviä

lajeja ja itävät jo +5-asteisessa maassa. Lannoitus tehdään kylvömuokkauksen yhteydessä. Palkokasvien kylvössä kannattaa kiinnittää huomiota kylvösyvyyteen, joka on 5-8 cm. Seoksen kylvö tehdään nykyisin lähes poikkeuksetta yhdellä kerralla, joten kylvösyvyydessä joudutaan tekemään kompromisseja. Palkoviljasäilörehun viljalajikkeiksi kannattaa valita myöhäisempiä lajikkeita.

Herneet ja pavut eivät tarvitse runsasta lannoitusta, mutta maan riittävästä fosfori-, kalium-, kalsium- ja hivenravinnemäärästä on huolehdittava. Varsinaista typpilannoitusta palkokasvit eivät kaipaa, sillä niiden juurinstyרבakteerit pystyvät sitomaan maahan ilmakehän typpeä. Kylvön yhteydessä

on hyvä antaa typpeä sisältävä starttilannoitus, koska kasvin oma typensidonta ei ole vielä alkuvaiheessa tarpeeksi suuria pienen juurimassan vuoksi. Suurten typpimäärien käyttö palkokasvien viljelyssä haittaa kasvin omien typensidontabakteerien toimintaa ja vähentää kasvin kasvua. Suositeltava typen määrä seoskylvöissä on 40-50 kg/ha. Palkokasvit ovat biologisesti hyvin sopeutuneet typpitehtailuun: tavallisilla typpilannoitustasoilla sadonlisäyksiä ei juuri saada.

Siemenseos

Siemenseoksia suunniteltaessa kannattaa huomioida seosrehun käyttötarkoitus. Korren vahvuudesta riippuu kasvuston pystyssä pysyminen ja satomassan korjattavuus. Kasvien ruokinnalliset ominaisuudet, kuten sulavuus, raakavalkuaisen määrä sekä kuitupitoisuus ovat erilaisia. Kasvilajivalinta täytyy tehdä sen mukaan, tarvitaanko tilalla hyvin sulavaa ja valkuaispitoista rehua lypsylehmille ja lihanaudoille vai onko tilalla hiehoja ja emolehmiä, jotka tarvitsevat vähemmän energiaa ja valkuaista. Seosten suunnitteluvaiheessa kannattaa kääntä ruokinnasta vastaavien ammattilaisten puoleen. Mikäli

seoskasvustossa käytetään valkuais- tai palkokasveja yli 50 %, viljelyyn on mahdollista saada kansallista tukea. EU-tukea saa vain puhtaalle valkuaiskasvustolle, jossa on korkeintaan 7 % palkokasville tarkoitettuja tukikasveja.

Sadonkorjuu

Palkokasvien sulavuus ja valkuainen laskevat hitaasti, joten korjuu kannattaa tehdä viljan kehitysasteen mukaan. Paras korjuutapa seosrehuille on kasvuston suoraan korjaava menetelmä. Tarkkuussilppurilla tai ajosilppurilla tehty kokoviljasäilörehu on paalausta parempi korjuutapa. Varisemistappiot ovat pienemmät ja rehuarvoltaan parhaat osat, jyvät, tähkät ja palot sekä tuoreet lehdet pysyvät rehussa mukana. Kasvuston niitto ja karhotus kannattaa tehdä varovasti varisemistappioiden välttämiseksi. Sulavuuden ja valkuaisen hidastuminen vähentää korjuuajan työhuipuja. Korjuutyön ajankohtaa voidaan ennakoita kylvöajan-kohtaa muuttamalla. Paras korjuu-aika on silloin, kun viljan jyvät ovat taikinatuleentumisasteella, ja kosteus on 45-50 prosenttia.

Korjuupuhtauteen kannattaa kiinnittää erityistä huomio-

ta, koska keväällä muokattuun maahan ei ole vielä välttämättä kasvanut sitovaa kasvipeitettä, jolloin niiton tai karhoittamisen yhteydessä rehuun tulee helposti maata. Kasvuston korjuu puhtaana on perusasia rehun voihiappokäymisen estämisessä. Rehumassan pH:n laskeminen mahdollisimman pian korjuun jälkeen on myös tärkeää. Raeheinän tai nurmenseemen lisääminen seokseen lisää korjattavaa satoa, vähentää maan kulkeutumista rehuun ja toimii ravinteiden kerääjäkasvina sekä mahdollistaa syysadon korjaamisen.

Keskipojalaisilla karjatiloil-la on usein vähän peltopinta-alaa suhteessa eläinmäärään. Palkokasviseos on oiva tapa uusia nurmikasvustoja tiloilla, joilla rehuomavaraisuus on matala. Palkokasviseos viljelykierrossa estää myös pellon pysyvän nurmen statukselta.

Jari Vierimaa

Nurmituotannon asiantuntija

Kasvinsuojeluruiskujen testaukset 2015

PAIKKA	AIKA	TESTAUSPAIKKA
Kalajoki	27.5. klo 9.00-15.45	Agrimarket, Kalajoki
Himanka	28.5. klo 8.45-13.00	Urheiluhallin piha
Himanka	28.5. klo 13.30-15.15	Pahkalan korjaamo, Pahkala
Kalajoki	29.5. klo 9.00-11.15	Agrimarket, Kalajoki
Kalajoki	29.5. klo 12.00-15.15	Tyngän mylly, Kalajoki
Kaustinen	1.6. klo 9.15-14.45	Agrimarket, Kaustinen
Lohtaja	2.6. klo 8.15-15.15	JMT Koskela (K-Maatalouden piha)
Kälviä	3.6. klo 8.45-12.30	ST1-huoltoasema, keskusta
Ullava	3.6. klo 13.15-13.45	M-market Lukkari, Ullava
Ullava	3.6. klo 14.15-15.00	Monitoimitalon piha, Rahkonen
Kannus	8.6. klo 9.15-15.00	Maaseutuopisto, konehallin edusta
Sievi	9.6. klo 9.30-15.00	Ns-talo, Sievinkylä
Veteli	10.6. klo 9.15-11.00	SEO, Veteli
Veteli	10.6. klo 11.45-13.00	Räyriingin tanssilavan piha, Räyriinki
Veteli	10.6. klo 13.45-14.45	Pulkkinen kylätalo, Pulkkinen
Sievi	11.6. klo 9.15-15.00	Agrimarket, Sievi
Reisjärvi	15.6. klo 9.45-13.45	Ent. TVH-varikko, keskusta
Sievi	15.6. klo 14.30-15.00	Kiiskilän vanha kauppa, Kiiskilä
Halsua	16.6. klo 9.30-11.00	Isokarhu, Halsua
Perho	16.6. klo 12.15-14.15	Perhon Mol, konehallin edusta
Toholampi	17.6. klo 9.15-12.15	JMT Koskela (K-Maatalouden piha)
Lestijärvi	17.6. klo 13.00-14.15	Ent. P. Kauppisen huoltoaseman piha

Kasvinsuojeluruiskun testauksen ”unohtaneiden” ruiskut testataan 22.6. ja 23.6. Hintaan lisätään matkakustannukset. Pakottavissa tapauksissa (testaus vanhentunut) voidaan sopia erillinen tilakäynti.

Kasvinsuojeluruisku tulee olla ehdottomasti pestynä ja siinä tulee olla 200 litraa vettä. Testaajalla on mukana suuttimia ja yleisimpiä varaosia ruiskuihin. Mukana myös edullisia tuulikulkeumaa 90 % alentavia suutinkärkiä ja triplet-runkoja. Ruiskun testaamisen hinta on 140 € (alv 0 %). Lisätietoja Jouni Huhtalalta, puh. 040 512 3703 ja Jarmo Karhulalta, puh. 044 521 2210.

Kasvinsuojelukoulutus ja -tutkinto

Uuden kasvinsuojeluainelain (1563/2011) mukaan kasvinsuojeluaineita koskeva tutkinto-velvoite koskee kaikkia kasvinsuojeluaineiden ammattikäyttäjiä.

Uusi koulutus- ja tutkintojärjestelmä korvaa jatkossa ympäristötukeen kuuluvan koulutuksen ja erityistutkinnon, jotka nykymuodossaan poistuvat. Aiemmin käyty kasvinsuojelukoulutus on voimassa koulutuspäivästä viisi vuotta eteenpäin.

PROAGRIA KESKI-POHJANMAAN KASVINSUOJELUKOULUTUKSET JA -TUTKINNOT KEVÄÄLLÄ 2015

Kalajoki, to 7.5. klo 10-14, kaupungintalo (Kalajoentie 5), mahtuu enintään 50 hlöä
Kaustinen, ti 12.5. klo 10-14, kunnanvirasto (Kappelintie 13), mahtuu 26 hlöä
Kälviä, to 4.6. klo 10-14, aluetoimisto (Kälviäntie 24,) mahtuu enintään 30 hlöä

Tilaisuuksiin ilmoittaudutaan ProAgrian nettisivujen kautta www.proagria.fi/kp -> **tapahtumat** tai kirsi.saarikettu@proagria.fi tai **puh. 043 825 4280** viimeistään 7 työpäivää ennen tapahtuman ajankohtaa.

Tutkintoa varten on jokaisen esitettävä paikan päällä kuvallinen henkilökortti. Koulutuksen ja tutkinnon hinta yhteensä 80 €/hlö, sis. alv. 24 %. Hintaan sisältyy kahvitarjoilu.

Tutkintotentin materiaali on luettavissa osoitteessa: www.tukes.fi/kasvinsuojelu.

Kuva: Jari Trikkanen

ViljelyKasvu perunatilalle

- satoa ja laatua tavoitteen mukaan

ViljelyKasvu on uusi perunatiloille suunnattu palvelu, joka yhdistää perunan viljelyn eri vaiheet suunnittelusta varastointiin ja perunan lopulliseen käyttökohteeseen asti. Palvelukokaisuutta on kehitetty viljelijöiden toiveiden perusteella. Tavoitteena on parantaa tuotannon kannattavuutta suunnitelmallisuudella ja oikein ajoituvilla viljelytoimilla. Tähtäimessä on käytötarkoituksen mukainen laatu ja tavoitteen mukainen satotaso.

ViljelyKasvu perunatilalle koostuu viljelysuunnittelusta ja kasvustokäynneistä, joilla varmistetaan suunnitelman mukaisten toimenpiteiden onnistuminen ja seuranta. Palvelupaketti räätälöidään tilakohtaisesti ja sisältö sovitaan jo viljelysuunnittelun yhteydessä. Esimerkiksi talouden seurannalla ja tuotantokustannuslaskelmalla voidaan täydentää palvelun sisältöä.

Hyvä viljelysuunnittelu palvelun perustana

ViljelyKasvu perunatiloille sisältää laajan viljelysuunnitelman, mikä pohjautuu edellisen sato-kauden tulosten ja sadon laadun arviointiin. Viljelyn suunnitelmallisuus lähtee liikkeelle siemenperunan hyvän laadun ja idätyksen varmistamisesta ja kasvustojen hyvän alkuunlähden turvaamisesta. Lannoitus säädetään peltolohkon ominaisuuksien, lajikkeen ja sadon käyttötarkoituksen mukaan. Viljelykierto on valitaan tilalle sopivimmat ja kannattavimmat kasvit. Kasvinsuojelusuunnitelma on osa viljelysuunnitelmaa ja tehdään integroidun kasvinsuojelun (IPM) periaatteiden mukaan huomioiden valmistajien teho, säädökset ja ympäristö. Viljelysuunnittelussa

arvioidaan myös tilalle sopivimmat ja kannattavimmat tukiratkaisut.

Kasvustokäynnit tarkentavat viljelytoimia ja varmistavat laadun

ViljelyKasvu perunatilalla painottuu kasvukaudella pellolla tehtäviin toimiin ja arviointeihin. Jo pienillä viljelykäytäntöjen muutoksilla voidaan saavuttaa suuri parannus kannattavuuteen. Tavoitteena on varmistaa terveet kasvustot ja tuotannon kannattava ja oikea-aikainen käyttö.

Kasvustokäynnit ajoitetaan perunatilan toiveiden mukaan. Varhaisella kasvustokäynnillä tarkennetaan rikkatorjuntaa, lannoitusta, rutontorjuntaa tai tehdään TOS-siemenlohkojen tarkkailua. Sadonkorjuun lähes työssä koenosto ja penkkianalyysi palvelevat sadon määrän ja laadun arviointia sekä tarkentavat nostoajankohtaa ja rytmitystä. Samalla tehdään tautitilanteen kartoitus ja arvioidaan tarvittavat erityistoimenpiteet varastointia ja hyvää säilyvyyttä ajatellen. Tarkempi penkkianalyysi syventää viljelytoimien onnistumisen tarkastelua ja maan kasvukunnon tilaa viljelytekniikan parantamiseksi ja oikeiden maanparannustoimien valitsemiseksi.

Ammattitapaamiset pienryhmissä tarjoavat yrittäjille verkostoitumisen mahdollisuuksia, edelläkävijätiedon ääreen pääsemistä sekä uusien asioiden testaamista käytännössä. Pienryhmäkokoontumisten kautta saa ideoita tulevaan ja toiminnan kehittämiseksi.

➔ www.proagria.fi/peruna

BERNER

TUTUSTU LAAJENNETTUUN TUOTEVALIKOIMAAN: VILJELIJÄNBERNER.FI

Osta suoraan asiantuntijalta!

Pyydä kasvinsuojeluainetarjous!

JARMO AHO
0500-289 078
jarmo.aho@berner.fi

ASKO SEPPÄNEN
040-579 3866
asko.seppanen@berner.fi

- PARHAAN SADON PUOLESTA -

VILJELIJÄNBERNER.FI

Hyvän ja laadukkaan säilörehun laatuarvot

Ominaisuus	yks.	Tavoite
Sato	kg ka/ha	≥ 9 000
D-arvo	g/kg ka	680 – 700
Raakavalkuainen	g/kg ka	150 – 170
NDF-kuitu	g/kg ka	500 – 600
Kalsium	g/kg ka	≥ 4
Fosfori	g/kg ka	≥ 3
Kalium 1. sato	g/kg ka	21 – 28
Kalium 2.-3. sato	g/kg ka	24 – 28
Magnesium	g/kg ka	≥ 2
Natrium	g/kg ka	≥ 0.3
Sinkki	mg/kg ka	≥ 50
Kupari	mg/kg ka	≥ 8
Mangaani	mg/kg ka	≥ 60
Seeleni	mg/kg ka	≥ 0.2

Nurmituotannon vaikutus maidon tuotantokustannukseen

Kuva: Ritva-Liisa Nisula

Lypsylehmien ruokinnan järjestäminen on maitotilan peruskysymys varsinkin nyt, kun maidon tuottajahintoihin kohdistuu alentamispaineita. Maidontuotantotiloilla peltoviljelyyn panostaminen saattaa jäädä taka-alalle, lähinnä aika- ja resurssikysymysten vuoksi. Kotoisten nurmirehujen käyttö ruokinnassa vaikuttaa eniten maidon tuotantokustannuksiin. Kotoisten rehujen osuutta kasvattamalla voidaan vähentää ostorehujen tarvetta ja alentaa tehokkaasti maitolitran kohdistuvaa kustannuspainetta.

Säilörehuntuotanto maitotilalla vaatii suunnitelmallisuutta ja huolellista työtä. Viljelysuunnitelmat, peltohavainnot ja kasvustokäynnit, viljelykiertosuunnitelmat tai peltolohkojen laatu-testit koetaan maataloilla EU:n tuomaksi lisäbyrokratiaksi, vaikka niiden tarkoitus on kannustaa viljelijöitä parempiin sato- ja tuotantomahdollisuuksiin. Rehuntuotantoprosessi on maitotilan tärkeimpiä tuotantoprosesseja. Peltohavaintoihin pohjaavien viljely- ja peruskunnostussuunnitelmien laatiminen useammalle vuodelle on pitkäjännitteistä peltoviljelyn kehittämistä.

Satotasojen nostaminen

Nurmirehujen tuotannon tehostamisessa keskeistä on satotasojen nostaminen ja korjuuajankohta. Hyviin satoihin johtavat toimenpiteet ovat nurmen

huolellinen perustaminen, pellon hyvä peruskunto, säännöllinen kalkitus ja viljelykiertojen suunnittelu. Nurmille on järjestettävä hyvät kasvuolot, jotta se säilyttää kilpailukykynsä rikkakasveja vastaan. Onnistunut rikkakasvitorjunta nurmen perustamisvaiheessa luo pohjan hyvän nurmisadon tuottamiselle. Pellon kasvukunnon ja vesitalouden parantaminen ovat keinoja rehusatojen lisäämiseen. Ne vähentävät ostorehujen ja lannoitteiden tarvetta sekä pienentävät ravinnelijäämiä.

Korjuun ajoitus

Säilörehun korjuun ajoitus on rehuntuotannon taloudelliseen tulokseen merkittävästi vaikuttava päätös. Aikaisin korjatun rehusadon sulavuus on parempi kuin myöhemmin korjatun rehun, mutta samalla sadon määrä on pienempi. Nurmirehujen korjuuajan valinnassa on op-

timoitava tilakohtaiset tekijät. Maidontuotantotilalla pellon käyttö ja määrä kytkeytyvät voimakkaasti maidon tuotantoon. Tilakohtaisesti on päätettävä, kuinka monta satoa tilalla on tarkoitus nurmesta tavoitella.

Rehun laatu

Sulavuus ratkaisee tuotantovaihtuuden ja on merkittä tekijä myös maidon tuotantokustannukseen. Säilörehun sulavuus vaikuttaa rehun energia- ja valkuaisarvoihin ja syöntipotentiaaliin. Lehmät syövät enemmän sulavuudeltaan parempaa rehua kuin huonosti sulavaa. Maidon litrahinta muodostuu koostumus- ja laatuosista, jälkikäsiteltä ja tuotantotuesta. Pääosan maidon hinnasta muodostaa perushinta, joka määräytyy maidon valkuais- ja rasvapitoisuuksien perusteella. Säilörehun ruokinnallinen laatu vaikuttaa merkittävästi maidon koostumuk-

sen ja rehun säilyvyyden kautta hintaan. Kalleinta säilörehua on pilaantunut rehu.

Korjuukalusto

Säilörehun korkea tuotantokustannus on keskeisimpiä suomalaisen maidontuotannon kilpailukykyä heikentävistä tekijöistä. Usein peräänkuulutetaan esimerkiksi satotasojen nostamista, jotta nurmirehujen tuotanto tehostuisi ja tuotantokustannus maitolitran kohden alenisi. Säilörehun suurin kustannustekijä muuttuvissa kustannuksissa on kuitenkin korjuukalusto. Rehun korjuukaluston järkevä mitoittaminen ja urakoitsijan käyttö työhuippujen aikana niin, että rehu saadaan korjattua oikean D-arvon aikana, nostaa merkittävästi säilörehun laatua ja alentaa

säilörehun hintaa maitolitran kohden. Säilörehuntuotannon muut muuttuvat kustannukset koostuvat siemenistä, lannoitteista, torjunta-aineista, säilöntäaineista, säilöntämuovista, traktorityöstä ja liikepääoman korosta. Näistä on helppo säästää, mutta säästön seurauksena joudutaan tinkimään rehun laadusta ja määrästä. Se voi loppuvaiheessa jopa lisätä rehukustannuksia. Laadukkaan ja kustannustehokkaan säilörehun tuottaminen on tulevaisuudessa entistä enemmän yritysmäistä prosessin hallintaa. Säilörehun tuottamisessa tarvitaan optimointia sekä tilakohtaisia vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Aika, jolloin rehuntekohetki katsottiin siitä kun naapuri lähi rehuntekoon, on ohi.

Jari Vierimaa

Kuva: Leila Niemelä

Viime syksynä avattu Lammaswiki kokoaa lammastalouden perustiedon yhteen paikkaan. Aikaisemmin lammastaloutta koskeva tieto oli netissä hajallaan ja vaikeasti löydettävissä. Ammattilaiset saavat wikistä käyttöönsä viimeisintä tietoa oman yritystoiminnan kehittämiseen. Samalla kuluttajat oppivat miten lampaanlihaa tuotetaan Suomessa.

Lammastalous hyvässä kasvuvireessä

- karitsanlihantuotanto kaksinkertaistuu vuoteen 2020

Lammastalous jatkaa kasvualana. ProAgrian lammasantuntijoiden mukaan tilojen määrä ja niiden keskikoko tulee kasvamaan vuoteen 2020 mennessä. Tämä tarkoittaa uuhien kokonaismäärän kohoamista nykyisestä kolmasosalla eli aina 90 000 uuehen.

Lammastalous on yksi nopeimmin kehittyvä ja kasvava tuotantosuunta. Alan arvostuksen nousuun ovat vaikuttaneet mm. lähi- ja eettisesti tuotetun ruuan kysynnän kasvu sekä ekologisen tuotannon arvostaminen. – Karitsan- ja lampaanlihan kulutus on kasvanut nuorempien kuluttajien keskuudessa, kertoo ProAgrian lammasantuntijana Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla toimiva **Milla Alanco**.

Karitsan lihan kotimaisuusaste nousee hitaasti

Viime vuonna lampaanlihan kokonaistuotanto jäi vain vähän alle miljoonan kilon. Karitsanlihan tuotanto kasvoi noin 10 % ja kulutus hieman tätä enemmän. Karitsanlihan kulutuksen kotimaisuusaste oli 43 %. Edessä on vielä paljon työtä, jotta alan toimijoiden ja yrit-

täjien yhdessä laatiman Valtakunnallisen lammastalouden strategiaan jo tälle vuodelle kirjattu tavoite 50 % karitsan lihan kotimaisuusasteesta saavutetaan. Toimialan kannattavuutta pitää parantaa. Keinoja siihen ovat mm. tuotanto-osaamisen parantaminen, kuluttajalähtöinen suunnitelmallinen tuotanto, eläinaineksen kehittäminen, mahdollisimman omavarainen rehuntuotanto, suoramyynä, omien tuotteiden jatkojalostus, tukivalinnat ja oikein mitoitettut investoinnit.

Tulevaisuuden markkinapaikka on sosiaalisessa mediassa

Tuottajat ovat löytäneet uuden markkinointikanavan karitsan lihalle REKO-lähirookaringeistä. Niiden kautta lähiseudun tuottajat voivat myydä tuotteitaan tilausten mukaan suoraan

kuluttajille ilman välikäsiä. Tilaukset tehdään ennakkoon Facebookiin REKO-ryhmän kautta. Rinkien suosio on kasvussa ja uusia ryhmiä perustetaan jatkuvasti. Tällä hetkellä Suomessa toimii noin 20 aktiivista ryhmää, joissa jäseninä on jo yli 16 000 kuluttajaa.

Uusia rotuja ja menetelmiä jalostukseen

Lampaiden keinosiemennys otti ison harppauksen eteenpäin HH Embryo Oy:n pääaseman toiminnan vakiinnuttua ja ensimmäisten ulkomaantuontien onnistuttua. Muutamilla tiloilla tehtiin ensimmäiset siemennykset syksyllä. Jalostus etenee myös uusien lammastalouden tuonnilla. Eviran Lammasta- ja vuohirekisteristä löytyy tällä hetkellä 16 eri lammastalouden rotua. Esimerkiksi nopeakasvuista Suffolkia voidaan käyttää risteytyksiin. Risteytyskaritsat saavutta-

vat nopeasti teuraspainon ja niiden teuraslaatu on hyvä tai jopa erinomainen, kertoo Milla Alanco.

Hyvinvoinnilla lisää tuottavuutta

Eläinten hyvinvointikorvaus tarjoaa mahdollisuuksia parantaa lampaiden ja vuohien hyvinvointia. Lampurille korvataan osa esimerkiksi ruokinnan suunnittelun, suurempien karsinatilojen, tiheimmän kerinnän ja talviaikaisen ulkoilutuksen tuomista lisäkustannuksista. Lampureiden kannattaa nyt hyödyntää Neuvo 2020 -maatiloiden neuvontajärjestelmän maksutonta neuvontaa. ProAgrian lammasantuntija kartoittaa hyvinvointikorvauksen edellyttämät toimenpiteet ja arvioi sitoumuksen hyödyt tilallasi, kertoo Alanco.

➔ [www.proagria.fi/lampaat ja vuoheet](http://www.proagria.fi/lampaat-ja-vuoheet)

Kuvat: Sari Hihnala

Hollantilaisessa navetassa valoa ja ilmaa riittää. Parret ovat kuivat, puhtaat ja todella miellyttävät eläimille. Kaikki parren rakenteet ovat tarkkaan harkitut eikä mitään ylimääräistä ole lehmää häiritsemässä. Käytävät ovat puhtaat, ja pohja niin pitävä että lehmät uskaltavat juosta siinä.

Hollantilaisnavetan makuuparret ovat niin mukavat, että hoitajakin voi ottaa päiväunet parressa.

Parsien edestä näkee kuinka avarat parret ovat eikä ylimääräisiä rakenteita ole. Kuivaa hiekkaa riittää. Parren kuivatusten voi testata kaatamalla siihen ämpärillisen vettä. Veden pitää hävitä hiekkaan heti.

Lehmähavaintoja Hollannista

Päsin tutustumaan useampaan hollantilaiseen karjaan marraskuussa lehmähavaintokoulutuksen merkeissä. Hollannista löytyvät Euroopan parhaiten kestävät hyvätuottoiset karjat. Lisäksi lehmähavaintokoulutuksen isä on hollantilainen eläinlääkäri.

Vierailin tilalla, jolla oli viimeisen vuoden aikana ollut yksi utaretulehdus, lypsäviä oli 120. Isäntä **Anton Ijsseldijk** oli panostanut eläinten hyvinvointiin. Lehmille oli tehty syvät hiekkaparret, joissa eläinten oli todella miellyttävä maata. Poikivat ja ummikot olivat omissa osastoissaan, joissa kuivutukseen oli panostettu. Kaikki navetan käytävät pidettiin raapoilla puhtaana, ja parret oli mitoitettu

niin, että lannan kulkeutuminen niihin minimoitiin. Lehmien mukavuudesta ei kuitenkaan tingitty. Parsissa oli muotoillut niskaputket ja etuste riittävän edessä, niihin oli lehmän helppo mennä makuulle ja nousta ylös. Anton Ijsseldijkin mukaan kuivikkeen määrässä ei voi säästää, jos haluaa pitää eläimet terveinä. Hänestä kuivittaminen ja parsien puhdistus on paljon mukavampaa kuin sairaan leh-

män hoito. Korvausilman saanti verhoseinäisessä navetassa hoituu helposti. Kiinteäseinäisten navettojen isännät kertoivat käyttävänsä puolet enemmän kuiviketta, jotta eläimet pysyvät puhtaina ja kuivina.

Lika ja sairaudet kuuluvat yhteen

Lehmissä näkyvä lian määrä kertoo yleisesti tilan hygieenisestä tasosta. Mitä likaisempia lehmät ovat, sitä suurempi riski eläimillä on sairastua iho- ja utaretulehduksiin. Lehmien likaisuus voi johtua monesta syystä: ilmaston riittämättömyydestä (kosteus lisää eläimien likaantumista), ruokinnasta (kuidun määrä), sairauksista, parsien mitoituksesta sekä kuivituksen määrästä, käytävien likaisuudesta ja kosteudesta. Kun likaiset sorkat kuljettavat

sontaa parsiiin, utaretulehduksen riski kasvaa.

Paljon kuiviketta

Eryistä huomiota on kiinnitettävä ummikoiden ja poikivien kuivutukseen. Suuri osa utaretulehduksista tulee lehmälle umpeen laitettaessa ja viikko poikimisen molemmin puolin. Tärkeää on, ettei vasikka synny sontaiselle alustalle. Sillä, mitä vasikka ensimmäisenä suuhunsa saa, on suuri merkitys koko sen elinajaksi.

Likaiset sorkat ovat alttiimpia sorkkasairauksille. Kintereissä ja etupolvissa vammojen syy löytyy usein parsien pinnasta. Se voi olla liian kova, kuiviketta liian vähän tai kuivike on liian karkeaa. Parren mitoitus aiheuttaa myös jalkavammoja. Meillä paljon keskustelua aiheuttaa tukien ja valvontojen myötä tullut käsi-

te riittävä kuivitus. Hollannissa ei ilmeisesti tällaista määritelmää ole, koska isännät puhuvat makuualueen pehmeystä ja mukavuudesta. Tuotoksen ja eläinten terveyden kannalta parasta on kun lehmä viihtyy makuulla. Suomessa lehmät viettävät suurimman osan vuodesta 24 tuntia vuorokaudessa navetassa, ne makaavat 10-15 tuntia päivässä, syövät 4-5 tuntia. Sen vuoksi parrella on valtavan suuri merkitys lehmälle.

Sari Hihnala

Maidontuotannon asiantuntija

Pehmeällä pedillä on lehmän nautinnollista loikoilla. Makuu-aikaa eläimille tulee 14-15 tuntia vuorokaudessa.

Umpilehmien ajatellaan olevan lomalla, ja niiden olosuhteet tehdään sen mukaisiksi.

Poikimaosastolla on todella runsas olkikuivitus, jolla turvataan se, että karsinan pohja on puhdas vasikan syntyä ja miellyttävä viimeisillään tiineen ja painavan eläimen maata.

Kuva: Elina Ahonen

Eläinten hyvinvoinnin teemavuosi

- Hyvinvointi näkyy tuloksessa

Tämä vuosi on nimetty hyvinvoinnin teemavuodeksi. Huomion kohteena ovat lehmien ja lihanautojen hyvinvoinnin lisäksi myös rittäjien hyvinvointi. Hyvinvointiin panostaminen kannattaa myös taloudellisesti. Esimerkiksi lehmät makaavat jopa 14 tuntia vuorokaudessa, jos niillä on siihen mahdollisuus. Makuulla ollessaan ne märehvät enemmän ja utareen verenkierto paranee. Maitotuotos nousee, kunhan riittävästä rehusta saannista huolehditaan. Samoin vasikat kasvavat nukkuessaan, mihin niitä houkuttavat hyvät olot ja täysi maha. Puhdas ja hyvin ilmastoitu rakennus vähentää eläinten sairastumisriskiä, mikä vähentää kuluja ja huolta.

ProAgria viettää hyvinvoinnin teemavuotta työn merkeissä

Eläinten terveyden ja tuottavuuden edistäminen ovat Ruokinnan ohjaus- ja Tuotannon ohjaus -palvelun peruslupauksia. Asiantuntijamme ovat käytettävissä, kun tilalla mietitään tuotannon ja hyvinvoinnin pullonkauloja ja ratkaisuja niihin. Neuvo 2020 -palvelussa asiantuntijamme varmistavat hyvinvointikorvauksen täyttymisen ehdot tai kertovat mitä mahdollisuuksia korvaus tarjoaa tilalle. Lehmähavainto-kouluttajamme ovat erikoistuneet lehmien hyvinvointiin ja heidän pitämässään pienryhmäkoulutuksessa voi oppia, miten lehmä kertoo voinnistaan.

Lehmähavaintoja

Hollannissa kehitetty Lehmähavaintoja-arviointi (CowSignals) kannustaa oman tilan tarkasteluun vierain silmin, tai jopa lehmän silmin. Lehmät antavat jatkuvasti merkkejä terveydestään, hyvinvoinnistaan, olosuhteista, ravitsemustilastaan ja tuotoksestaan. Maitoyrittäjän haasteena on tulkita ja hyödyntää näitä merkkejä sekä tehdä korjaavia toimenpiteitä. Tässä työssä auttavat ProAgriassa työskentelevät, sertifioitut Lehmähavainto-kouluttajat ja ProAgrian julkaisemat Lehmähavaintoja-sarjaan kuuluvat kirjat. Lue lisää www.proagria.fi/lehmahavaintoja.

HUIPPUTARJOUS!

Suosittu Lehmähavaintoja-kirjat Utareterveys ja Hedelmällisyys on koottu yhdeksi julkaisuksi. Havainnollinen kirjakaksikko auttaa katsomaan tilan arkirutiineja uusien silmin ja kehittämään työtapoja. Tilaa tarjoushintaan 19,90 € (ovh 35 €) verkkokaupasta www.proagriaverkkokauppa.fi. Ilmainen toimitus.

16.4.2015 Eläinlääkäripäivä

KANNUS, KOIVUKARTANO, KLO 9.30-15

Ummessaoloaika, poikiminen ja vasikan ensimmäiset viikot Kurssipäivään sis. navettahavainnot asiantuntijan johdolla.

Terveydenhuoltoeläinlääkäri Seija Perasto, ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Osallistumismaksu 82 €. Kahvitarjoilu.

Ilm. ja lisätietoja 13.4. mennessä Sari Hihnala, puh. 0400 974 165, sari.hihnala@proagria.fi

Kuvat: Sari Hihnala ja Anna-Riitta Leinonen

Hiehopienryhmä – ilmoittautuminen ryhmään käynnissä

Maitotilan tärkein resurssi ovat tuottavat ja kestävät lehmät. Yhden lehmän kasvattaminen vie vähintään kaksi vuotta. Hiehopienryhmässä otetaan selvää, miten kasvatetaan tuottava ja terve lehmä taloudellisesti ja kannattavasti. Hiehopienryhmissä keskitytään eläinprosessin hallintaan koko tilan johtamisen osana.

Koulutuspäiviin sisältyy navettahavaintoja asiantuntijan johdolla. Pienryhmän navettahavainnoissa katsotaan mm. vasikoiden ruokintaa ja mitataan elopainoja, kiinnitetään huomiota olosuhteisiin ja opitaan toisilta hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja.

Koulutuspäivän kesto klo 10-15. Kahvitarjoilu. Viiden päivän hiehopienryhmän hinnan hinta on 365 €. Yhden päivän osallistumismaksu on 82 €.

Ilmoittautumiset ja lisätietoja: maidontuotannon asiantuntija Sari Hihnala, sari.hihnala@proagria.fi, puh. 0400 974 165.

Pienryhmän viidelle kokoontumiskerralle on oma teema:

- ✓ Miten saadaan hyvä vasikka? Mitkä ovat oman tilan lähtökohdat ja tunnusluvut?
- ✓ Kannattavuutta kasvatukseen. Mitä maksaa vasikan ja hiehon kasvatus? Kannattaako hiehon kasvatus ulkoistaa? Mukana talousasiantuntija.
- ✓ Tuotanto kuntoon. Ummessaoloaika, poikiminen ja vasikan ensimmäiset viikot. Aihetta alustaa eläinlääkäri.
- ✓ Millä rehuilla laatulehmät? Nuorkarjan ruokinnasta, olosuhteista ja hoidosta kertoo ProAgrian ruokinnan asiantuntija.
- ✓ Miten kehitän omaa hiehoprosessia? Tavoitteista totta, kokonaisuus hallintaan. Jalostuksen puheenvuoro.

► Lehmän veden juonti vaikuttaa syöntiin ja tuotokseen

► Hyvä navetta-ilmasto ehkäisee utare-
tulehduksia

Lehmä nauttii raikkaasta ilmasta. Mitä enemmän lehmä tuottaa maitoa, sitä enemmän se syö ja sitä enemmän pötsi ja muu elimistö tuottaa lämpöä. Kuumana kesäpäivänä tuotannon huippuvaiheessa oleva lehmä voi juoda yli 200 litraa päivän aikana.

Kuva: Irene Mäkinen

Eläinten hyvinvoinnin teemavuosi

Vedellä ja raittiilla ilmalla lisää syöntiä ja hyvinvointia

Vesi ja ilma ovat halvimpia tuotantopanoksia maidontuotannossa. Maidosta yli 85 % on vettä, joten lehmän veden juonti määrittää voimakkaasti syöntiä ja tuotosta. Ulkoilman tasoinen raikas ilma pitää rehut maittavina ja eläimet syöntihaluisina.

Lehmät juovat vettä noin 10-15 kertaa päivässä ja noin 10 litraa kerrallaan. Kuumana kesäpäivänä tuotannon huippuvaiheessa oleva lehmä voi juoda yli 200 litraa päivän aikana. Normaalisti lehmä juo noin 20 litraa minuutissa ja mieluiten siten, että voi upottaa turpansa veteen.

Lehmä tarvitsee raikasta ilmaa

Raikas ilma ja tehokas ilmanvaihto ovat tärkeitä muulloinkin kuin lämpimänä vuoden aikana.

Hengitys on lehmän tehokkain keino poistaa ylimääräistä lämpöä elimistöstään. Samalla navetta-ilmasta tulee kosteutta, mikä ilmanvaihdon avulla on poistettava. Mitä enemmän lehmä tuottaa maitoa, sitä enemmän se syö ja sitä enemmän pötsi ja muu elimistö tuottaa lämpöä. Selvän lämpöstressin voi havaita normaalia nopeammin hengittävistä lehmistä. Lehmä nauttii raikkaasta ilmasta ja pihatoissa se hakeutuu avointen ovien tai luukkujen äärelle, jos navetta-ilmasto on huonoa tai liian lämmintä.

Lehmä suosii viileää

Jo noin 20°C lämmössä lehmä alkaa kuluttaa energiaa elimistönsä viilentämiseen. Samalla syönti ja aktiivisuus vähenevät, jolloin myös maidontuotanto vähenee. Helppo ja runsas vedensaanti auttaa elimistön viilentämisessä ja lämmön haittojen ennaltaehkäisyssä. Samoin ilman liikkeelle saanti navetas- sa erilaisten tuulettimien avulla helpottaa elimistön lämpötilan tasapainottamista. Kaikki seinämät navetan sisällä heikentävät ilman vaihtumista lehmän turvan tasolla. Ilmanvaihdolla poistetaan myös lantakaasuja navetta-ilmasta ja varmistetaan rehujen säilymistä hyvien hajuisina ja -makuisina ruokintapöydillä.

Kuiva ja hyvä ilma pitää pieneliöt kurissa

Pieneliöt lisääntyvät nopeasti kosteassa ja lämpimässä ym-

päristössä. Kun navetan ilmanvaihto toimii ja liika kosteus saadaan pois, pysyvät makuuparret ja pihaton käytävät kuivempina ja tautiriskit vähenevät. Raittiilla ja riittävän kuivalla ilmalla on mm. maidon solupitosuutta ja utaretulehduksia ennaltaehkäisevä vaikutus.

IRENE MÄKINEN
kotieläinagronomi
ProAgria Keski-Suomi

Tarkistuslista vedensaannin varmistamiseksi

- Tuleeko juomakuppeihin vettä riittävällä nopeudella ja riittäkö paine putkistossa?
- Onko juoma-altaita tai kuppeja riittävästi ja eri puolilla navettaa?
- Onko vesi hyvää eli eläimet juovat vettä empimättä?
- Ovatko vesialtaat ja kupit puhtaita? Voisitko itse juoda niistä?
- Onko pihaton käytävillä ja juoma-altaiden edessä riittävästi tilaa, jotta hiehot ja arat lehmät pääsevät varmasti halunsa mukaan juomaan?
- Onko laiduntavien lehmien vesihuolto riittävä?

➔ Laidunsiemen-seokseen 5-6 kasvilajia

➔ Aikaisin aloitettu laidunnus helpottaa laidunkiertoa

Kuva: Elina Ahonen

Tehokas laidunnus tuo lisäsäätöjä lypsykarjatilaille. Aikainen aloitus helpottaa laidunkierron järjestämistä, kun alkukesän nopean nurmen kasvun ehtii hyödyntää ja välttyään suurilta tallaustappioilta. Avainasemassa ovat laidunsiemenseoksien monipuolisuus, laidunnuksen aloitusajankohta sekä laidunkierto.

Laidunkausi lähestyy

Tehokkaalla laidunnuksella on mahdollista saada lisäsäätöjä lypsykarjatilaille. Avainasemassa ovat laidunsiemenseoksien monipuolisuus, laidunnuksen aloitusajankohta sekä laidunkierto.

Monipuolinen laidunsiemenseos tuo viljelyvarmuutta haastavissa olosuhteissa. Monipuolinen seos kannattaa koostaa 5-6 eri lajista. Se voi koostua timoteista, nurminadasta, englanninraiheinästä, niittynurmikasta ja valko- sekä alsikeapilasta. Silloin kasvilajit täydentävät toisiaan ja seoksesta löytyy maittavia, talvenkestäviä, jälkikasvukykyisiä, tallauksenkestäviä, syväjuurisempia sekä biologista typensidontaa hyödyntäviä lajeja. Lajikevalinta korostuu erityisesti timoteilla, josta laitumiin kannattaa valita jälkikasvukykyisiä useaan niittoon sopivia lajikkeita.

Yksivuotiset kasvilajit

Yksivuotiset kasvit tuottavat satoa myöhemmin kesällä, kun monivuotisten kasvien sadon tuottokyky alenee. Yksivuotisia

laitumia syksyllä syötettäessä ehkäistään monivuotisten laitumien tallautumista. Yksivuotinen monipuolinen seos voi sisältää esimerkiksi ohraa, italianraiheinää ja rehu- sekä ruisvirnaa.

Täydennyskylvä ja aloita laidunnus ajoissa

Keväällä on hyvä jalkautua laitumille ja tarkastella nurmikasvuston aukkaisuutta. Aukot kannattaa täydennyskylvää, muuten rikkakasvit valtaavat alaa. Laitumet ovat koetuksella useiden syöttökertojen vuoksi. Täydennyskylvön merkitys kasvaa varsinkin, jos satovuosia on yli kolme. Jotta hyvä sato saadaan hyödynnettyä laidunkauden aikana, laidunnus kannattaa aloittaa kasvuston ollessa noin 10-15 cm korkeaa. Aikainen aloitus helpottaa laidun-

kierron järjestämistä, kun alkukesän nopean nurmen kasvun ehtii hyödyntää ja välttyään suurilta tallaustappioilta. Kesän mittaan on hyvä tarkkailla laitumien kasvua. Jos nurmen kasvu ehtyy, on parempi siirtyä osaaikaiseen laidunnukseen kuin syöttää laidunta liian tarkkaan. Lisäruokintaan varautuminen helpottuu, kun seuraa syöttöön tulevia alueita.

PAULA KOHIJOKI

Kirjoitus perustuu Kohijoen opin- näytetyöhön Lypsylehmien laidun- tamiskäytäntöjen edistäminen Pro- Agria Länsi-Suomen alueella. Hä- meen ammattikorkeakoulu. Maa- seutuelinkeinojen koulutusohjel- ma. Opinnäytetyö. 2014. Luetta- vissa kokonaan osoitteessa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/81905/kohijoki_paula.pdf?sequence=1

Nyrkkisäännöt laidunkierron toteutukseen

- ✓ **ALOITUS** kun laidunnurmi n. 10-15 cm
- ✓ **LAIUNASTEEN NURMEN TAVOTEKORKEUS** syöt- töön tulevalta alalta n. 25-40 cm, satotaso 2 500-3 500 kg ka/ha. Mittakehikosta apua satotason arviointiin
- ✓ **PUHDISTUSNIITOT** heti syötön jälkeen kun korsiintu- nutta kasvustoa esiintyy
- ✓ **LAITUMEN JÄLKIKASVUKYKY** heikkenee, jos se syöte- tään reilusti alle 10 cm:iin
- ✓ **LEHMÄ SYÖ** laidunnurmea tunnissa noin 1 kg ka, kun laidunta on riittävästi tarjolla
- ✓ **KORJUUAIKANÄYTE** kivennäisanalysillä tarjoaa tie- toa ravintoarvoista sekä lehmien että nurmen kannalta
- ✓ **MATKA JUOMAVESIPISTEELLE** mieluiten alle 250 m, painevesijärjestelmä helpottaa isojen karjojen työmaa- rää.

Kuva: Sari Hihnala

Piia ja Seppo Pajunpään tilalla Lohtajalla toimintaa kehitetään nykyisen navetan seinien sisällä. Suunnitelmissa ovat verhoikkunat sekä työtä keventävät lypsykiskot. Tilalla keskitytään karjan keskeytyksen ja terveyden. Hedelmällisyys on jo otettu työnalle. Tuotannon ohjausta ja ruokinta-asioita tehdään sujuvasti rinnakkain. Tilalla on totuttu tavoitteiden asettamiseen ja tulosten seurantaan, samalla on mietitty kokonaisuutta ja sitä, millä on merkitystä.

Tavoitteista tuloksiin

Piia ja Seppo Pajunpää hoitavat tilaansa Lohtajan Koskenkylässä. Lypsäviä on vajaa 30, lisäksi nuorkarja. Tilan navetta on suhteellisen iäkäs, laajennus on tehty 2000-luvun alkupuolella. Seppo osti ensin vuonna 2001 isänsä osuuden tilasta ja lopulliset kaupat tehtiin 2011, jolloin Piia ja Seppo ottivat vastuulleen koko tilan. Piia on käynyt kauppakoulun ja on koulutukseltaan merkantti, Seppo suoritti Kannuksen maatalousoppilaitoksessa aikuispuolella viljelijätutkinnon. Piia ei aiemmin ole ollut lehmien kanssa tekemisissä. – Tekemällä oppii, kun on eläimistä kiinnostunut, hän toteaa ja jatkaa, että eläimet kiinnostavat heitä molempia, ilman sitä eläinhuoltotyötä olisi mahdotonta hoitaa hyvin.

Tilan isäntäpari oivalsi, ettei kaikkea voi laittaa kerralla kuntoon, vaan on valittava muutama asia mistä työ aloitetaan. Jos tavoitteita on liikaa, käy helposti niin, ettei mihinkään voi keskittyä kunnolla eikä tavoiteltua kehitystä tapahdu. – Muutamia vuosia sitten asetimme tilan tavoitteeksi keskituotoksen noston. Tavoitteena oli ensin nostaa karjan kes-

kituotosta 1000 kg. Tarkkaa aikaa tavoitteelle ei asetettu, mutta ajattelimme, että muutama vuosi siihen menee. Tavoite saavutettiin etuajassa. Sen jälkeen uudeksi tavoitteeksi asetimme toiset 1000 kg. Nämä tavoitteet on nyt saavutettu, ja on uusien tavoitteiden aika, kertovat Piia ja Seppo.

Tuotannon ohjaus alkaa perustiedoilla

ProAgrian Tuotannon ohjaus-palvelu sopii kaikille karjakoon ja navetan ikään katsomatta. Tilan omat tuotostiedot, eläimet ja olosuhteet ovat Tuotannon ohjauksen pohjatietoja. Piia ja Seppo ovat tottuneet jo siihen, että heiltä kysytään yksityiskohtaisiakin tietoja keskustelun pohjaksi. – Ensin se oli meille lievä ihmetuksen aihe, nyt siihen on jo totuttu ja saamme siitä jopa motivaatiota, tilan väki kertoo.

Navettakäynti kuuluu asiaan

Vuoden ensimmäisellä tilakäynnillä käydään läpi edellisen

vuoden tuotanto. – Saimme siinä palautetta siitä kuinka vuosi oli sujunut. Yhdessä ProAgrian asiantuntijan kanssa katsoimme mikä on mennyt hyvin ja missä kehitystä on tapahtunut. Sen jälkeen tarkensimme niitä kohtia, missä voisi ja kannattaisi toimintaa parantaa, kertoo Piia. Navettakäynnillä tilanväki saa ja haluaa palautetta tekemästään työstä, samalla asiantuntija saa tarvitsemaansa tietoa siitä, miten navetassa asiat ovat. Tuvan pöydän äärestä on mahdollista sanoa eläinten olosuhteista mitään, saatika arvioida parannusehdotuksia.

Tuotannon ohjausta ja ruokinta-asioita tehdään sujuvasti rinnakkain, ne täydentävät toisiaan. Tavoitteiden asettaminen vaatii sitä, että perehtyy ja miettii saavutettuja tuloksia. Samalla täytyy miettiä kokonaisuutta ja sitä, millä on merkitystä. Taloudellisuus on otettava huomioon. Tilalla utareterveystilannetta on saatu parannettua, sillä on suuri merkitys taloudelliseen lopputulokseen. Samoin rehukustannus on hyvinkin mallillinen, kun täysrehu on oman rehutehtaan tuotantoa ja säilörehu on ollut hyvää.

Katse kestävyteen ja terveyteen

Pajunpää kertovat keskittyvänsä seuraavaksi karjan kestävyteen ja terveyteen. Hedelmällisyys on jo otettu työnalle. Piia tarkkana naisena on ottanut vastuun kiiman tarkkailusta, sen lisäksi eläinlääkäri tekee säännöllisesti hedelmällisyyskäyntejä. Toinen kehittämisen paikka on nuorkarja. Karsinoita on jo muokattu ja pienille on uusi ryhmäkarsina. Nuorkarjalta yhtenä mittarina käytetään karvanlaatua, sitä Piia ja Seppo seuraavat nyt tarkalla silmällä.

Pajunpään tilalla toimintaa kehitetään nykyisen navetan seinien sisällä, ja hieman ulkopuolellakin, kun suunnitelmissa on verhoikkunat sekä työtä keventävät lypsykiskot. – Kehittämistyötä tehdään tietysti myös laidunkaudella, tilakäynti sovitinkin nyt kesälle, toteaa Seppo, ja jatkaa: samalla käymme asiantuntijan kanssa läpi laidunkiertoa ja laitumien kuntoa. Lisäruokintaan tila on panostanut jo aikaisempina kesinä, se on tuottanut hyvää tulosta, eikä tuotoksen notkahdusta ole tullut. Piia ja Seppo ovat hyödyntäneet neuvontaa monipu-

lisesti ja tulevat tekemään näin myös jatkossa. Tilakäyntien lisäksi yhteyttä pidetään ProAgrian asiantuntijan kanssa puhelimitse, sähköpostilla ja facebookissakin.

Seuraavalle sukupolvelle

Tulevaisuuden kuvioista tilan väki toteaa, että uuden navetan rakentaminen ei ole mahdollon ajatus. Ensin kuitenkin katsotaan miten maitokiinteistöistä luopuminen vaikuttaa sekä miten tukipolitiikka ja byrokratia maataloutta kohtelevat. Samalla tilan nuoriväki, Emilia 11 v., Juho 8 v. ja Veli-Matti 5 v. ehtivät hieman varttua. Investointi tulisi entisestään houkuttelevammaksi, jos joku lapsista olisi viljelijän ammatista aidosti kiinnostunut.

Sari Hihnala

Maidontuotannon asiantuntija

Säilörehun hävikki hallintaan

Säilörehusadon kuiva-aineen ja ravintoaineiden hävikkiä tapahtuu pellolla, siilossa ja ruokintapöydällä. Kuiva-ainetta menetetään paljon lohkon heikon kasvukunnon takia. ProAgrian lohkotietopankin mukaan nurmen keskisato on pysynyt alhaisena eli 5 500 kgka/ha.

Jos tiedettäisiin lohko-kohtainen satotaso, osattaisiin tarkemmin kohdentaa korjaavat toimenpiteet kasvukunnon heikommille lohkoille.

Siilossa ja aumassa tappiota syntyy virhekäymisen seurauksena. Oikea säilöntäainevalinta ja riittävä käyttömäärä pienentävät virhekäymisen riskiä. Säilörehunteossa rehun tiivistäminen on erittäin tärkeä työvaihe. Siilotyö tulee tehdä huolellisesti ja tehokkaasti. Hyvin säilynyt ja tasalaatuinen säilörehu vähentää työtä ruokintavaiheessa, kun rehua ei tarvitse erotella apetta tehtäessä. Säilörehun hyvä syöntilaatu siilossa, seoksessa ja ruokintapöydällä varmistaa hyvän maittavuuden ja tuotantovaiikutuksen sekä vähentää riippuvuutta ostoväkirehuista.

NurmiArtturi-kehittämissankkeessa mukana olleilla eteläpohjalaisilla satotasot vaihtelivat parhaimman ja heikoimman lohkon välillä 4 000 kgka/ha. NurmiArtturi-tiloilla säilörehun sulavuuden lasku D-arvosta 700 D-arvoon 600 ei vaikuttanut maitotuotokseen, mutta kaksinkertaisti väkirehun käytön lypsävien lehmien ruokinnassa. Meijeriin myydyistä maitolitrasta kului 5-7 senttiä enemmän väkirehujen ostoon silloin, kun säilörehun sulavuus aleni 700:sta 600:aan.

Pellolla tapahtuvan hävikin pienentäminen

Satotaserojen syyt ovat moni-

naiset. Laajentavilla tiloilla on viljelyyn voinut tulla lohkoja, jotka eivät ole parhaassa mahdollisessa kasvukunnossa. Avain tilan keskisatojen nousuun onkin korjaavien toimenpiteiden kohdistaminen heikoimpiin kasvulohkoihin. Lohko-kohtaisia sato-määriä kannattaa laskea kirjamalla ylös kuormien ja paalien lukumäärät. Rehun kuutiotilavuus riippuu kuiva-aineesta ja korjuumenetelmästä. Esimerkiksi tarkkuussilppurilla korjatun säilörehun kuutiopaino 30 %:n kuiva-ainepitoisuudella on 220 kg/m³. Tarkimmin sadon määrän selviää punnitsemalla rehuuormat.

Nurmen korjuun ajoituksella on myös merkitystä. NurmiArtturi-hanketiloilla kolmen korjuun taktiikalla päästiin yli 10 000 kg/ha/ka lohko-kohtaisiin satoihin. Korkea satotaso pienentää tarvittavaa nurmirehualaa. Yhtä lehmää ja uudistushiehoa kohden säilörehualaa tarvittiin 0,6 hehtaaria, kun satoa saatiin 8 000-9 000 kg kuiva-ainetta hehtaarilta ja 4 000-5 000 kg kuiva-ainetasolla 1,1 hehtaaria.

Miten voi vaikuttaa hävikkeihin?

Hyvän säilönnällisen laadun mittari on riittävän alhainen happamuus. Kuiva-aineen ollessa alle 25 %, pH:n on oltava alle 4,3. Säilönnän onnistumista kuvaa alhainen ammoniakkiluku ja haihtuvien rasvahappojen

Kuva: Leena Hanni

Säilörehukartoitus huomioi säilörehuketjun pellolta ruokintapöydälle

Teemme käytännön havainnot kartoituskäynnillä tilasi kannalta merkittävästä prosessin vaiheesta, esimerkiksi kasvustosta tai siiloilta. Kartoituksessa hahmottuvat oleellimmat säilörehuun liittyvät kehityskohteet ja riskit.

Korkea sato ja hyvä sulavuus voivat toteutua samassa säilörehussa. Hyvältä nurmipelloilta korjaat 10 000 kg ka/ha satoa vuodessa.

Kuva: Anu Elhu

tiheys, kasvukunto ravinteet, **rikkakasvit**, lajisuhteet, kasvuvoima, **kasvurytmit**, korjuuaika, logistiikka, sujuvuus, laatu, **rehunteko**, lajiseokset, **ravinnetilanne**, kasvurytmi, rikkatilanne

Säilörehukartoituksen hyödyt:

- Löydämme tilakohtaiset säilörehutuotannon kriittiset kohdat
- Asetamme tavoitteet nurmen tuotantoon sekä säilörehun laatuun
- Arvioimme nurmirehujen soveltuvuuden taloudelliseen ja tuottavaa ruokintaan
- Laitamme toimenpidesuosituksen tärkeysjärjestykseen

Kiinnostuitko? Lue lisää osoitteesta www.proagria.fi/sailorehu

ProAgria Keski-Pohjanmaan ruokinta- ja nurmiasiantuntijat
Yhteyshenkilö nurmiasiantuntija Jari Vierimaa, puh. 040 7433 290.

Säilörehun sulavuus D-arvo g/kgka	Säilörehua kakg/lehmä/pv	Väkirehua kg ka/lehmä/pv	Maitoa EKM, kg/lehmä/pv	Väkirehua, % kuiva-aineessa
719	13,4	7,9	32,8	37
675	10,4	10,0	33,8	49
640	9,6	11,3	33,9	54

Säilörehun sulavuus, väkirehujen käyttö ja maitotuotos NurmiArtturi-tilalta, kun energiakorjattu lehmäkohtainen maitotuotos vaihteli 32,7-33,9 kg päivässä.

määrä. Esimerkiksi mullan joutuminen rehun joukkoon aiheuttaa virhekäymistä. Säilörehu on huonoa, jos valkuaisen hajoamistuotteita eli ammoniakityppeä esiintyy yli 80 g/kgka ja haihtuvia rasvahappoja yli 25 g/kgka. Kuiva-ainepitoisuuden noustessa rehun säilönnällisyys paranee. Säilöntäaineena hapot sovel-

tuvat kaikkeen säilöntään. Hapoa tulee mennä tasaisesti viisi litraa rehutonna kohti. Biologiset säilöntäaineet toimivat vain esikuivatulla rehuilla, kun kuiva-ainepitoisuus on suurempi kuin 30 %. NurmiArtturi-hankkeessa selvisi, että hapolla säilöntäaineen annostelu jäi usein alle tavoitetason. Säilöntäaineen levityksessä oli paljon vaihtelua:

osaan rehusta tuli runsaasti hapoa ja osaan vain nimeksi. Myös hukkaan mennyt säilöntäaine on hävikkiä. Etenkin noukinvuonulla rehua tehtäessä hapotusta kannattaa tarkkailla.

Säilönnällinen laatu varmistetaan kunnollisella tiivistämisellä. Kuutiopaino kertoo rehun tiiviydestä. Tiiviys vaikuttaa rehun huokoisuuteen, mikä puo-

Kuva: Anna-Riitta Leinonen

Auman huolelliseen peittämiseen ja painotukseen käytetty lisätyö korvautuu ajansäästönä tai euroina ruokintakaudella navetassa.

Kuva: Tarmo Ilola

Käymislaadultaan hyvän säilörehun siirtäminen varastosta ruokintapöydälle on sujuvaa ja nopeaa, koska aikaa ei kulu rehujen erotteluun siilolla.

Kuva: Anna-Riitta Leinonen

Erittäin huonosti säilynyt pintarehu kannattaa erotella tunkiin. Vasemmalla virhekäynnittyä pintarehua ja oikealla rehu- patsaan keskikohdasta otettua hyvin säilynyttä rehua.

lestaan vaikuttaa ilman ja kaasujen liikkumiseen rehumassassa. Huokoisessa rehussa ilman happi pääsee syvälle siiloon. Suositeltava korjuukosteus esikuivatetulle rehulle on 30-40 %, ja kuiva-ainepainotavoite 200-240 kg kuiva-ainetta/m³. Tuorekuutiopainoksi suositellaan vähintään 700 kg/m³, jotta rehu on tarpeeksi tiivistynyt ja huokoisuus riittävän pientä. Kuutiopaino vaikuttaa myös varastojen tarpeeseen. Rehun tiivistymiseen vaikuttavat tiivistyskoneen paino, tiivistämisäika, silpun pituus, rehun kuiva-ainepitoisuus ja levitetyn rehukerroksen pakkaus. Rehun korjuun tehokkuutta on myös lisättävä. Käytännössä se tarkoittaa, että tiivistämiseen tarvitaan yhä painavampia tai useampia tiivistyskoneita.

Ruokinnassa tapahtuva hävikki

Sulava ja laadukas säilörehu maittaa, lypsättä ja antaa eväitä hyvään kasvuun. Säilörehun syönti-indeksi ennustaa säilörehun syöntiä. Indeksien perusarvo on 100 pistettä, joka annetaan hyvin sulavalle ja säilyneelle säilörehulle. Yhden pisteen poikkeama ylöspäin tarkoittaa noin 0,1 kuiva-ainekilon säilörehun syönnin lisäystä ja vastaavasti yhden pisteen lasku merkitsee 0,1 kuiva-ainekilon vähennystä säilörehun syönnissä.

Säilönnällisen laadun heikkeneminen voi tapahtua vielä siilossa, jos rehu esimerkiksi otetaan syöttöön kesken käymisprosessin. Kesällä ja alkusyksystä rehusiilon avaaminen voi saada aikaan rehun lämpenemisen, jos päivittäin kulutus jää alhaiseksi suhteessa avoimeen säilörehupinta-alaan. Siilon leveys tulee mitoittaa rehun kulutukseen siten, että talvella viikkokulutukseksi saadaan yhden metrin verran (15 cm/pv) ja kesällä 2 metrin verran (30 cm/pv). Hankkeessa säilörehun lämpeneminen yli 15-20°C siilon avaamisen jälkeen pienensi säilörehun syöntiä 1,5 kg kuiva-ainetta päivässä syönti-indeksin antamaan ennusteeseen verrattuna. Syönnin väheneminen puolestaan pienensi energiakorjattua päivätuotosta 1,5 kg lehmää kohden.

Rehun irrottamistapa saattaa näkyä ruokintahävikissä. Riisainen leikkuupinta päästää ilmaa rehuun sisään nopeammin, jolloin rehu lämpenee. Yleisesti ottaen hyvä tiivistys ja säilöntä-aineen käyttö pienentävät säilörehun jälkilämpenemistä ja pilaantumista siilon avaamisen jälkeen. Riittävä säilöntäaika on noin neljä viikkoa, mikä tarvitaan säilörehun käymislaadun vakiinnuttamiseen.

Jos syönti heikkenee rehun laadun takia ja lehmät pyöritelevät rehua pöydällä, on syytä huolestua ja miettiä tarkemmin rehun erottelua tai seosrehun tasaista sekoittumista. Pinnaasta ja reunoilta rehua voidaan erotella nuorkarjalle, mutta pilaantunutta rehua ei voi antaa millekään eläimille. Pilaantunut rehu on jätettä. Nurmi-ARTTURI-hankkeessa laskettiin, että jos jätteisiin erotellun rehun osuus on 10 %, hävikkikustannus tarkoittaa 2-3 senttiä kuiva-ainekiloa kohti.

Huono rehu lisää työtä ja kustannuksia

Kun säilörehun sulavuus alenee, saman taloudellisen tuoton ja maitomäärän saavuttaminen vaatii lisätyötä navetassa ja ruokinnan toteutuksen suunnittelussa. Nurmi-ARTTURI-tiloilla (taulukko) pystyttiin väkirehua lisäämällä 49 %:sta 54 %:in kompensoimaan huonommin sulavien säilörehujen pienempää ravintoainesisältöä, ja lehmää kohti saatiin lähes sama päivittäinen maitotuotos 33,8-33,9 EKM/lehmä/päivä. Päivittäinen lehmäkohtainen väkirehukustannus nousi keskimäärin 0,8 €, kun D-arvo putosi 700:sta 650:een.

Lähde: www.proagria.fi/nurmiartturi, Maito ja me 2/2014, Maito ja me 2/2013

Anna-Riitta Leinonen

Maidontuotannon erityisasiantuntija

Kuva: Anna-Riitta Leinonen

Hyvin sulavan säilörehun (D-arvo 700) rinnalla käytettävän väkirehun osuus voi olla 35-40 prosenttia kuiva-aineesta. Säilörehun sulavuuden lasku D-arvosta 700 D-arvoon 600 ei vaikuta maitotuotokseen, mutta kaksinkertaistaa väkirehun käytön lypsävien lehmien ruokinnassa.

Kuva: Elina Ahonen

Seleeni puutos oireilee eri karjoissa eri tavoin. Maidon seleenipitoisuus antaa hyvän käsityksen lehmän seleenin saannista. Helpoin tapa selvittää seleenin saanti lypsykarjalla on ottaa näyte tankkimaidosta.

Seleeni salat lypsylehmien ruokinnassa

Emolehmä- ja luomutiloilla tuttu seleeniaihe puhututtaa myös lypsykarjatilallisiksi. Seleeni on hivenaine, joka on välttämätön ihmisen ja eläimen normaalielä kasvulle ja kehitykselle. Seleeni ylläpitää elimistön immuunijärjestelmää ja ehkäisee tulehduksia. Lisäksi se suojaa karsinogeneilta ja raskasmetalleilta. Seleeni ja E-vitamiini ovat aineenvaihdunnallisesti yhteydessä toisiinsa, sillä vähäinen E-vitamiinipitoisuus lisää seleenin tarvetta.

Suomalaisessa maaperässä on vähän seleeniä, lisäksi se sitoutuu tiukasti happamaan maahan. Tämän vuoksi seleeniä on annettava lannoitteessa joka vuosi. Mikäli tila käyttää seleenipitoisia lannoitteita, pitäisi lehmien seleenin saannin olla turvattu. Luomutiloilla ja seleeninttomilla lannoitteita käyttävillä tiloilla eläinten seleenin saanti tulee turvata kaupallisilla valmisteilla. Seleeniä on markkinoilla monenlaisia ja niissä olevan seleenin määrä ja laatu vaihtelevat. Ruokinnan kannalta vähintään puolet valmisteen seleenistä tulisi olla orgaanisessa muodossa.

Puutoksesta lihasrappeumaa

Nautojen päivittäinen seleenintarve on 0,1 mg rehun kuiva-ainekiloa kohden. Seleeniin ja E-vitamiinin puutos ilmenee vasikoilla lihasrappeumana. Nuorilla vasikoilla lihasrappeuma voi aiheuttaa jopa kuoleman, hiehoilla puutos ilmenee lihasjäykkyytenä ja lisääntyneenä makoi-

luna. Aikuisilla naudoilla liian vähäinen seleenin saanti aiheuttaa lisääntynyttä sairastelua, tiinehtymättömyyttä ja jälkeisten jäämistä. Seleenin annostelun kanssa kannattaa olla tarkka, sillä seleeni on suurina annoksina myrkyllistä eläimille. Märehtijöiden seleenin maksimisietoraja vuorokaudessa on n. 2 mg rehun kuiva-ainekiloa.

Myös E-vitamiinin saanti tarkkailuun

Koska seleeni ja E-vitamiini ovat tiiviissä yhteydessä toisiinsa, kannattaa tarkkailla myös karjan E-vitamiinin saantia. E-vitamiinin riittävä saanti ei pitäisi olla ongelma lypsykarjalla normaalitilanteessa, sillä hyvälaatuinen säilörehu sisältää paljon E-vitamiinia. Propionihapposäilöntä käyttävillä tiloilla voi E-vitamiinin saannissa olla puutteita, sillä propionihappo kuluttaa rehun E-vitamiinin. Tuoreessa kevätnurmessa on runsaasti monitydyttymättömiä rasvahappoja, jotka kuluttavat myös E-vitamiinia. Mikäli karjan E-vi-

tamiinin riittävää saantia epäilee, kannattaa ruokintaan lisätä seleeni- ja E-vitamiinilisä.

Maidon seleenipitoisuudesta vihiä puutteesta

Ennen kuin aloitetaan seleeniliisan käyttö, kannattaa karjan seleenin saanti tutkia. Puutos voi oireilla eri karjoissa eri tavoin ja erilaisten lisien ja täydennysrehujen syöttö turhaan on kallista. Helpoin tapa selvittää seleenin saanti lypsykarjalla on ottaa näyte tankkimaidosta. Suositeltava seleenipitoisuus maidossa on noin 20-40 mikrogrammaa kilossa. Seleenin puutoksen voi todeta myös verinäytteestä.

Elina Ahonen

Maidontuotannon asiantuntija

Tuotos- seuranta- tietojen tallennus keskitty Toholammin ja Kalajoen toimistoille

PROAGRIAN TOHOLAMMIN TOIMISTO

Lampintie 2,
69300 Toholampi

Salme Asiala
p. 040 5234 124
salme.asiala@proagria.fi

Jonna-Minna Lassila
p. 0400 644 261
jonna-minna.lassila@
proagria.fi

PROAGRIAN KALAJOEN TOIMISTO

Kalajoen kaupungintalo,
Kalajoentie 5,
85100 Kalajoki

Aulikki Yli-Jylhä
p. 050 5968 502
aulikki.yli-jylha@proagria.fi

Leena Hanni
p. 040 3533 295
leena.hanni@proagria.fi

Kuva: Elisa Karhula

Tuotoseurannassa uudet koelypsy- ja näytteenottovälit otettiin käyttöön vuoden vaihteessa, jolloin tuotoseurannan voi toteuttaa tilalle sopivalla aikataululla ja tavalla. Koelypsyapua saa tarvittaessa tiedon tallennuksesta koelypsyyteen.

Laadukkaalla ja ajantasaisella tiedolla tuloksia

Tuotoseurannan kuulumisia

Tuotoseurannan kehittämistyön tarkoituksena on ollut lisätä tilojen vaihtoehtoja ja joustavuutta tuotoseurannassa.

Vuoden vaihteessa otettiin käyttöön uudet koelypsy- ja näytteenottovälit, jolloin tuotoseurannan voi toteuttaa tilalle sopivalla aikataululla ja tavalla. Lisäksi koelypsyloma on mahdollinen niille tiloille, jotka ovat valinneet koelypsyvälikseen 4 viikkoa. Koelypsyapua saa tarvittaessa tiedon tallennuksesta koelypsyyteen.

Ajantasaisista tiedoista paras hyöty

Tärkeänä tuotoseurannan kehittämiskohteena oli myös tuotoseurantatiedon ajantasaisuus ja laatu. Ajan tasalla olevat ja oikeat tuotoseurantatiedot mahdollistavat niiden parhaan mahdollisen hyödyntämisen tilalla. Koelypsyvälikseen riippumatta koelypsytulokset kannatta lähettää tietokantaan heti koelypsytyn jälkeen. Ajantasaisuus on tärkeää myös ruokinnan suunnittelun kannalta. Luotettavilla ja ajantasaisilla tiedoilla suunnitelmista saa omalle karjalle sopivat.

Laatupisteet

Tiedon laatuun ja ajantasaisuuteen on tullut uusia työvälineitä

niin asiantuntijoiden kun tilävälänkin käytettäväksi. Laatupisteet ovat olleet tilojen hyödynnettävissä vuoden vaihteesta lähtien. Pisteet kertovat koelypsytyn onnistumisesta reaaliajassa. Oman karjansa tilanteen voi tarkistaa ProAgrian Verkkopalveluiden raportit-osiosta. Jokaisen koelypsytyn jälkeen laatupisteiden tuloksista ilmoitetaan myös tekstiviestein.

Pisteiden laskenta aloitetaan kymmenestä pisteestä. Pisteitä vähentävät poikkeamat tuotoseurannan ohjesäännöstä, esimerkiksi liian vähäinen tuotoseurannanäytteiden määrä tai maitomittareiden testamattomuus. Tilan tuotoseurannatiedot pysyvät virallisina, mikäli tilan pisteiden vuoden keskiarvo on positiivinen.

Tekstarit muistuttavat

Tuotoseuranta Muistutuspalvelu on käynnistyi helmikuun alussa. Palvelu vastaa tilojen toiveeseen muistuttaa koelypsytystä sekä ilmoittaa näytteiden saapumisesta ja raporttien valmistumisesta. Tekstiviestipalvelu on maksuton kaikille tuotoseurannatiloille. Mikäli tuotoseuranta hoituu tilalla hyvin il-

man erillisiä muistutuksia, voi palvelun halutessaan peruuttaa ProAgrian Verkkopalveluiden Tuotoseuranta Muistutus-osiosta.

Tuotoseuranta- näytteestä tiineystesti

Valion näytepikariuudistuksen myötä Valion tuottajien on mahdollista tilata tuotoseurannanäytteestä tiineystesti huhtikuun lopusta alkaen. Maitonäytteestä tehtävä tiineystesti perustuu alkion istukan tuottamien glukoproteiinin määrittämiseen ja se on mahdollista tehdä 28 vrk siemennyksen jälkeen. Tuotoseurannanäytteestä tehtävä tiineystesti vähentää tiineystarkastusta varten tehtävää fyysistä työtä sekä poistaa eläinten erottelusta ja rektalisoinnista aiheutuvan stressin.

Tiineystestit saa tilalleen käyttöön kun valitsee näytepikareiksi esikoodatut saranakannelliset pullot ja lähettää viivakooditiedot päivitetyn NäyteLinkki-ohjelman avulla. ProAgrian tuotoseurannan tekniset asiantuntijat opastavat ja auttavat tiloja esikoodattujen näytepullon käytössä.

Tavoitteet kausiraporttiin

Myös tuotoseurannan raportit uudistuvat kuluvan vuoden aikana. Tuoreimpana uutuuksena on kausiraportilla näkyvä keskimääräinen maitomäärälle asetun tavoitteen seuranta. Tilan tavoite näkyy raportilla, mikäli se on asetettu ProAgrian Verkkopalveluiden vuosivertailuun. Vuositason maitomäärän tavoite on jaettu koelypsy- ja ryhmäkohtaisiin tavoitteisiin, joiden avulla on helppo seurata sen saavuttamista.

Kausiraportin oikeassa alakulmassa näkyy tilan laatupistetilanne. Pisteiden tulos esitetään raportilla osa-alueittain, jolloin tilan on helppo löytää kehittämistä vaativat kohdat ja tehdä tarvittavat toimenpiteet.

Elina Ahonen

Maidontuotannon asiantuntija

Kuva: Fabalnto/Poul Sörensen

Tyhjä eläinpaikka valmiissa navetassa maksaa 200-250 €/kk, kun lasketaan mukaan investointikustannus ja menetetty tuotto. Sopiva navetan täyttöaika on puoli vuotta, mutta vähintään vuoden sisällä navetan tulisi jo pyöriä täydellä teholla.

Navetta ajoissa täyteen

Navettainvestointi on tarkoitus maksaa lehmien tuotoksella. Tyhjä eläinpaikka valmiissa navetassa maksaa 200-250 €/kk, kun lasketaan mukaan investointikustannus ja menetetty tuotto. Sopiva navetan täyttöaika on puoli vuotta, mutta vähintään vuoden sisällä navetan tulisi jo pyöriä täydellä teholla.

Ajoissa aloitettu eläinten hankinnan suunnittelu mahdollistaa sen, että hankinta osataan huomioida rahoitusta mietittäessä ja valinnat ostettavien eläinten suhteen voidaan tehdä paremmin. Investoivan tilan kannattaa ottaa eläinten hankinnassa avuksi Fabalnto-palvelu.

Suunnitelmallisuutta eläinhankintaan

Fabalnto-palvelun avulla varmistetaan, että valmiissa navetassa on riittävä määrä tavoitteenmukaisia tuotantoeläimiä. Palvelun avulla eläinten lisääminen on suunniteltua ja aikataulutettua. Tila voi halutessaan myös ulkoistaa eläinten hankinnan. Karjan tason voi säilyttää entisellään tai sitä voi parantaa investoinnin yhteydessä.

Palvelussa laaditaan räätälöity aikataulu, mihin aikaan, kuinka monta ja minkä ikäisiä eläimiä tilalle olisi järkevintä ostaa. Samalla laaditaan budjetti siitä, kuinka paljon hankittavaksi aiottu eläimet tulisivat maksamaan.

Fabalnto-palvelu jalostusasiantuntijalta

Palvelun aluksi käydään lähtö- ja tavoitekeskustelu esimerkiksi normaalin tilakäynnin yhteydessä tai puhelimitse. Tämän jälkeen laaditaan yhdessä Fabalnto-asiantuntijan kanssa erilaisia vaihtoehtoja eläinten hankintaan. Lopputuloksena on kehittämissuunnitelma, joka jää tilalle. Jos haluaa ostaa eläimet Faban kautta, laaditaan lisäksi hankintasopimus. Pohjatiedot suunnitelmaa varten hae-

taan tietokannasta, lisäksi käytetään apuna neuvojan asiantuntemusta.

Kehittämissuunnitelmaan tulostuvat suunnitellut eläinten ostot ja myynnit sekä hinnat, joilla niitä on suunniteltu ostettavaksi. Hintoja käytetään myös hankintakulujen ja myyntituotosten arviointiin. Hankintakulut ja myyntituotot ovat suunnitelmasta nähtävissä neljännesvuosittain, vuosittain sekä suunnittelujaksosittain.

Hankintasopimuksessa näkyvät hankittavaksi aiottu eläinmäärät. Suunnitellut eläinten ostohinnat ja hankintakustannukset lasketaan samalla periaatteella kuin kehittämissuunnitelmassakin.

Anna Oksa

➔ www.faba.fi -> palvelut
-> Laajennussuunnitelma karjalle

PRO
MAITO
antaa enemmän

Suomen Rehun innovatiivinen MaitoPro-konsepti parantaa lehmien tuotosta, hyvinvointia ja kestävyyttä. Kustannustehokas ruokinta lähtee laadukkaista kotoisista rehuista ja oikeasta täydennysrehusta. MaitoPro-konseptin löydät tänä päivänä sekä täysrehuista että puolitiivisteistä. Lue lisää MaitoPro-konseptista Suomen Rehun sivuilta tai kysy lähimmältä asiantuntijamyymälästä!

AGRI MARKET
www.agrimarket.fi
www.suomenrehu.fi

Suomen Rehu

Parhailta analyysseilla paras sato

- varmista maaperän multavuus tilaamalla hehikutushäviö
- uusi lanta-analyysi sisältää fosforimäärityksen
- rehuista enemmän tietoa laajalla NIR-rehuanalyysillä
- kasvianalyysillä varmistat hyvän sadon

Uudet hinnat, parempi palvelu, nopeat tulosten toimitusajat ja sähköiset palvelut: Tilaus- ja Tuloslaari
YKSI OSOITE KAIKILLE NÄYTTEILLE!

eurofins

Viljavuuspalvelu

Puh. 015 320 400
PL 500 (Graanintie 7) • 50101 Mikkeli • www.viljavuuspalvelu.fi

FARMARI
JOENSUU 2.- 4.7.2015

Farmari avoinna klo 10-17

farmari.myynti@proagria.fi
www.farmari.net

Asiaa ja elämyksiä

PRO
Agria Pohjois-Karjala

**KONE
AGRIA**

T A M P E R E

8.–10.10.2015

Lähde Semexin sopimusasiakkaaksi!

Saat alennuksia siemenannoksista ja monia muita etuja

Semexin jalostussuunnitelman ja eläinaineksen avulla parannat karjasi kannattavuutta. Terveet ja tuottavat lehmät tuovat hyvinvointia myös hoitajille.

Dreamerin ensikkotyttöä Hapellon karjassa, omistajat Susanna ja Jari Ylimäki. Päivätuotokset noin kuukausi poikimisesta: vasemmalta H.Jooga 41,6 - H.Jaffa 33,4 - H.Jatuli 42,0 - H.Jamaica 38,0.

Immunity+
Disease Resistant Genetics

Paranna lehmiesi vastustuskykyä Immunity-sonneilla!

SEMEX
Genetics for Life®

Semex Finland Oy | Viikatie 3, 91900 Liminka | puh. 040 550 7643 | sari.alhainen@semex.fi | www.semex.fi

Nopeat ja luotettavat viljavuustutkimukset kotimaiselta asiantuntijalta!

- tarkista näytteenotto-tiheys uudesta ympäristökorvausjärjestelmästä
- muista myös seleeni ja reservikalium

FINAS
Finnish Accreditation Service
T131 (EN ISO/IEC 17025)
pätevyysalue: www.finas.fi

SUOMEN YMPÄRISTÖPALVELU
LABORATORIO
www.suomenymparistopalvelu.fi

Suomen Ympäristöpalvelu kuuluu Ahma Ympäristö Oy:öön

Sammonkatu 8, 90570 Oulu Puhelin 044 5885 260

AHMA
www.ahmagroup.com

A part of SSAB

Ruukin BESTON -tuotteet saat nyt MEROXilta

BESTON Ca28Mg6 Masuunikuona tai BESTON Ca32Mg2 Masuunikuona-kalsiittiseos. BESTON Ca32Mg3 Teräskuona tulee toimitukseen syksyllä 2015.

BESTON® - hyvä perusta puhtaalle ruualle

Suomalainen maanviljelijä tuottaa maailman puhtainta ruokaa. Olipa ruuan malli mistä päin maailmaa tahansa, Suomessa tuotetut raaka-aineet antavat sille maittavan maun. Nyt on paras aika kalkita pellot kuntoon tulevaa satokautta varten. Levitä BESTON® pellolle. Ravinteet liukenevat kevään ja kesän aikana hitaasti ja vaikutus näkyy jo seuraavassa sadossa. Vain hyvin hoidettu maa tuottaa huippusatoa. Tavoiteltava pH-arvo on 6,5...7 ja oikea kalsium-/magnesiumsuhde.

Kalkituslaskuri:
www.ruukki.fi/maatalous

www.ruukki.fi/maatalous

MEROX

OPEN
24h

www.kentso.fi

**VARAOSAT TISKILTÄ
TAI VERKKOKAUPASTA**

- laakerit
- moniurahihnat
- kiilahihnat & pyörät
- hammashihnat
- ketjut & rattaat
- työkalut

Kahvitie 44
67600 Kokkola

Puh 0400 560 260
www.kentso.fi

FARMARI
JOENSUU 2.-4.7.2015

farmari.myynti@proagria.fi
www.farmari.net

Asiaa ja elämyksiä

PRO
Agria Pohjois-Karjala

➔ Nitraattidirektiivi on yleissitova

➔ Ympäristökorvaus vaatii viljely- ja viljelykiertosuunnitelman

Viime vuoden tiedoilla tehdyt Wisut tulee päivittää viimeistään toukokuun aikana, joten ole yhteydessä asiantuntijoihimme!

Kuva: Ritva-Liisa Nisula

Uudet ympäristökorvauksen ehdot eivät aiheuta niin suuria vaikeuksia lannoituksen osalta, etteikö suurin osa viljelijöistä voisi sitoutua ohjelmaan. Yksittäisillä tiloilla, joilla ei ole mahdollisuutta valita lohkokohtaisia toimenpiteitä, voi olla järkevää olla sitoutumatta järjestelmään korvauksen pienuuden vuoksi.

Lannoitus ja ympäristökorvaus

Jokainen viljelijä Suomessa joutuu noudattamaan peltojen lannoituksessa

1.4.2015 voimaan tullutta nitraattidirektiiviä, joka määrittelee typpi-

lannoituksen enimmäismäärät kasvikohtaisesti.

Nitraattidirektiiviä on noudatettava, vaikka viljelijä ei olisi sitoutunut uuteen ympäristökorvausjärjestelmään. Lisäksi direktiivissä on enimmäismäärät eloperäisistä lannoitteista tulevalle kokonaistypen määrälle ja määräyksiä lannoitteiden (lannan) varastoinnista ja levitysjankohdista.

Fosforilannoitusta säädelään lannoitevalmistelainsäädännöllä, jossa määritellään fosforilannoituksen enimmäismäärät. Sitoutuessaan johonkin EU:n kokonaan tai osarahoitteisesti maksamaan tukeen, viljelijä joutuu noudattamaan täydentäviä ehtoja, joissa on määräyksiä ja velvoitteita jotka koskevat lannoitusta ja suoja-kaistoja.

Ravinteiden tasapainoinen käyttö

Ympäristökorvausjärjestelmään sitouduttaessa jokais-

ta lohkoa koskeva toimenpide on ravinteiden tasapainoinen käyttö (rtk). Rtk-toimenpide edellyttää vuosittaista viljelysuunnitelmaa ja uutena vaatimuksena ensimmäisen sitoumusvuoden aikana laadittavaa viisivuotista viljelykiertosuunnitelmaa, jota voidaan vuosittain päivittää. Edellisiltä ohjelmakausilta tutut viljavuusnäytteet, lohkokortit ja suojakaisat säilyvät pienin muutoksin. Uusina toimenpiteinä tulevat peltoomaan laatuasti itsearviointina sopimuskauden aikana jokaiselta sitoumuslohkolta sekä yhden päivän koulutus, jonka voi suorittaa myös tenttien verkossa. Ravinteiden tasapainoinen käyttö on ehtona, jotta tilalle voidaan valita lohko-kohtaisia toimenpiteitä, kuten esimerkiksi peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys, lietelannan sijoittaminen peltoon, orgaanisen aineen (lanta) kierrättäminen.

Typpilannoitus

Uudessa ympäristökorvausjärjestelmässä typpilannoituksen enimmäismäärät määräytyvät lohkon multavuuden mukaan. Ne on määritelty kasvi- tai kasvilajikohtaisesti, ja nurmilla otetaan huomioon entiseen tapaan korjuukertojen määrät. Enimmäistyyppikiloissa ilman satokorjausta ei ole tapahtunut suurta muutosta edelliseen ohjelmakautteen verrattuna.

Typpilannoituksen satokorjausta voi käyttää kevät- ja syysviljoilla ja öljykasveilla, jos edellisen viiden vuoden aikana tilalla jollakin poikkeukseen oikeutavalla kasvilla on saatu keski-sadoksi perustason (kevätruus ja syysruis 3000 kg, muut viljat 4000 kg ja öljykasvit 1750 kg) ylittävä sato. Satokorjausta voi käyttää typen osalta portaattomasti (+0-50 kg) saavutetun sätotason mukaisesti Tarkemmat taulukot ovat sitoumusehto-

jen yhteydessä. Satokorjauksen muutos mahdollistaa nyt huiputusatojen tavoittelun viljan ja öljykasvien viljelyssä.

Fosforilannoitus

Fosforilannoituksessa ja fosforin enimmäismäärissä on muutoksia edelliseen ohjelmakautteen. Kotieläinten tuottamasta lannasta peräisin oleva fosfori ja typpi lasketaan mukaan täysimääräisesti riippumatta levitysjankohdasta. Turkeläinten tuottamasta lantafosforista lasketaan käyttökelpoiseksi 60 % entisen 40 % sijasta. Toinen muutos on se, ettei fosforilukuokassa korkea saa käyttää fosforilannoitusta lukuun ottamatta perunaa ja sokerijuurikasta.

Fosforilannoituksessakin on mahdollista käyttää satokorjausta, jolloin voidaan lisätä fosforilannoitusta 0-6 kg riippuen saavutetusta satotasosta. Toinen mahdollisuus poiketa taulukoiden maksimimäärästä on käytettäessä eläinten tuottamaa lantaa. Tämä ns. lantapoikkeus yhdessä edelleen säilyvän viisivuotiskauden fosforilannoituksen tasausmahdollisuuden kanssa mahdollistaa

karjanlannan järkevän käytön maakunnassamme.

Sitoutuminen järjestelmään

Uudet ympäristökorvauksen ehdot eivät aiheuta niin suuria vaikeuksia lannoituksen osalta, etteikö suurin osa viljelijöistä voisi sitoutua ohjelmaan. Yksittäisillä tiloilla, joilla ei ole mahdollisuutta valita lohko-kohtaisia toimenpiteitä, voi olla järkevää olla sitoutumatta järjestelmään korvauksen pienuuden vuoksi.

Huom! Kaikki edellä kirjoitettu perustuu tilanteeseen 23.3.2015, jolloin valtioneuvoston asetusta uudesta ympäristökorvausjärjestelmästä ei ole ollut saatavilla.

Jouni Huhtala

Talous- ja kasvintuotannon asiantuntija

Pinta-alatuet v. 2015 C2-alueella euroa/ha

Luvut ovat peräisin asetusluonnoksista tai jo annetuista asetuksista	Ohra, kaura, ruoka- ja siemen- peruna, viljellyt nurmet, r-helppi	Vehnä	Ruis	Tattari, maissi, kuitupellava, kuituhamppu	Rypsi/rapisi, ölypellava, ölyhamppu, camelina, herne, härkäpapu, makea lupiini	5) 6)	Tärkkelysperuna	Sokerijuurikas	Kumina ja muut siemenmausteet	Avomaan vihannekset	Moniv. puu- tahrakasvit	1) 4)	1) 4)	1) 2) 3) 4)	1) 2) 4)	3)	3)
						Valkuais- kasvustot						Suojavyöhyke- nurmi	Vierlannoitus- nurmi, max 100 %	Luonn. hoito- peltonurmi, max 5 %	Monimuotoi- suuspelto, lintu- rista, -maisenä, -riitty, max 15 %	Kesanto max 25 %	Kesanto yli 25 %
C2-alue																	
Perustuki (Cap)	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101	101
Viherryttämistuki (Cap)	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66
Peltokasvipalkkio (Cap)			60		90		600	70									
Luonnonhaittakorvaus (LHK)	242	242	242	242	242	242	242	242	242	242	242	242	242	242	242	242	
- ” - , kotieläin korotus	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	
Ympäristökorvaus	54	54	54	54	54	54	54	54	200	200	200	450	54	100	300		
Sokerijuurikkaan kans.tuki								350									
Pohjoinen tuki		20	100	45	45	45	100	100		348							
Yleinen ha-tuki	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14		
yht., kasvitila	477	497	637	522	612	522	1177	997	623	971	623	873	477	509	723	409	167
yht., kotieläintila LHK:ssa	537	557	697	582	672	582	1237	1057	683	1031	683	933	537	569	783	469	167
Kans. pohj. nuoren vilj. tuki	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36		
EU:n nuoren viljelijän tuki	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50

Kotieläintuet v. 2015 C2-alueella

KANSALLISTEN ELÄINYKSIKKÖTUKIEN JA EU-ELÄINPALKKIOIDEN SAAMISEKSI
PITÄÄ JÄTTÄÄ UUDET OSALLISTUMISILMOITUKSET KEVÄÄLLÄ 2015

EU-palkkioiden luvut ovat arvioita, pohjoisen tuen luvut sovittu tuki- neuvotteluissa ennen joulua	1) EU-nauta- palkkio €/eläin/v	1) EU-teuras- karitsa ja -kili- palkkio/eläin	2) Pohjoinen tuki €/eläin- yksikkö/v	5)	2) Pohj. teuraseläin- tuki €/eläin
Tukialue C2					
Sonni 3)	160		430	258	
Emolehmä	140		300	300	
Emolehmähieho 4)	140		300	180	
Teurashieho					299
Uuhi 6)			369	74	
Teuraskaritsa 7)		40			
Kuttu 8)			780	156	
Teuraskili 9)		40			
Siitostammat (m. ponit.) 10)			90	90	
Suomenhevonen (pl. siitostammat) 10)			90	77	
Muut 1-3 v. hevoset ja ponit 10)			90	54	
Maito snt/kg 11)			8,7		
(Vuoden 2013 lopulliseksi tueksi valtio- neuvosto vahvisti C2-alueelle 8,8 snt/kg)					

Sika-siipikarjatalouden tuotannosta
irrotettu tuki, euroa/viitemääräyksikkö

	C2
Viitemääräyksiköt 1-170	136
yli 170 menevät yksiköt	92

Sika-siipikarjan tuotannosta irrotettu tuki edellyttää, että
tilalla on sika-siipikarjatuen viitemäärä.

Tuen ehtona on, että tilan keskimääräinen eläintiheys v.
2015 on vähintään 0,35 ey/ha eli v. 2015 eläinyksikköiden
suhde vuoden 2015 korvauskelpoiseen pinta-alaan on vä-
hintään 0,35 ey.

Eläinyksikölkäskentään käyvät muutkin kotieläimet kuin siat
ja siipikarja.

Siipikarjalla ja hevosilla
kuukausittainen kirjanpito,
joka toimitettava kuntaan
tammikuussa 2016.

Huom! LHK:n ey:t laske-
taan ajalta 1.5.-31.12.2015
SS-tuen ey:t lasketaan ajal-
ta 1.1.-31.12.2015.

Pohjoisen tuen eläinyksikkökertoimet 2015

eläin	eläinyks.
Sonnit, härät, lehmät, muut naudat yli 2 v.	1
Sonnit, härät, muut naudat 6 kk-alle 2 v.	0,6
Lampaat, uuhet	0,2
Vuohet, kutut	0,2
Hevoset	
- siitostammat (myös ponitammat)	1
- suomenhevoset (pl. siitostammat) 1 v. -	0,85
- muut 1-3 v. hevoset ja ponit	0,6
Luonnonhaittakorvauksen (LHK) ja ss-tuen eu-kertoimet	
Sonnit, härät, lehmät, muut naudat yli 2 v.	1
Sonnit, härät, muut naudat 6 kk-alle 2 v.	0,6
Sonnit, härät, muut naudat alle 6 kk	0,4
Emakot	0,5
Muut siat	0,3
Vieroitetut porsaas 0-3 kk, ikäluokasta 2/3	0,3
Karjut	0,3
Lampaat, uuhet	0,2
Pässit	0,2
Karitsat, yli 3 kk	0,06
Vuohet, kutut	0,2
Pukit	0,2
Kilit, yli 3 kk	0,06
Muu siipikarja (kalkkunat)	0,03
Muu siipikarja (hanhet, ankat, sorsat, fasaanit)	0,03
Broilerit	0,007
Munivat kanat	0,014
Emolinnut	0,03
Emolinnut (broileri)	0,02
Emolinnut (kalkkuna)	0,05
Hevoset, yli 6 kk	1
Ponit, yli 6 kk	1

Vertailu eräiden viljelykasvien tuista v. 2014 ja 2015

Pinta-alatuet v. 2014	euroa/ha	Pinta-alatuet v. 2015	euroa/ha
Taulukon ympäristötuesta on vain perustoimenpiteiden tuki, ei sisällä lisätoimenpiteiden tukea		Luvut ovat peräisin valtionneuvoston asetusluonnoksista	
C2-alue		C2-alue	
Tilatuki	170	Perustuki (Cap) 1)	101
Valkuais- ja öljykasvipalkkio		Viherryttämistuki (Cap) 2)	66
Tärkkelysperunapalkkio		Peltokasvipalkkio (Cap) 3)	
LFA-tuki, kasvitila	234	Luonnonhaittakorvaus 4)	242
LFA-tuki, kotieläintila	314	Luonnonhaittakorv. kotieläintilan korotus 4)	60
Ympäristötuki, kasvitila	93		
Ympäristötuki, kotieläintila	107	Ympäristökorvaus 5)	54
Sokerijuurikkaan kans. tuki		Sokerijuurikkaan kans. tuki 6)	
Pohjoinen tuki		Pohjoinen tuki 6)	
Yleinen hehtaarituki	28	Yleinen ha-tuki 6)	14
yht. kasvitila	525	yht. kasvitila	477
yht. kotieläintila	619	yht. kotieläintila luonnonhaittakorvauksessa	537
Kansallinen pohj. nuoren viljelijän tuki	36	EU:n nuor. vilj. tuki 7)	50
		Pohj. nuoren viljelijän tuki 8)	36

1) Perustukea korottavat mahdolliset tila-
kohtaiset lisäosat. V. 2015 maksetaan
viimeisen kerran maito-, sonni- ja tärk-
kelysperunalisäosia. Timoteilisiä osaa
maksetaan vuoteen 2016 ja sokerilisiä
osaa vuoteen 2018 asti.

2) Viherryttämistuki: Yli 10 ha:n tiloilla
vähintään kaksi kasvia, pääkasvia kor-
keintaan 75 %. Alle 10 ha:n tilat sekä
luomutilat ja osa nurmitiloista on va-
pautettu em. vaatimuksista. Eri viljalajit
ovat eri kasveja, nurmet ovat yksi kasvi,
kaikki kesannot ovat yhtä kasvia. Viherryt-
tämiseen kuuluvaa ekologista alaa ei
tarvita C-alueella metsäisyyspoikkeaa-
man vuoksi. Pitkään nurmella olleille
pelloille saattaa tulla pysyvän nurmen
vaatimus.

3) Peltokasvipalkkiota maksetaan öljy- ja
vakuaiskasveille, tärkkelysperunalle, ru-
kiille ja sokerijuurikkaalle.

4) Luonnonhaittakorvaussitoumus on
1-vuotinen, ei yläikärajaa. Peltoa vä-
hintään 5 ha. Kotieläintilalla oltava
0,35ey/ha, eläinyksiköt ja ha:t laske-
taan pelkästään tukihakuvuoden eläi-
mistä ja hehtaareista.

Neuvo 2020

Pinta-alueet -taulukon selitteet

- 1) Suojavyöhyke, viherlannoitusnurmi, luonnonhoitopeltonurmi ja monimuotoisuuspellot ovat ympäristökorvauksen lohkokohtaisia toimenpiteitä
- 2) Luonnonhoitopeltonurmea ja monimuotoisuuspeltoja saa olla yhteensä enint. 15 %
- 3) Kesantoa ja luonnonhoitopeltonurmea voi yhteensä olla enint. 25 %
- 4) Suojavyöhykkeet, viherlannoitusmuri ja monimuotoisuuspellot luetaan viljelyksi
- 5) Peltokasvipalkkiota ei makseta enää valkuaiskasvin ja viljan seokselle
- 6) Valkuiskasvustot (herne yli 50 % - vilja) on uusi pohjoisen tuen kasvilaji

Kotieläintuet -taulukon selitteet

- 1) Tukitasoina asetuksessa olevat, ennakoidut tukitasot.
- 2) Pohjoisen tuen tasoista annettu asetus tammikuussa.
- 3) Sonniin tukikelpoisuusajaksi EU-palkki-ossa lyhenee, se on entisen 6-22 kk sijasta 6-20 kk.
- 4) Emolehmäviehoilla ei enää EU-palkki-ossa 40 %:n enimmäismäärärajoitusta, vaatimuksena rotu ja käyttötarkoitus.
- 5) Tuki laskettu 6-23 kk ikäistä sonnia ja 8-23 kk emolehmäviehoa kohden, jotka 0,6 ey.
- 6) Lampaille C-alueella vain pohjoinen tuki. Ei enää uuhikiintiötä eikä pitoaikoja, mutta lampaita pitää olla keskim. vähintään 2,0 ey eli 10 eläintä. Tuen edellytys, että v. 2015 synt. karitoiden lukumäärä on vähint. Yhtä suuri kuin v. 2015 tukea haettujen uuhien määrä.
- 7) Maksetaan v. 2015 teurastetuista enintään 12 kk:n ja vähintään 18 kk:n teuraspainoisista karitsoista.
- 8) Vuohia vähintään keskim. 20, oltava maidontuotantoa keskim. 400 litraa/vuosi. Maidontuotannosta on pidettävä kirjanpitoa päivittäin.
- 9) Maksetaan v. 2015 teurastetuista enintään 18 kk:n ja yli 15 kg:n teuraspainoisista kileistä.
- 10) Hevosia vähintään 3 ey, pitoaika 1.5.-8.8.2015. Edellytyksenä kirjanpito hevosista.
- 11) Kiintiöt rajoittavat pohjoisen tuen maksuavieitä 1.1-31.3.2015.

- 5) Ympäristökorvauksessa ei jaotella kasvi- ja kotieläintiloja. Sitoumus on 5-vuotinen, ei yläikärajaa. Peltoa väh. 5 ha tai 1 ha puutarhamaata. Valittavissa lohkokohtaisia toimenpiteitä, joista maksetaan lisäkorvaus.
- 6) Kans. tuessa tilan vähimmäispeltoala nousee 5 ha:iin tai 1 ha:iin puutarhamaata ja yläikäraja sekä eläkekytkentä poistuvat.
- 7) Hakija v. 2015 korkeintaan 40 v. ja tilanpidon aloittamisesta kulunut enintään 5 vuotta, maksetaan enintään 90 ha:lle.
- 8) Pohjoisessa nuoren viljelijän tuessa samat ehdot kuin mitä on EU:n nuoren viljelijän tuessa.

Tukitaulukot
kokosi
Veikko Tuominen
E-P:n ELY-keskus

Maatilojen neuvontajärjestelmä, Neuvo 2020, käynnistyi osana

Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa kaikkien viljelijöiden

käyttöön huhtikuun alkupuolella. Neuvo 2020 -palveluja voi

käyttää määritelyihin neuvonnan osa-alueisiin, joita ovat

ympäristö, tuotantoeläimet, kasvinsuojelu, luomu ja energia.

ProAgria kautta saa asiantuntijankemystä, neuvontaa, suunnitelmia, selvityksiä ja kartoituksia yleisesti maatalan ympäristökysymyksiin, kasvinsuojeluun, eläinten hyvinvointi- ja terveysasioihin, maatalan energian käyttöön ja luomutuotantoon. Neuvontaa saa haluamastaan aihealueesta omien tarpeiden ja lähtökohtien mukaan.

dollisuus käyttää asiantuntijapalveluita 3 500 €/tila ohjelmakauden 2015-2020 aikana.

Neuvo 2020 -palvelua tarjoavat asiantuntijamme ovat Maaseutuviraston kouluttamia ja hyväksymiä. Kaikki palvelun tuottajat käyttävät samaa Mavin määrittelämä maksuperustetta ja ohjeita palvelujen hinnoittelussa ja toteutuksessa.

Hyödynnä rahan-arvoinen neuvonta

Neuvonta on maksutonta viljelijälle, vain arvonlisäveron osuus laskutetaan. Viljelijällä on mah-

➔ www.proagria.fi/neuvo2020
➔ www.mavi.fi

€ **Rahanarvoinen vinkki**
Kysy lisää
Tukipuntarista

**VARMISTA PALVELU,
OLE AKTIIVINEN HETI!**

Tilaa palvelu helposti
nettisivuiltamme jo tänään.

VIISI FAKTAA NEUVO 2020 -PALVELUSTA

1 Viljelijälle ei koidu neuvonnan käytöstä lisätyötä, sillä ProAgria hoitaa kaiken neuvontapalvelun käyttöön liittyvän paperityön hallinnon kanssa.

2 Neuvojärjestelmän kautta ei voida tehdä esimerkiksi talousneuvontaa, veroneuvontaa, sukupolvenvaihdosneuvontaa tai maatilojen yhtiöittämiin liittyvää neuvontaa, koska ne eivät sisälly Neuvon osa-alueisiin.

3 Neuvojärjestelmän kautta ei voida tehdä palveluja, jotka on laskettu korvauksen piiriin muissa järjestelmissä. Tällaisia ovat esimerkiksi viljelysuunnitelma, viljelykiertosuunnitelma ja viljavuusnäytteiden otto, jotka ovat jo huomioitu ympäristökorvauksessa.

4 Monia viljelysuunnittelua tukevia asioita voidaan kuitenkin tehdä Neuvo-palveluna, esimerkiksi ravinnetaselasentaa, kasvinsuojelun suunnittelua, lannan käytön ja ravinteiden hyödyntämisen tehostamiseen liittyvää neuvontaa tai maan rakenteen arviointia.

5 Samalla tiläkäynnillä voidaan antaa neuvontaa useasta Neuvon osiosta ja tilalla voi olla yhtä aikaa useampia asiantuntijoita. Neuvontaa voidaan antaa myös ryhmälle, jossa on enintään 10 henkilöä. Samalla tilalle voidaan antaa samasta Neuvon osiosta palveluja useamman kerran.

Viljavuus- tutkimukset

Huom!

Maanäytteiden keräilypisteet ja aikataulu Keski-Pohjanmaalla osoitteesta www.hortilab.fi

Joka viides hivenravinnepaketti (Cu, Mn, Zn) kaupan päälle huhti-toukokuussa!

Sulfaattimaa-analyysi ympäristökorvausasetuksen mukaisesti meiltä!

Ilmaista 2015!
Järjestetty maanäytteiden kuljetus useasta maatalousliikkeestä!

Kotimainen asiantunteva palaeln!

Hortilab AB OY

Katso pätevyysalue www.finas.fi

Oy Hortilab Ab, Vasavägen 41, 64200 NÄRPIÖ
☎ 06-347 4250 • hortilab@hortilab.fi • www.hortilab.fi

Hyvä vaihtoehto viljelykierrolle:

KUMINANVILJELY

- Tasaa työhuippuja - puinti ennen viljoja
- Monivuotinen kasvi - vähemmän työtunteja
- Hyvä esikasvi - parantaa viljelymaan-rakennetta

- Sama kalusto kuin viljalla
- Hyvä kannattavuus

- Toimivat torjunta-aineet - helppo torjua juolvehneää ja hukkakauraa

Caraway Finland

Caraway Finland Oy puhdistaa ja jalostaa kuminaa Närpiössä (Porin ja Vaasan välillä). Tuotanto perustuu sopimusviljelyyn, jota 5000 ha.

www.carawayfinland.fi

ProAgrian Neuvo 2020 -palvelut

TUKIPUNTARILLA SELVILLE PARHAAT TUKIRATKAISUT

Nyt on oikea aika ennakoita, miten uudistuvat tuet vaikuttavat tilasi tulokseen. Selvitämme parhaat ympäristö-, eläinten hyvinvointikorvauksen ja viherryttämistuen ratkaisut yrityksellesi. Lisäksi saat arviota tilakohtaisesta kokonaistukimäärästä.

PANOSTAMINEN ELÄINTEN HYVINVOINTIIN TUOTTAA MONIN VERROIN TAKAISIN

Jo kohtuullisilla panoksilla voit vaikuttaa eläinten hyvinvointiin ja kestävyteen. Varhaisella puuttumisella ennaltaehkäiset sairauksia ja parannat tuottoja. Uusi eläinten hyvinvointikorvaus tarjoaa entistä enemmän mahdollisuuksia parantaa eläinten hyvinvointia. Kartoitamme hyvinvointikorvauksen edellyttämät toimenpiteet ja arvioimme sitoumuksen hyödyt tilallasi.

KASVINSUOJELUSUUNNITELMA JA IPM-NEUVONTA TÄYDENTÄVÄT VIILJELYSUUNNITELMAA

ProAgrian asiantuntija selvittää parhaimmat kasvinsuojelumenetelmät ja sopivimmat aineet. Kasvinsuojelusuunnitelma ottaa huomioon ympäristön, turvallisuuden ja kannattavuuden. Varmistamme, että tilasi kasvinsuojelu on kunnos-

sa ja toimii täydentävien ehtojen mukaisesti.

LUOMUA VARMASTI

Avullamme valmistaudut luomutarkastukseen. Käymme yhdessä läpi luomutuotannon ehdot ja katsomme, että tilasi toiminta on niiden mukaista. Teemme

myös arvioita, mitä luomutuotantoon siirtyminen tarkoittaa tilallasi.

PELLON KASVUKUNTO JA VESITALOUS

Maan rakenteen arvioinnilla saat ratkaisuja pellon kasvukunnon ja vesitalouden

parantamiseen. Ravinnetaselaskennalla selvitämme lohkon tuottokyvyn ja oikean lannoituksen. Arvioimme myös, voiko kerääjäkasveilla vähentää ravinteiden huuhtoutumisriskiä ja mitkä syväjuuret kasvit sopivat lohkolle monipuolistaan viljelykiertoa ja kuohkeuttamaan maan rakennetta.

MAISEMA- JA LUONTO-KOhteiden KARTOITUS

Tilallasi voi olla useita arvokkaita maisema- ja luontokohteita. Yhdessä ympäristöasiantuntijan kanssa löydät ympäristösopimukseen sopivat kohteet. Näitä kohteita voit myös hyödyntää tilan tuotteiden markkinoinnissa. Pyydä Maa- ja kotitalousnaisten ympäristöasiantuntija tilallesi kartoittamaan kohteet ja neuvomaan niiden hoidosta.

ENERGIAN SÄÄSTÖSSÄ LIIKKUU ISOT RAHAT

Maatilan energiasuunnitelman avulla saat selville yrityksesi energiankulutuksen, mahdollisuudet energiansäästöön ja -tuotantoon sekä arviota kannattavista ja tilalle sopivista energiaratkaisuista. Arvioi ja kehitä maatilasi energiankäyttöä ja sen tehostamista yhdessä ProAgrian energia-asiantuntijan kanssa.

www.proagria.fi/neuvo2020

Neuvo 2020 -asiantuntijat Keski-Pohjanmaalla

	Puhelin	Ympäristö	Tuotantoeläimet	Kasvinsuojelu Kasvintuotantotilojen elintarvike- ja rehuhygieniä	Energia	Luomu tuotantoeläimet	Luomu kasvintuotanto
Eerikkilä Maija-Leena	040 521 6416	x					x
Hanni Leena	040 3533 295		x				
Harju Sari	040 523 4114	x	x	x			
Hihnala Sari	0400 974 165	x	x				
Hotakainen Armi	040 523 4116		x				
Huhtala Jouni	040 512 3703	x		x			
Karhula Jarmo	044 521 2210	x	x				
Kaskela Sirpa	0500 862 695	x	x	x			
Kellokoski Katja	040 8492 870		x				
Keto Helena	040 523 4115		x				
Koskela Liisa	050 5120 615		x	x			
Koskela Sirkku	0400 137 124	x		x			
Kulla Taina	0400 723 288	x	x	x			
Lassila Jonna-Minna	0400 644 261		x				
Leinonen Anna-Riitta	0400 168 647		x				
Polso Pekka	040 523 4112	x	x	x			
Roimela Seija	040 847 9740	x				x	x
Tikkanen Jari	0400 162 147	x	x	x	x	x	x
Yli-Jylhä Aulikki	050 596 8502			x			

Kaikki luomusitoumukset uusiksi

Kaikki luomusopimukset päättyvät tänä keväänä. Ne päättyvät vaikka sopimuskautta olisi vielä jäljellä. Kaikilla tiloilla on mahdollista tehdä uudet luomusitoumukset kasvituotannosta tai kasvi- ja kotieläintuotannosta. Uusien luomusitoumusten luomukorvaus on peltojen osalta 160 €/ha ja kotieläinsitoumuksessa peltojen osalta 160 €/ha ja kotieläintuotannon osalta 134 €/ha. Kotieläinsitoumus edellyttää vähintään 0,3 ey/ tukikelpoista hehtaaria kohti.

Luomusitoumus on viisivuotinen ja se voi koskea pelkäästään peltoja. Tällöin kotieläimiä ei edellytetä siirrettävän luonnonmukaiseen tuotantoon. Viisivuotisen luomusitoumuksen päätt-

essä se jatkuu vuoden kerrallaan. Peltositoumuksen tehneellä kotieläintilalla jatkamisen edellytys on, että tilan viljelyssä on myyntikelpoisia kasveja 30 % pinta-alasta, tilan kotieläimet siirretään luonnonmukaiseen tuotantoon tai tilalla on kirjallinen rehuntuotantosopimus luomukotieläintilan kanssa. Luomukotieläinsitoumuksen tehneen tilan pitää myydä luomukotieläintuotteita viimeisenä vuotena. Myyntikasvivaatimuksella halutaan edistää luonnonmukaisten tuotteiden saatavuutta markkinoilla.

Luomukotieläintila

On tärkeää tietää, että luomukotieläintuotantoon siirtyvän ti-

lan kotieläintuotannon olosuhteiden pitää täyttää luomuehtojen vaatimukset sitoumuksen alkaessa 1. toukokuuta. Uusien luomukotieläintilojen yrittäjät hakeutuvat luomuvalvontaan niin pian kuin se on mahdollista. Tällöin ehditään tehdä mahdolliset tarvittavat muutokset kotieläinrakennuksiin ennen luomusitoumuksen alkamista.

Koulutusvaatimus

Luomusitoumus edellyttää viiden päivän luomuperuskurssin suorittamisen. Aikaisemmin käyty kurssit täyttävät vaatimuksen. Kokonaan uudessa peltositoumuksessa edellytetään peruskurssin käyntiä ennen hakemuk-

sen viimeistä jättöpäivää. Luomukotieläinsitoumus edellyttää 2 koulutuspäivää lisää.

Luomun viljelyehdot ennallaan

Luomusitoumuksessa tilaa viljellään luonnonmukaisen tuotannon ehtojen mukaan. Itse tuotantoehtoihin ei ole tullut muutoksia. Tilalla säilytettävät ajan tasalla olevat luomu- ja viljelykiertosuunnitelmat tehdään luomuasiantuntijan kanssa vaatimukset täyttävän sisällön varmistamiseksi.

Kokonaan uusien luomutilojen sekä niiden tilojen, jotka hakevat eläintuotannon liittämistä valvontaan, tulee palauttaa Evi-

ran valvontajärjestelmään hakeutumista koskevat hakemukset liitteineen viimeistään 30.4.2015 Ely-keskukseen. Sitoumusehtojen mukaan tilan pitää kuulua luomuvalvontaan koko sitoumuskauden ajan ja valvontaan liitytään sinä päivänä kun hakemus saapuu Ely-keskukseen.

Luonnonmukaisessa tuotannossa luomusuunnitelma ja viljelykiertosuunnitelma pidetään ajan tasalla. Luomusitoumus jätetään Ely-keskukseen 30.4.2015 mennessä kirjallisena lomakkeella 215. Samalla jätetään tarvittavat liitteet. Nämä tiedot ovat ennakotietoja. Ne tulevat tarkentumaan sitoumusehtojen julkaisun yhteydessä.

JARI TIKKANEN

► Viherryttämistuen ehtona viljelyn monipuolistaminen

► Viljelyn monipuolistaminen edellyttää kahta viljelykasvia

Kuvat: Sirkku Koskela

C-tukialueella viherryttämistuen saannin ehtona on viljelyn monipuolistaminen. Se tarkoittaa, että tilalla on viljeltävä vähintään kahta eri viljelykasvia. Toisena vaatimuksena viherryttämässä on pysyvien nurmien säilyttäminen. C-tukialueella ei ole ekologisen alan vaatimusta.

Entä jos ei viherrytä?

Entinen tilatuki jakaantuu tästä vuodesta eteenpäin kolmeen uuteen tukeen: perustukeen, viherryttämistukeen ja nuoren viljelijän tukeen (EU). Näiden tukien perustana ovat tukioikeudet, joita on oltava tukea hakevan viljelijän hallinnassa saman verran kuin viljeltävää maata. C-tukialueella viherryttämistuen saannin ehtona on viljelyn monipuolistaminen. Se tarkoittaa, että tilalla on viljeltävä vähintään kahta eri viljelykasvia. Toisena vaatimuksena viherryttämässä on pysyvien nurmien säilyttäminen. C-tukialueella ei ole ekologisen alan vaatimusta.

Monipuolistamisvaatimuksen mukaan tilalla saa olla pääkasvia enintään 75 % tilan peltoalasta. Peltoalaan ei lasketa tilan pysyviä nurmia eikä pysyviä kasveja (= esim. marjakasveja). Lopulla peltoalalla eli 25 %:lla voi viljellä yhtä tai useampaa kasvia. Monipuolistamisen kasvit ja prosentit lasketaan peltoalasta. Tuki maksetaan maatalan tukikelpoiselle maatalousmaalle tukioikeuksia vastaavalle pinta-alalle.

Jos viljelyn monipuolistamisen vaatimus ei täyty

Erikoiskasviloilla, Keski-Pohjanmaalla lähinnä perunatiloilla, voi olla vaikeuksia täyttää viherryttämistuen ehtona oleva Pääkasvia enintään 75 % peltoalasta -vaatimus. Jos tilan pääkasvin viljelyalaksi tulisi esim. 85 % peltoalasta, aiheutuisi tästä tilalle viherryttämistuessa tuki-leikkaus. Koko viherryttämistu-

kea tila ei menettäisi. Alustavan tiedon mukaan C-tukialueella viherryttämistukea leikataan noin 2 x se ala, mitä enemmistökasvia on yli 75 %. Esimerkitapauksessa tuen leikkaus olisi 2 x 10 % eli 20 % viherryttämistuesta.

Viljelyn monipuolistamisesta vapautuminen

Viljelyn monipuolistamisesta vapautuu tila, jonka peltoalasta yli 75 % on heinä- tai nurmikasvien tuotannossa ja/tai kessannolla. Edellytyksenä on, että em. käyttötapojen ulkopuolelle jäävä peltoala on enintään 30 ha. Ko. tilalle maksetaan kuitenkin viherryttämistuki.

Luomuviljelijällä on oikeus viherryttämistukeen ilman viherryttämistä niiden peltohehtaarien osalta, jotka ovat luomutuotannossa tai siirtymässä luomutuotantoon.

Viherryttäminen ja ympäristökorvaus

Viherryttämistä vaativista vapautuva tavanomaisessa tuotannossa oleva tila ei voi saada ympäristösitoumuksen lohkokokoista korvausta Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys-toimenpiteestä. Viherryttämistä vaativista vapautuvat luomutilat voivat sen sijaan saada em. lohkokokoista korvausta Peltojen talviaikaisesta kasvipeitteisyydestä.

Kirjoitus perustuu 19.3.2015 voimassa oleviin tietoihin.

Sirkku Koskela

Kasvintuotannon erityisasiantuntija

KIVENNÄIS- JA ERIKOISREHU-KAMPAJNA
MAAN PARHAISTA ANTIMISTA

KUN TILAAT 1000 kg

rakeisia kivennäisiä, erikoisrehuja, Premi-Tähti-rehuja tai 2 000 kg muita jauheisia kivennäisiä kerralla

KAUPAN PÄÄLLE

TREGRENIN GENIE-keittiöpuutarha

(Vaihtoehtoisesti kampanjahinnasta 40 €:n alennus tonnilta rakeisissa kivennäisissä, erikoisrehuissa ja Premi-Tähti-rehuissa tai 20 €:n alennus tonnilta muissa jauheisissa kivennäisissä.)

Lisätiedot: www.kinnusenmylly.fi

Kampanja voimassa: 16.3.–31.5.

KINNUSEN TÄHTI REHUT

Murrontie 2
91600 Utajärvi
p. 08 514 4700
www.kinnusenmylly.fi

Myynti: maatalouskaupat

Arviointikeskus

- Kattavat arviointipalvelut
- Kiinteistöihin ja ympäristöön liittyvät lakiasiat
- Maatilojen lakiasiat
- Maantie- ja lunastuskorvausarviointi

MTK-jäsenalennus
Keskuskauppakamarin rekisteröimä kiinteistönarviointiyhteisö

puhelin 020 7411 066 (Seinäjoki) arviointikeskus.fi

HELSINKI | SEINÄJOKI | OULU

Betoniliuoma Oy
PL 37 • 64701 Teuva • Puhelin: +358 (0)108 410 140 • www.betoniliuoma.com

Kestäviä ja turvallisia rakennuksia maatalouden tarpeisiin

Uutta lain-säädäntöä eläinten lääkitsemisestä

Uusi laki ja uudet asetukset eläinten lääkinnästä tulivat voimaan 1.12.2014. Uusi asetus antaa mahdollisuuden luovuttaa lääkkeitä varalle tavanomaisesti esiintyvien ja helposti tunnistettavissa olevien sairastapauksien hoitoon Nasevaan kuuluville tiloille.

Varalle luovutuksen edellytykset on kytketty terveydenhuoltoon. Asetus edellyttää, että eläinlääkäri laatii sopimustiloille eläinten terveydenhuoltosuunnitelman ja käy tilalla säännöllisesti. Eläimen omistajalta tai haltijalta edellytetään eläimille annettujen lääkkeiden kirjaamista sähköiseen järjestelmään, josta viranomaiset voivat seurata ja valvoa terveydenhuollon toteutumista.

Asetusuudistus eläinten lääkinnästä ei siis velvoita kaikkia tiloja tallentamaan kaikkia lääkityksiä Nasevaan. Sähköistä kirjanpitoa edellytetään vain niiltä tiloilta, jotka ovat eläinlääkäriänsä kanssa sopineet lääkkeiden varalle luovutuksesta. Mikäli tähän toimintatapaan tilalla ei ole ryhdytty, ei uusiakaan velvoitteita tilalla ole. Kattava kirjanpito Nasevassa on toki suositeltavaa tilan tuotannon kehittämisen kannalta. Mitä enemmän pohjatietoa hoitava eläinlääkäri tilan karjasta saa, sitä antoisampi terveydenhuoltokäynti on.

Naseva uudistuu ja tietoja lisätään

Uusien vaatimusten myötä Nasevan kirjanpitojärjestelmä

uudistetaan ja käyttäjäystävällisempi Naseva-kirjaus on käytössä syksyllä 2015. Lääkekirjanpitoon tulee kaksi uutta kirjattavaa kohtaa: lääkityksen aloittaja sekä lääkkeen tai lääkerehun käyttöaihe. Jatkossa kirjanpidon yhteydessä säilytetään lisäksi eläinlääkäriltä saadut reseptit ja kirjalliset selvitykset sekä muut apteekista ja lääkerehun luovuttajalta saadut tositteet.

Kirjaa pian ja säilytä viisi vuotta

Tiedot lääkityksistä on merkittävä kirjanpitoon mahdollisimman pian. Kirjanpidon säilytysaika on edelleen viisi vuotta viimeisestä lääkkeen annosta huolimatta siitä, onko eläin elossa vai ei. Ketjuinformaation osalta toimitaan kuten tähänkin asti eli teuraaksi ilmoitetulle eläimelle edellisen kolmen kuukauden aikana annetut varoajalliset lääkkeet ilmoitetaan Nasevan kautta. Lyhyt ohje lääkityslainsäädännön muutoksista löytyy ETT ry:n nettisivuilta Terveydenhuolto/Nautaterveydenhuolto/Ohjeet. Lisätietoja myös Eviran nettisivuilta.

Anna-Riitta Leinonen

Kirjanpitoon kirjattavat tiedot:

1. eläimen tai eläinryhmän tunnistustiedot
2. lääkityksen antopäivämäärät
3. lääkityksen aloittaja (eläinlääkäri, eläimen omistaja tai haltija tai näiden valtuuttama henkilö)
4. lääkkeen tai lääkerehun käyttöaihe
5. lääkkeen nimi
6. lääkkeen tai lääkerehun määrä
7. lääkkeelle tai lääkerehulle määrätty varo aika
8. lääkkeen tai lääkerehun myyjä. Kuten aiemminkin eläinlääkärin nimen asemesta kirjanpitoon voidaan merkitä eläinlääkärin tunnusnumero.

Kirjanpidon yhteydessä säilytettävät tositteet:

- eläinlääkärin reseptit ja kirjalliset selvitykset lääkkeen tai lääkerehun luovutuksesta
- eläinlääkäriltä, apteekista tai lääkerehujen myynnistä tai muusta luovutuksesta. Näitä ovat esimerkiksi apteekista ostettujen reseptivapaiden lääkkeiden kuitit (esim. porsasrauta ja suun kautta annettavat nesteytysvalmisteet).

Maatilan ympäristösopimuskohteet haettavana

Viljelijöiden ja yhdistysten kannattaa nyt varmistaa, päätyykö entisen ohjelmakauden mukainen maiseman, luonnon tai kosteikkojen hoitoon suunnattu erityisympäristösopimus. Uutta ympäristösopimusta tulee hakea Ely-keskuksista 12.5.2015 mennessä. Soveltuvat kohteet voivat olla perinnebiotoope-

ja, luonnonlaitumia, monimuotoisia reunavyöhykkeitä, metsäsaarekkeitä sekä viljelykäytöstä poistuneita peltoalueita, joilla on maisemaan tai luonnon monimuotoisuuteen liittyviä arvoja. Kohteiden hoito perustuu edelleen hoitosuunnitelmaan.

Kaikki vuosina 2011-2014 alkaneet sopimukset päätetään

kevällä 2015 ilman takaisinperintää. Tilan on mahdollista hakea uuden ohjelmakauden mukainen viisivuotinen ympäristösopimus päätukihauksen yhteydessä 12.5.2015 mennessä. Uusi sopimus vaatii uuden suunnitelman liitteineen. Myös vuokrasopimukset tulee uusiksi koko sopimuskauden ajaksi.

YMPÄRISTÖSOPIMUKSET

- Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman edistäminen 450 €/ha/v
- Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat perinnebiotoopit 600 €/ha/v
- Monivaikutteisten kosteikkojen hoito 450 €/ha/v
- Kurki-, hanhi- ja joutsenpellot 600 €/ha/v
- Ei-tuotannolliset investoinnit
- Kosteikkoinvestoinnit enintään 11 669 €/ha
  - o jos kosteikko kooltaan 0,3-0,5 ha -> tuki enint. 3 225 €/kohde
- Perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten alkuraivaus ja aitaaminen
  - o enint. 3 ha kohteet enintään 1 862 €/ha
  - o yli 3 ha, mutta enint. 10 ha:n kohteet enint. 1 108 €/ha
  - o yli 10 ha:n kohteet enintään 754 €/ha

Lisätietoa

Maa- ja kotitalousnaisilta
www.maajakotitalousnaiset.fi/maisema

Ympäristösitoumus vai ei?

Viljelijöiden on tänä keväänä päätettävä, tekeekö uuden viisivuotisen ympäristösitoumuksen vai ei. Päätöstä tehtäessä kannattaa vaihtoehtoja tarkastella tilan toiminnan kannalta. Jos sitoutumisesta aiheutuu runsaasti tilan normaalia toimintaa rajoittavia tekijöitä, voi joissakin tapauksissa olla järkevää jättäytyä ympäristösitoumuksen ulkopuolelle. Sitoutumisen hyödyt ja haitat pitää arvioida tilakohtaisesti.

Ympäristökorvauksesta pois jäävä voi käyttää tyypeä vuodessa 10-60 kg/ha enemmän kuin korvaukseen sitoutunut kasvista ja maalajista riippuen. Fosforia korvaukseen sitoutuva voi käyttää maan viljavuusarvojen perusteella taulukois-

sa ilmoitetut enimmäismäärät. Rajoitetta tulee siten, että viljavuusluokassa korkea ei fosforia sisältävää lannoitetta voi antaa viljoille kuin satotasokorjauksella muutaman kilon, nurmille ei kiloakaan. Viljavuusluokassa arveluttavan korkea, ei saa nurmille ja viljoille antaa kiloakaan fosforia. Perunalle voi fosforia käyttää viljavuusluokassa korkea 20 kg/ha/v, viljavuusluokassa arveluttavan korkea 5 kg/ha/v. Jos ei tee ympäristösitoumusta, fosforia saa käyttää keskimäärin 80 kg/ha/v. (Säädetty lannoitevalmistasetuksessa).

Lohkojen korvauskelpoisuus

Vaikka viljelijä jää pois ympäristökorvauksesta, säilyvät lohkot kuitenkin korva-

uskelpoisina. Korvauskelpoisia lohkoja voidaan vaihdella ympäristökorvaukseen sitoutuneiden viljelijöiden kesken kuinka vain. Sitoutumattomalta tulevaa korvauskelpoista alaa voi sisällyttää vuosina 2016-2018 olemassa olevaan sitoumukseseen enintään 5 ha. Jos alaa tulee sitoutumattomalta enemmän kuin 5 ha, sitoutuneen tulee hakea uudesta alasta uutta viisivuotista sitoumusta.

Vuosina 2019-2020 ei voi enää liittää uusia aloja sitoumukseseen. Jos pinta-alaa tulee lisää vähemmän kuin 5 ha, alaa tulee viljellä kuitenkin sitoumusehtojen mukaan ilman korvausta. Jos pinta-alaa tulee yli 5 ha, voi tehdä määrärahojen puitteissa uuden sitoumuksen.

Lakisääteisiä määräyksiä noudatettava, vaikka ei tee ympäristösitoumusta

Lanta-analyysi on teetettävä viiden vuoden välein. Kasvinsuojelutoimenpiteistä ja typpilannoituksista tulee pitää kirjaa. Kasvinsuojeluruisku on testattava säännöllisin väliajoin ja kasvinsuojelututkimus suoritettava, jos tekee kasvinsuojelutoimenpiteitä ja/tai päätöksiä kasvinsuojelusta. Kaikkia täydentäviä ehtoja tulee myös noudattaa, vaikka ei tee ympäristösitoumusta.

SIRKKU KOSKELA

Eläinten hyvinvoinnin korvaus muuttuu

Uusi tukikausi tuo muutoksen eläinten hyvinvoinnin korvaukseen. Vanhat sitoumukset loppuvat ja uusina eläinryhminä tukijärjestelmään otetaan mukaan nautojen ja sikojen lisäksi myös lampaat ja vuohet sekä siipikarja. Samalla muuttuvat eläinyksiköiden laskentaperusteet siten, että korvaus maksetaan pääsääntöisesti vain niille

eläinryhmille joita korvaus koskee. Alla on luetteloitu tukitasot eri eläinlajeilla ja eläinryhmillä. Muutoksia on tullut paljon, joten hakuoppaaseen kannattaa tutustua tarkasti. ProAgrian asiantuntijoilla on käytössään hyvinvointikorvaukseen laskuri, jolla eläinten hyvinvoinnin korvauksen tilakohtaisen määrän haarukointi käy kätevästi.

Jarmo Karhula

Maidon- ja kasvintuotannon asiantuntija

NAUTOJEN HYVINVOINTIKORVAUKSEN MÄÄRÄT:

- 1.1. Nautojen ruokinta ja hoito, 11 €/eläinyksikkö (ey)
- 1.2a. Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen I, 439 €/ey
- 1.2b. Vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen II, 292 €/ey
- 1.2c. Emolehmien vasikoiden pito-olosuhteiden parantaminen 234 €/ey
- 1.3a. Vähintään 6 kuukauden ikäisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen, 43 €/ey
- 1.3b. Vähintään 12 kuukauden ikäisten lihantuotantoon kasvatettavien urospuolisten nautojen pito-olosuhteiden parantaminen, 126 €/ey
- 1.4a. Nautojen laidunnus laidunkaudella ja jaloittelu laidunkauden ulkopuolella, 46 €/y
- 1.4b. Nautojen pitkäaikaisempi laidunnus laidunkaudella, 24 €/ey
- 1.5a. Lypsylehmien ja emolehmien sairaus-, hoito ja poikimakarsinat, 15 €/ey
- 1.5b. Nautojen sairaus-, hoito ja poikimakarsinat, 15 €/ey

SIKOJEN HYVINVOINTIKORVAUKSEN MÄÄRÄT:

- 2.1. Sikojen ruokinta ja hoito, 7 €/ey
- 2.2. Joutilaiden emakoiden ja ensikoiden ulkoilu, 33 €/ey
- 2.3. Emakoiden ja ensikoiden pito-olosuhteiden parantaminen, 38 €/ey
- 2.4. Parannetut porsimisolosuhteet, 349 €/ey
- 2.5. Vieroitettujen porsaiden ja lihasikojen karsinoiden kuivittaminen, 59 €/ey
- 2.6a. Kivunlievitys ennen ja jälkeen kirurgisen kastraation, 27 €/ey
- 2.6b. Immunokastratio, 81 €/ey
- 2.7. Sikojen virikkeet 13 €/ey
- 2.8. Sairas- ja hoitokarsinat, 19 €/ey

LAMPAIDEN HYVINVOINTIKORVAUKSEN MÄÄRÄT:

- 3.1. Lampaiden ja vuohien ruokinta, 10 €/ey
- 3.2. Lampaiden ja vuohien pito-olosuhteiden parantaminen, 55 €/ey
- 3.3. Lampaiden ja vuohien hoito: korvaus lampaille 51 €/ey, korvaus vuohille 33 €/ey
- 3.4a. Lampaiden ja vuohien laidunnus laidunkaudella ja jaloittelu laidunkauden ulkopuolella, 33 €/ey
- 3.4b. Lampaiden ja vuohien pitkäaikaisempi laidunnus laidunkaudella, 8 €/ey

SIIPIKARJAN HYVINVOINTIKORVAUKSEN MÄÄRÄT:

- 4.1. Siipikarjan ruokinta ja hoito, 8 €/ey
- 4.2. Broilerin ja kalkkunoiden pito-olosuhteiden parantaminen, 10 €/ey
- 4.3. Munintakanalan ilmanlaadun parantaminen, 5 €/ey
- 4.4. Siipikarjan virikkeet, 7 €/ey
- 4.5. Siipikarjan tasot, rampit ja orret: korvaus muniville kanoille 11 €/ey, korvaus kalkkunoille 14 €/ey, korvaus broilereille 34 €/ey
- 4.6. Kanojen ja kalkkunoiden ulkoilu, 16 €/ey

EU-tukineuvontaa tekevät ProAgria Keski-Pohjanmaan asiantuntijat

LESTIJÄRVI-REISJÄRVI-TOHOLAMPI

Tikkanen Jari (myös Kokkola)	0400 162 147
Vierimaa Jari	040 743 3290

HALSUA-KAUSTINEN-PERHO-VETELI

Finnilä Elina	043 8254 283
Harju Sari	040 523 4114
Kaskela Sirpa	0500 862 695
Keto Helena	040 523 4115
Polso Pekka	040 523 4112

KALAJOKI-KANNUS-KOKKOLA

Huhtala Jouni	040 512 3703
Karhula Jarmo	044 521 2210
Koskela Sirku	0400 137 124
Kulla Taina	0400 723 288

KALAJOKI-SIEVI

Hihnala Sari	0400 974 165
Roimela Seija	040 847 9740
Yli-Jylhä Aulikki	050 596 8502
Eerikkilä Maija	040 521 6416

LUOMU-TILOJEN EU-TUKINEUVONTA

Roimela Seija	040 847 9740
Tikkanen Jari	0400 162 147

Viljelijätukia voi hakea 12.5. saakka

Tänä keväänä viljelijät hakevat ensimmäistä kertaa CAP-uudistuksen ja uuden maaseutuohjelman mukaisia tukia. Tukia voi hakea 12.5. saakka. Aikataulu antaa viljelijöille mahdollisuuden perehtyä uusiin tukiehtoihin ja ehtiä hyödyntämään neuvonjien palveluja. Viljelijöiden verkkoasiointipalvelu Vipu (vipu.mavi.fi) on helpoin tapa tehdä tukihakemus. Sähköinen viljelijätukihakemus käynnistyy vaiheittain kevään mittaan. Kasvuloikka on voinut piirtää ja kasvuloikkotietoja ilmoittaa 1.4. alkaen. Peruslohkojen muutoksia, siirtoja ja rajakorjauksia on voinut tehdä jo maaliskuun alusta lähtien.

Varsinaisen päätukiha-

kemuksen pääsee jättämään 15.4. alkaen. Tällöin viljelijä voi muun muassa tarkistaa Vipuneuvonjasta, täyttyvätkö viherryttämistuen ehdot. Sähköinen tukihakemus auttaa tukien hakemisessa ja vähentää virheitä hakemuksessa. Siksi viljelijöiden kannattaa tehdä hakemus Vipu-palvelussa. Viljelijöillä on mahdollisuus saada neuvontaa uusista ja uudistuneista tukimuodoista, kuten viherryttämistuesta, eläinten hyvinvointikorvauksesta tai ympäristökorvauksesta. Maaseutuviraston julkaisema neuvonjarekisteri on sivulla www.mavi.fi/neuvonjarekisteri. Rekisterissä olevat neuvonjat tarjoavat palvelua arvonsäveron hinnalla.

Suunnittele tilasi rahaliikenne nyt - älä odota rahojen loppumista

Oheisessa budjetointiesimerkissä on kuvattu ProAgrian taloustietopankkiaineistoon pohjautuen keskimääräistä maitotilan rahaliikennettä 40 lypsylehmän kokoluokassa.

Tilalla on 42 lehmää ja peltoa 72 ha. Meijeriin menevää maitoa tuotetaan runsaat 349 000 litraa. Menoprosentti on 64, mikä edustaa tavanomaista tasoa. Budjetissa on otettu huomioon alentunut maidon hinta valiolaisten osuuskuntien päätösten mukaisesti ja oletettu sen säilyvän nykyisellä tasolla loppuvuoden ajan. Tila sitoutuu uuteen ympäristökorvausjärjestelmään. Tila jatkaa myös eläinten hyvinvointituen piirissä. Eläinten hyvinvointituki maksetaan kokonaisuudessaan keväällä 2016, samoin luonnonhaittakorvauksen eläinkorotus. Muista peltopuolen tuesta 10-25 % siirtyy maksettavaksi keväällä 2016. Rahallisesti siirtyvät tuet ovat esimerkkitalalla yli 8 600 euroa. Vastaavasti v. 2014 tukia maksetaan esimerkkitalalla huhti-kesäkuussa runsaat 5 900 euroa.

Lähtötilanne

Menojen alenemista on budjetissa ennakoitu varovaisesti ja aleneminen kohdistuu ostorehujen hankintaan. Yksityistalouden kulut (2 800 €/kk) ovat keskivertotasoa nelihenkiselle perheelle. Yksityistalouden tulot ovat lapsilisiä. Vuonna 2014 tilan talous on ollut kohtuullisen hyvässä kunnossa ja rahavarat ovat kasvaneet, kun tehdyt investoinnit on pääosin rahoitettu lainalla ja vaihtokoneiden myynnillä ja osin tulorahoituksella. Tulorahoituksesta ei juuri ole jäänyt säästöön, vaan rahavarojen kasvu perustuu metsänmyyntituloon. Vuoden 2015 alkaessa rahavaroja oli noin 9 % edellisvuoden maatalouden liikevaihdosta. Se on pienehkö summa neuvonnan suosituksen ollessa maitotiloille 15-20 % liikevaihdosta. Luotollisella tilillä toki voidaan korvata osa rahavaroista.

Alkuvuosi

Vuoden 2015 ensimmäinen neljännes vaikuttaa tulojen ja menojen suhteen vielä ihan hyvältä, kun lannoite- ja siemenhankinnat ovat vielä tekemättä. Tulorahoitus ei kuitenkaan riitä niiden ja muiden menojen mak-

Esimerkkibudjetti maitotilalle

Yrittäjä: Matti Maanviljelijä
42 lehmää, 349150 l meijeriin
peltoa 72,50 ha, 40,5 ha nurmella, rehuvilja 26 ha, kesantoa 6 ha

MAKSUVALMIUSBUDJETTI		vuosi	Tammi-	Huhti-	Heinä-	Loka-	Koko
	Alv-%	2 014	maaliskuu	kesäkuu	syyskuu	joulukuu	vuosi
MAATALOUDEN TULOT							
Maitotulot	14 %	162 821	31 840	31 875	31 025	30 625	125 365
Eläinmyyntitulot	24 %	15 229	3 800	3 800	3 800	3 800	15 200
Kasvituotteiden myyntitulot	14 %	653				650	650
Kotieläintuet		31 112	6 800	10 700	6 800	6 800	31 100
Peltotuet		44 294		1 930	8 700	24 100	34 730
Urakointitulot	24 %	1 221				1 230	1 230
Muut arvonnalisäverolliset tulot	24 %	2 533	630	630	650	630	2 540
Muut arvonnalisäverottomat tulot		190				190	190
MAATALOUDEN TULOT YHTEENSÄ		258 053	43 070	48 935	50 975	68 025	211 005
MAATALOUDEN MENOT							
Palkkausmenot							0
Ulkop. palvelujen ostot	24 %	32 072	5 000	5 000	10 000	12 000	32 000
Eläinten ostot	24 %	1 398			1 400		1 400
Rehujen ostot	14 %	29 439	6 500	6 500	6 500	6 500	26 000
Muut kotieläintalouden menot	24 %	15 876	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Lannoitteet ja kalkki	24 %	9 606		9 600			9 600
Siemenet, kasvinsuojelu ym.	24 %	8 041		8 000			8 000
Polttoaineet, sähkö ym.	24 %	10 177	2 700	2 000	2 400	2 800	9 900
Koneiden korjaus ja pienkalusto	24 %	16 226	3 000	5 000	5 000	3 300	16 300
Rakennusten, oijien ym. korjaus	24 %	5 480	1 000	1 000	1 000	2 500	5 500
Vuokramenot	0 %	5 849		50	200	5 600	5 850
Vakuutusmaksut		10 316	3 000	2 000	2 350	3 000	10 350
Muut arvonnalisäverolliset menot	24 %	19 016	4 500	4 500	5 000	5 000	19 000
Muut maatalouden menot		1 405	350	350	350	350	1 400
MAATALOUDEN MENOT YHTEENSÄ		164 901	30 050	48 000	38 200	45 050	161 300
MAATALOUDEN KATE							
		93 152	13 020	935	12 775	22 975	49 705
METSÄTALOUDEN TULOT							
Metsätalouden tulot	24 %	14 120					0
Metsätalouden arvonnalisäverottomat tulot							0
Metsätalouden menot	24 %	501		500			500
Metsätalouden arvonnalisäverottomat menot							0
METSÄTALOUDEN KATE		13 619	0	-500	0	0	-500
YRITYSTOIMINNAN KATTEET YHTEENSÄ							
		106 771	13 020	435	12 775	22 975	49 205
KOKO TALOUDEN KASSAJÄÄMÄ							
+ Palkkatulot							0
+ Muut yksityistalouden tulot		2 632	605	605	605	605	2 420
- Lainojen korkomenot		-5 720	-1 000	-1 900	-900	-1 900	-5 700
- Lainojen lyhennykset		-36 617	-6 000	-12 000	-6 000	-12 000	-36 000
- Verot		-12 560	-3 140	-3 140	-3 140	-3 140	-12 560
- Yksityistalouden kulutusmenot		-34 000	-8 500	-8 500	-8 500	-8 500	-34 000
KOKO TALOUDEN KASSAJÄÄMÄ		20 506	-5 015	-24 500	-5 160	-1 960	-36 635
- Investoinnit	24 %	-36 849					0
+ Omaisuuden myynti	24 %	5 245					0
+ Avustusten nosto							0
+ Korkotukilainojen nosto							0
+ Muiden lainojen nosto		36 000					0
+ Talletusten nosto							0
- Talletusten teko							0
+ Myyntien arvonnalisäverot		32 090	5 521	5 526	5 412	5 737	22 195
- Ostojen arvonnalisäverot		-41 380	-5 758	-10 414	-7 822	-8 014	-32 008
-/+ Ed. vuoden alv-tilitys tai -palautus			9 290				9 290
RAHAVAROJEN MUUTOS +/-		15 612	4 037	-29 388	-7 571	-4 237	-37 158
RAHAVARAT KAUDEN ALUSSA		7 500	23 112	27 150	-2 239	-9 809	23 112
RAHAVARAT KAUDEN LOPUSSA		23 112	27 150	-2 239	-9 809	-14 046	-14 046

Muutostilanteet vaativat tarkkaa seurantaa

samiseen huhti-kesäkuussa. Vuoden kuluessa rahoitusvaje kasvaa 14 000 euroon. Jotain on siis tehtävä.

Menojen siirrolla, esim. siemen- ja lannoitelaskujen tai veroennakoiden maksulla vasta vuoden lopulla, voidaan kesäaikaista tilannetta helpottaa, mutta kokonaistilannetta ne eivät ratkaise. Tuotannon tehostamistoimetkaan eivät saa ihmeitä aikaiseksi lyhyellä aikavälillä. Maatalouden menoprosentti ryöpsähtää 76 %:iin vuonna 2015. Samalla maatalouden jättämä kate lähes puolittuu vuoteen 2014 verrattuna ilman tehostamistoimia.

Mikä on oleellista?

On epätodennäköistä, että katteen alenemisen korvaavia menoleikkauksia pystytään tekemään ainakaan muutamassa kuukaudessa. Tehostamismahdollisuuksia voi silti löytyä merkittävästikin esim. ruokintakustannuksista. Useilla tiloilla se tarkoittaa paneutumista nurmirehun tuotantoon. Varsin yleisesti myös uudistuskustannuksissa on tuntuvaakin alentamisvaraa. Veden riittävä saanti kannattaa tarkistaa. On optimoitava tuotannon kannalta oleellisia asioita, eikä tarvike- ja muiden hankintojen tekemistä minimikuluiin.

Esimerkkitalan tilanteessa on pakko joko nostaa talletuksia tai uutta lainaa, neuvotella vanhojen lainojen lyhennysohjelmista, myytävä metsää tai muuta omaisuutta tai hankittava lisätuloa muulla tavoin. Muutoin tilan toiminnan jatkuvuutta ei kyetä turvaamaan. Investointeja budjetissa ei ole. Taloudeltaan hyvässä kunnossa oleville maataloille nyt voi olla hyvä hetki toteuttaa investointi.

Tilan rahaliikenteen suunnittelun aika on nyt

Älä jää odottamaan rahamasiin tyhjenemistä! Mitä aiemmin suunnitteluun ryhdytään, sitä enemmän ja ennen kaikkea edullisempia vaihtoehtoja on käytettävissä. Rahaliikenteen suunnittelun rinnalla tarvitaan myös tuotannon optimointia. Molempiin saat suunnitteluapua ProAgrian asiantuntijoilta. Ota rohkeasti yhteyttä!

Juha Hämäläinen

Kehityspäällikkö

Yritystoiminnan muutoksissa, oli kyse sitten omistajanvaihdoksesta tai mittavasta investoinnista, moni asia muuttuu tuotannossa tai ainakin yrityksen rahoitus- ja pääoma-asemassa.

Yrityskoon kasvaessa myös muutokseen liittyvät riskit kasvavat. Siksi muutosten suunnitteluun kannattaa kiinnittää huomiota. Yhtä tärkeää on seurata muutoksen toteutusta, jotta mahdolliset erot suunnitelmiin havaitaan mahdollisimman nopeasti ja niihin osataan reagoida.

ProAgrian Tilipalvelut on hyvä kumppani talousseurannan osalta. Kun rahaliikenne kirjataan mahdollisimman nopeasti, todellisesta rahatilanteesta pysytään selvillä koko ajan. Maksuvalmiutta voidaan myös parantaa suunnittelemalla rahaliikenne ennalta. ProAgrian Tilipalveluiden etu on sen hyvä yhteys talous- ja maatilojen tuotantoneuvontaan. Jos tuo-

tannon rahantuottokyky ei riitä annettujen taloussitoumusten täyttämiseen, ongelma havaitaan nopeasti ja sen korjaamista voidaan lähestyä sekä tuotannon että taloussuunnittelunäkökulmista.

Tasesunnittelu

Maatilan ja muiden yritysten taloutta pitää suunnitella myös muusta kuin maksuvalmiuden näkökulmasta. Tasesuunnittelu korostuu yrityskoon kasvaessa. Riittävä oma pääoma ja hyvä toiminnan kannattavuus

vähentävät yrityksen rahoitusriskejä, mikä näkyy velkarahan hinnassa. Hyvän pääoma-aseman avulla on mahdollista lisätä kevyemmin verotettujen pääomatulojen osuutta yrittäjätulon kohotessa.

Tuotannon kannattavuus on edellytys yrityksen pääoma-aseman vahvistumiselle. ProAgria kehittää yrityskokonaisuuden johtamispalveluitaan edellä mainitut talousjohtamisen näkökulmat huomioon ottaen. Tilipalveluilla seurantatiedon tuottajana on keskeinen asema luotaessa maaseudun yritystoiminnalle menestyksen mahdollisuuksia.

JUHA HÄMÄLÄINEN

ProAgrian Tilipalveluiden etu on sen hyvä yhteys talous- ja maatilojen tuotantoneuvontaan. Talousongelmat havaitaan nopeasti ja niiden korjaamista voidaan lähestyä sekä tuotannon että taloussuunnittelun näkökulmista.

Miten saada rahat riittämään?

... ja selittää maksuvalmiushaasteet.

Tarjoamme sinulle talouden ja tuotannon hallinnan polut, joilla onnistut. Eväitämme ovat kassan hallinta ja seuranta, talouden tasapainottaminen, ennakoivuus, tavoitteiden asettaminen ja toimenpiteiden suunnittelu sekä muutosten vaikutusten arviointi. Tuotannon tehostamiseen ja kasvuun saat meiltä toimivat keinot.

Käy keskustelua asiantuntijoidemme kanssa toimenpiteistä, niiden tuomista tuloksista ja tulevaisuuden suunnitelmista. Muutokset kannattaa tehdä asiantuntijoidemme kanssa ja varmistaa oikea suunta.

Ota tilasi talous hallintaan ja tehosta tuotantoa.

Ota yhteyttä jo heti tänään! www.proagria.fi/rahatriittamaan

Hyödynnä parhaat tukiratkaisut

Selvitämme parhaat ympäristö-, eläinten hyvinvointikorvauksen ja viherryttämistuen ratkaisut yrityksellesi. Saat arvion tilakohtaisesta kokonaistukimäärästä.

www.proagria.fi/tukipuntari

Vinkki!

Tiedätkö jo Senttien, Ruokinnan, Talouden ja Viljatilän tsekkilistoista? Kysy ja ylläty!

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifiikaatti.

Kalatalouskeskus

Silvo Tuomela näyttää koululaisille kalan nylkemistä.

Kalatalouskeskus

Toiminnanjohtaja
EERO HAKALA
Puh. 0400 162 445
eero.hakala@proagria.fi

Kuvat: Eero Hakala

Ajankohtaista kalastussäädöksistä

Eduskunta hyväksyi kalastuslain 13.3.2015. Kalastuslaki astuu voimaan vuoden 2016 alusta. Valmisteilla olevalla kalastusasetuksella täydennetään lakia mm. kalojen alamittoja ja rauhoituksia koskevin osin. Kalastussäädösten sisällöstä ja toimeenpanosta tullaan järjestämään koulutusta myös Keski-Pohjanmaalla. Tässä muutamia poimintoja lain keskeisistä sisällöistä (KKL / Kalastuslakiesite 2015).

Tavalliset kalastajat

Nykyinen kalastuksenhoitomaksu ja kalastuslääniökohtainen viehekalastusmaksu yhdistetään kalastonhoitomaksuksi, jonka ovat velvollisia maksamaan kaikki 18–64-vuotiaat kalastajat, jotka harjoittavat muuta kalastusta kuin onkimista, pilkkimistä tai silakan litkakalastusta. Maksulla saa kalastaa koko maassa yhdellä vavalla, vieheellä ja painovieheellä. Muuhun kalastukseen tarvitaan lisäksi paikallinen kalastuslupa. Kalastonhoitomaksun voi suorittaa vuorokaudeksi (5 €), viikoksi (12 €) tai vuodeksi (39 €).

Kalan tartuttaminen koukuun ulkoapäin (rokastus ja mateen pilkintä ryöstäjäpilkillä tai madeharalla) kielletään. Vaelluskalavesistön koski- ja virta-alueella onginta ja pilkintä ovat kiellettyjä.

Uusi asia on myös verkko- määrän rajoitus. Verkkoja saa kerrallaan käyttää korkeintaan 8 kpl/pyyntikunta. Suurempi verkkomäärä on sallittu vain kaupallisille kalastajille.

Nykyyn sisältyvät kalastusoikeudet, jotka perustuvat kylässä asumiseen (asuu kylässä, mutta ei ole osuutta yhteiseen vesialueeseen), puuttuvat uudesta laista. Tähän kuuluu mm. nykyinen oikeus kotitarve- ja virkistyskalastuslupa kylän vesialueilla.

Saaliin myyntioikeus on vain kaupallisilla kalastajilla. Poikkeuksena on satunnainen ja vähäisen kalaerän myynti suoraan kuluttajalle. Merialueella myyntikielto on ehdoton EU-säädöksistä johtuen.

Osakaskunnat ja muut vesialueen omistajat

Vesialueen omistajan asema säilyy uudessa laissa pääpiirteissään samana kuin nykyisessä. Pyydyskalastus (verkko, katiska ym.) ja uistelu säilyvät jatkossakin vesialueen omistajan myymien lupien piirissä. Pyynti on järjestettävä käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaisesti. Vesialueen omistajalla (osakaskunnalla) on mahdollisuus asettaa ehtoja myöntämiinsä kalastuslupiin ja ohjeistaa kalastusta. Kalastuslupia ei ole pakko myydä ulkopuolisille.

Kalatalousalueet

Kalastusalueet muuttuvat kalatalousalueiksi ja niiden lukumäärä pienenee. Kalatalousalueet ovat julkisoikeudellisia yhdistyksiä, joiden jäseninä ovat kalastusoikeuden haltijat (osakaskunnat) sekä valtakunnalliset kalastusalan järjestöt. Kalatalousalueiden tärkein tehtävä on käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen ja täytäntöönpano. Suunnitelman merkitys ja sitovuus kasvaa. Suunnitelman kautta tapahtuu aloite kalastuksen säätelytoimenpiteisiin, ja suunnitelmalla ”kaavoitetaan” vesialueita kaupalliseen kalastukseen ja matkailukalastukseen. Lopulliset päätökset kalastuksen säätelystä tehdään jatkossa Ely-keskuksessa.

Kaupalliset kalastajat

Ammattikalastajan nimi ke muuttuu laissa kaupalliseksi kalastajaksi EU-säädösten mukaisesti. Vain kaupallisille kalastajille on sallittua troolin ja yli 8 verkon (yli 240 m) käyttäminen. Laki antaa Ely-keskukselle mahdollisuuden tietyin edellytyksin myöntää kalastuslupa kaupalliselle kalastajalle, jos kalastaja ei muutoin jollekin vesialueelle onnistu lupaa saamaan.

Kalojen alamitat

Muistutuksena, että tämän vuoden loppuun saakka voimassa olevien säädösten mukaan kalojen alimmat mitat ovat:

Taimenen (niin meri- kuin järvitaimenenkin) alamitta on keskipohjanmaan vesissä 60 senttimetriä, lohosen alamitta on 60 cm (Perämeressä 50 cm) ja harjuksen alamitta on 35 cm.

Vesialueiden omistajat ovat voineet määrätä omille vesialueille näistä poikkeavia (suurempia) alamittasuosituksia, eli katso lupaehtoja.

Kaikki kalat, jotka on saatu kiellettyä kalastustapaa (esim. onginta koskessa) käyttäen tai ovat alamittaisia ja kalastettu rauhoitusaikana on aina vapautettava takaisin veteen, ovat ne sitten eläviä tai kuolleita.

Kalastusmaksut 2015

Kalenterivuodelta perittävä valtion kalastuksenhoitomaksu on 24 €. Viikkomaksu niin aluekohtaisen viehekortin kuin hoitomaksunkin osalta on 7 €.

Kalastuksenhoitomaksu suoritetaan maa- ja metsätalousministeriön tilille FI47 5000 0121 5028 42.

Aluekohtainen viehekalastusmaksu on 31 €/v. Se suoritetaan jollekin näistä tileistä (riippuu siitä millä alueella aikoo kalastaa):

Etelä-Suomi	FI69 5000 0121 5028 34
Länsi-Suomi	FI81 5000 0121 5029 09
Itä-Suomi	FI82 5000 0121 5028 91
Oulu	FI07 5000 0121 5028 83
Lappi	FI73 5000 0121 5028 59

Hoitomaksun ja viehekalastusmaksun voi suorittaa verkkomaksuna (www.eraluvat.fi) tai pankkisiirtona yllä mainituille tileille. Maksutavoista ja ohjeista on tarkempaa tietoa mm. ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n, Kalatalouden Keskusliiton tai maa- ja metsätalousministeriön nettisivuilla. Viehekalastusmaksurekisteriin voi ilmoittautua nettisivuilla www.mmm.fi -> kala, riista ja porot.

Kalastusmaksu kalatalouden edistämiseen

Kalastusmaksut käytetään kalatalouden edistämiseen eikä niillä tueta tai kustanneta valtion kalataloushallinnon toimintaa. Kalastuksenhoitomaksuvaroista käytetään noin kolmannes suoriin kalakantojen hoitotoimenpiteisiin ja kalataloutta edistävien hankkeiden (esim. kalatapahtumat ja kalastuskohteiden kehittäminen) avustamiseen. Osa hoitomaksuvaroista käytetään mm. kalastusalueiden sekä kalatalousalan järjestöjen toiminnan tukemiseen. Tämän lisäksi osa hoitomaksuvaroista ja kaikki viehekalastusmaksut palautetaan vesialueiden omistajille. Omistajillekin palautuvista varoista pääosa käytetään kalavesien hoitoon. Vesien omistajat käyttävät kalojen istutuksiin noin 5 milj. € vuodessa.

Kalastusoikeus

Vesialueen omistaja, useimmiten osakaskunta, määrää kalastuslain ja asetuksen rajoissa alueellaan sen, miten kukin saa kalastusoikeutta käyttää. Yleensä kalastusoikeutta jaetaan myymällä kalavesille kalastuslupia. Lupa sisältää kalastusoikeuden lisäksi joukon kalastusta koskevia ohjeita ja rajoituksia mm. siitä miten, missä ja kuinka monella pyydyksellä saa pyytää. Kalaan aikovan on aina oltava selvillä siitä missä ja miten saa kalastaa. Lupaohjeita saa paikallisen osakaskunnan lupamyyntipaikoista (usein huoltoasemia tai kioskeja) ja enenevässä määrin myös nettisivuilta (esim. www.ahven.net).

Tieto on ja sitä saa!

Mikäli jotain on jäänyt kalastuksen osalta epäselväksi, on olemassa ihmisiä ja organisaatioita, joiden puoleen kääntyä. Apua löytyy mm. kalatalouden neuvontajärjestöistä (Kalatalouden Keskusliitto; www.ahven.net, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö; www.vapaa-ajankalastaja.fi), viranomaisilta (maa- ja metsätalousministeriö; www.mmm.fi, Ely-keskusten kalatalousryhmät tai ympäristötoimialat; www.ely-keskus.fi, Luonnonvarakeskuksesta; www.luke.fi) sekä oppilaitoksista (yliopistot, kalatalousoppilaitokset). Keski-Pohjanmaalla apua löytyy ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n Kalatalouskeskuksen toiminnanjohtaja Eero Hakalalta (etunimi.sukunimi@proagria.fi).

Hyödynnä ympäristö- sopimusta luonnon ja maiseman hoidossa

Saako sinun
tilasi euroja
ympäristö-
sopimuksesta?

Tilallasi voi olla mahdollisuuksia ympäristösopimukseen, joka koskee perinnebiotooppien ja muiden luonnon monimuotoisuuskohteiden hoitoa. Yhdessä asiantuntijan kanssa löytyvät arvo-kohteet ja selviävät mahdollisuudet ympäristösopimuksiin.

”Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito” – ympäristösopimus voidaan tehdä mm. perinnebiotoopeista, luonnonlaitumista, reunavyöhykkeistä, metsäsaarekkeista, muinaismuistokohteista ja maaseudun kulttuuriperinnön hoitamisesta.

Ympäristösopimus tehdään viideksi vuodeksi. Hoidettavan lohkon tulee olla vähintään 0,05 ha ja koko sopimusalueen yhteensä vähintään 0,3 ha. Sopimuksia haetaan päätukihaun yhteydessä 30.4.2015 mennessä.

Sopimusalueiden hoidon tulee perustua etukäteen tehtyyn suunnitelmaan. Kun teetät hoitosuunnitelman asiantuntijalla, varmistat oikean korvaustason ja teet juuri oikeita hoitotoimia. Tämä helpottaa myös vaadittavan hoitopäiväkirjan pitämistä.

Lisäpalvelut:

Neuvo 2020: Maisema- ja luontokohteiden kartoitus ja neuvonta

Pienryhmäneuvonta

Naapuritilojen yhteissuunnitelmat

Ota yhteyttä, niin keskustellaan tarkemmin!

MAA- JA
KOTITALOUS-
NAISET

Ympäristöasiantuntija
Jaana Höglund
puh. 043 8254 284
jaana.hoglund@maajakotitalousnaiset.fi

www.maajakotitalousnaiset.fi, www.proagria.fi

SUUNNITTELUPALVELU

Maastokäynti

- Alueiden laajuuden määrittely
- Kohteen ja arvojen määrittely

Hoitosuunnitelma

- Kohteen kuvaus
- Hoidon tavoitteet ja vaikutukset ympäristöön
- Vuosittaiset hoito-ohjeet lohko-kohtaisesti ja aikataulu

Kartat

- Sijainti- ja suunnitelmakartat

Opastus hakemuksen täyttämiseen

PRO
Agria

Riitta Huhtala

Uusia tuulia

Kevät on pitkällä ja sen mukanaan tuoma valo antaa virtaa mennessämme kohti kesää. Paljon on ehtinyt alkuvuonna tapahtua. Maaseudun naiset -kiertue tavoitti mahtavan määrän maakunnan naisia ja tarjosi meille yhteisöllisyyttä parhaimmillaan. Edessä on vielä käsityöriiteily ja keväinen matka Hollantiin. Seija kiertää maakunnassa ruoka-asioiden parissa ja paikallisyhdistykset järjestävät omia tapahtumiaan ja pitävät vuosikokouksiaan. Impin päiväkin on tulossa kesäkuussa. Muistakaa Metsästä voimaa -kampanja ja istuttakaa vaikka muistopuu kylän yhteiseksi iloksi.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisissa voimme tarjota lisää uusia tuulia. Huhtikuussa avattu Kruunuvoudintalo antaa meille upean mahdollisuuden esitellä omaa toimintaamme sekä tarjota palveluja keskipohjalaisille. Olemme saaneet talon myötä käyttöömmekotipesän. Myös paikallisyhdistyksemme saavat mainion paikan järjestää erilaisia tapahtumia. Kannustankin kaikkia yhdistyksiämme tutustumaan Kruunuvoudintaloon ja sen historiaan vaikka tekemällä oman paikallisyhdistyksen kanssa retken Kokkolaan tulevana kesänä. Kruunuvoudin talon emäntä Auli järjestää maistuvat tarjoilut ja pitää vieraista hyvää huolta. Uutta virtaa on tulossa myös maisemanhoidon neuvontaan. Uuden asiantuntijamme myötä pystymme tarjoamaan suunnittelu- ja neuvontapalveluja kulttuurimaisemista kukkaniittyihin. Toivotankin Jaanan ja Aulin lämpimästi tervetulleiksi mukaan järjestöömme!

Hyvää kevättä ja kesää kaikille!

In Memoriam Kaisu Merilä 1962-2015

Järjestöjämme on kohdannut suuri suru. Pitkäikäinen luottamushenkilömmek, arvostettu yhteisömmekäsen **Kaisu Merilä** on menehtynyt helmikuussa sairauskohtaukseen.

Matkailuyrittäjä Kaisu Merilä toimi vuodesta 2011 lähtien Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen hallituksen puheenjohtajana ja ProAgria Keskusten Liiton hallituksessa jäsenenä. Lisäksi Kaisu toimi pitkään ProAgria Oulun ja Oulun Maa- ja kotitalousnaisten hallituksen

jäsenenä. Utajärven Maa- ja kotitalousnaiset oli hänelle tärkeä yhteisö. Kaisun luoman yrityksen, Merilän kartanon, toiminta jatkuu edelleen.

Muistamme Kaisun myönteisenä, valoisa- ja inspiroivana ihmisenä. Kaisu ei koskaan jättänyt ketään huomioimatta ja rohkaisi esimerkein myös muut tarttumaan innolla toimeen. Hallitustyössä hän oli vahva asiantuntija ja suunnannäyttäjä.

Kruunuvoudin talolle emäntä maa- ja kotitalousnaisista

Tilojen ja tarjoilujen varaukset
puh. 043 8254 281 tai
auli.saukko@maajakotitalousnaiset.fi

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset on vuokrannut Kruunuvoudintalo-yhdistykseltä Kokkolassa sijaitsevan Kruunuvoudintalon tilat juhla- ja kokouspalvelutoimintaan. Maa- ja kotitalousnaiset kehittää ja edistää Kruunuvoudintalon toimintaa järjestönsä arvojen mukaisesti, lähiruoka, paikallinen kulttuuri, ympäristö ja yhteisöllisyys huomioiden.

Kruunuvoudintalossa järjestetään tilaisuuksia ja tapahtumia perinteitä kunnioittaen, esimerkkeinä perinnepäivät ja elämysillalliset. Tilat antavat mahdollisuuden myös maakunnan (jäsen)yhdistyksille tulla esittäytymään ja järjestämään toimintaa kaupunkilaisille. Lisäksi suunnitelmassa on kesäkahvilan avaaminen.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten puolelta Kruunuvoudintalon emäntä on kannuslainen **Auli Saukko**.

Kuva: Ritva-Liisa Nisula

Johanna (vas.) ja Auli toivottavat maakunnan maa- ja kotitalousnaiset tervetulleiksi tutustumaan Kruunuvoudintaloon.

Samppanjaa huoneessa vai iltavuoksa kynttilänvalossa?

Kylpylähotelli Sanissa rakkaasi on arvovieras!

alk. 124€ vrk/kahdelle

Kylpyläloma

Hintaan sisältyy majoitus, Hyvän Olon Aamiainen, Welmed-kuntosalin sekä kylpylän ja uimahallin vapaa käyttö ilman aikarajoituksia. Lapsille vapaa pääsy sisäleikkipuistoon. Maksuton Wi-Fi.

Jukupolku 5, 85100 Kalajoki
p. 08 4692 500
myynti@kalajokiresort.fi
kalajokiresort.fi

KYLPLYLÄHOTELLI
SANI
Kalajoki Resort & Spa

Tilaa ja tutustu Koti ja maaseutu -lehteen

Kiitos, tilaan Koti ja maaseutu -lehden: itselleni lahjaksi

- edullisena kestotilauksena hintaan 48 euroa.
- 12 kuukaudeksi 10 lehteä hintaan 58 euroa.
- tutustumistilaus 5 lehteä hintaan 29 euroa.
- Haluan maksaa laskun kahdessa erässä.

Tilaa
puhelimitse
0303 9778 tai
www.kotijamaaseutu.fi

Vastaanottaja maksaa postimaksun Mottagaren betalar portot

Lue ja ihastu!

Koti- ja maaseutu -lehti on käytännönläheinen ja mutkaton lukupaketti sinulle, joka olet kiinnostunut maaseudun ihmisistä, elämästä ja ympäristöstä. Lehti palvelee lukijaa herkullisilla resepteillä, kannustavilla käsityöohjeilla ja innostavilla maisema- ja puutarhakuvilla.

Tilaa lahjaksi!

TILAAJA/MAKSAJA

Etu- ja sukunimi _____
Lähiosoite _____
Postinumero ja -toimipaikka _____
Allekirjoitus _____ Puhelin _____
Sähköposti _____

LAHJATILAUKSEN SAAJA

Etu- ja sukunimi _____
Lähiosoite _____
Postinumero ja -toimipaikka _____

Tilauhinnat ovat voimassa 1.12.2015 saakka.

Koti
ja maaseutu

Vastauslähetyt
Sopimus 5020638
00003 HELSINKI

Ikääntyvien Syö hyvää -tapahtumista neuvoja terveellisiin ja helppoihin ruokavalintoihin

Maa- ja kotitalousnaiset järjestää ympäri Suomen ikääntyville suunnattuja Syö hyvää -tapahtumia, joissa tustutaan ravitsemussuosituksiin ja terveyttä tukevaan ruokavalioon.

Syö hyvää -tapahtumaan sisältyy lyhyt alustus sekä havaintopisteitä. Tapahtumassa paneudutaan seikkoihin, joihin ikääntyvien kannattaa tutkimusten mukaan kiinnittää ruokavaliossaan huomioita, kuten riittävään proteiiniin ja D-vitamiiniin saantiin.

Hyvin syöminen helpoksi

Kaikki osallistujat saavat mukaansa Syö hyvää -esitteen ja ikääntyville tarkoitettun Proteiini-vinkkivihkosien. Tapahtumat ovat maksuttomia.

Hankkeen tavoitteena on viestiä ravitsemussuosituksista niin, että moni löytäisi vastauksia omiin pohdintoihinsa ja ymmärtäisi terveellisen ruokavaliokoon koostamisen perusedellytykset ja haasteet. Hyvä ruokavalio tekee hyvää niin keholle, aisteille kuin ympäristöllekin.

Ikääntynyt - muista nämä!

PANOSTA PROTEIINIIN. Ikääntyvien tulisi saada ruuasta riittävästi proteiinia. Liian niukka proteiiniin saanti mm. altistaa lihaskadolle ja heikentää toimintakykyä. Tarvittava määrä on 1,2-1,4 grammaa painokiloa kohden. 70 kiloa painavalla tämä tarkoittaa noin 90 grammaa proteiinia päivässä.

D-VITAMIINIINIA PURKISTA. Kaikille yli 75-vuotiaille suositellaan 20 mikrogramman päivittäistä D-vitamiinilisää ympäri vuoden. Sitä nuorempien kannattaa syödä D-vitamiinipillereitä talvikaudella, jos saanti ruoasta on vähäistä. Hyviä D-vitamiinin lähteitä ovat kalat, margariini ja vitamiinoidut maitotuotteet.

VAIHDA KOVAT PEHMEISIIN. Pehmeät rasvat tekevät hyvää sydämellemme, verisuonille ja aivoille. Hyviä rasvoja saa kasviöljyistä, margariinista, kalasta, pähkinöistä ja siemenistä.

LAITA LAUTASELLE VÄRIÄ. Kasviksissa, hedelmissä ja marjoissa on paljon ravintoaineita ja kuitua. Tutkimusten mukaan monilla ikääntyvillä on puutetta C-vitamiinista, jota saa riittävästi kun syö vähintään kuusi kourallista kasviksia, hedelmiä tai marjoja päivässä.

SUPISTA SUOLASTA. Liiallinen suolan syönte nostaa verenpainetta, heikentää luustoa sekä kasvattaa muistisairauksien riskiä.

OSTA VALMIINA. Jos tarmo ei riitä ruoanlaittoon, kannattaa turvautua valmisruokiin tai ateriapalveluihin, jotta ruokavalio pysyy riittävän monipuolisena.

VARAUDU VÄLIPALOIIN. Monille sopii ateriarvot, jossa päivän aikana syödään 3-5 ateriaa. Helppo välipala on esimerkiksi hedelmä, smoothie, kiisseli tai vaikka kaupan valmis marjarahka.

MUISTA MYÖS MAKU! Herkullinen ja maukas ruoka hellii kehon lisäksi myös mieltä.

Tapahtumat ovat osa Kuluttajaliiton Syö hyvää -hanketta, jota rahoittaa Raha-automaattiyhdistys.

SYÖ HYVÄÄ

Johanna muistuttaa

Omat avaimet -historiateos

Maa- ja kotitalousnaisten historiasta löytyy paljon voimanasia ja urauurtavia tekoja, kertoo historiategoksemme kirjoittaja, FT Kirsti Manninen. Runsa aineisto, mielenkiintoiset henkilökuvaukset ja taitava kirjoittaja tulevat takaamaan meille elämyksellisen kokemuksen järjestömme historiaan. Historiateos ilmestyy joulun alla.

Koko järjestön historiategoksesta arvokas perintö tuleville toimijoille yhdistyksissä. Toivomme, että voisitte hankkia historiategoksen yhdistysten jäsenten luettavaksi. Historiateoksen koostaminen on aikamoinen voimainponnistus järjestölle ja siksi toivommekin yhdistysten ja historiastamme kiinnostuneiden tukevan myös taloudellisesti historiategoksen tekemistä. Kaikki tukijat julkaistaan kirjassa ja vähintään 120 € lahjoittaneet saavat oman historiategoksen. Myöhemmin tarjoamme ennakkotilausta lisäkappaleiden ostamiseksi.

Osallistukaa keräykseen. Keräystili on: FI13 8000 1870 2029 19 / Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry. Rahankeräyslupa 2020/2013/3176 Poliisihallituksen Arpajaishallinto. Kirjoitakaa viestikenttään: Historiateos, lahjoittaja (yhdistys tai henkilö) ja yhteystiedot. Keräyksen toimeenpano-aika: 24.9.2013-31.8.2015. Keräyksen toimeenpano-alue: koko Suomen alue Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Parhaat kiitokset kaikille talokoihin jo osallistuneille!

Vuoden maa- ja kotitalousnainen 2015

Keski-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten johtokunta valitsee ehdotusten pohjalta vuoden keskipohjalaisen maa- ja kotitalousnaisen. Ehdotuksia vuoden maa- ja kotitalousnaisiksi voivat tehdä yhdistykset sekä yksityiset henkilöt. Valinnan julkistaminen tapahtuu ProAgria Keski-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten vuosikokouksessa marraskuussa.

Vuoden Maa- ja kotitalousnaisen valinnan kriteerejä ovat: - edistää alueellaan Maa- ja kotitalousnaisten toimintaa - toimii alueellaan aktiivisesti Maa- ja kotitalousnaisten hyväksi - innostaa ja kannustaa muita naisia toimintaan mukaan.

Tarkempi ohjeistus tulee myöhemmin!

Vuoden maisemateko -kilpailu

Maa- ja kotitalousnaiset julistaa kilpailun, jossa valitaan maakunnallinen Vuoden maisemateko. Maakuntien parhaista valitaan Vuoden maisemateko Suomessa. Tunnustuksen saaja voi olla yksittäinen henkilö, yhdistys tai talkooporukka. Maisemateko voi olla pieni tai suuri. Se voi olla näkymien aukaisemista, raivaamista, rakennusten kunnostamista, luonnon monimuotoisuuden lisäämistä, rantojen hoitoa tai kylämaiseman parantamista. Kutsumme teidät osallistumaan kilpailuun!

Nyt kilpaillaan siitä, kuka kerää eniten metsämarjoja!

Miljoona litraa metsämarjoja -kilpailu kannustaa marjametsään. Marjastuksesta kilpaillaan 1.7.-30.9.2015 välisenä aikana. Kootkaa yhdistyksenne väestä porukka kisaan. Ryhmän maksimikoko on 30 henkeä. Joukkueisiin kuuluvat voivat osallistua kisaan myös yksilösarjassa. Myös ilman ryhmää voi osallistua kilpailuun.

Merkitkää ylös kilpailuajana keräämämme marjat. Marjat mitataan litroissa. Voitte käyttää merkitsemiseen kampanjakortteja (saatavilla piirikeskuksesta) tai tulostaa taulukon Maa- ja kotitalousnaisten nettisivuilta. Metsämarjoiksi luetaan mustikka, villivadelma, ahomansikka, juolukka, puolukka, tyrni ja pihlaja.

Ilmoittakaa joukkueenne jäsenet sekä keräämämme marjalitrat 15.10.2015 mennessä nettilomakkeella, jonka linkki löytyy kisan alettua tältä sivulta. Ryhmän tuloksen yhteystietoineen voi myös postittaa Maa- ja kotitalousnaisten Keskukseen (PL 251, 01301 Vantaa). Marjaisia kuvia ja tunnelmia metsästä voi jakaa Facebookissa, Instagramissa ja Twitterissä tunnisteella #miljoonalittra. Voittajat julkistetaan 30.10. Voittaja palkitaan Karelia à la carte -ruokamatkalla Pohjois-Karjalaan. Kaikkien osallistujien kesken arvotaan Opan Mehu-Liisoja ja mehu-kattiloita.

➔ www.proagria.fi/kp -> Maa- ja kotitalousnaiset

MKNKESKIPOHJANMAA

TAPAHTUMAT JA KOULUTUKSET

HYGIENIAKOULUTUKSIA JA HYGIENIATESTAUKSIA

voi tilata Seija Varilalta, p. 0400 137 899. Hygieniakoulutuksen hinta on 62 €/hlö (sis. alv. 24%), joka sisältää koulutuksen, testin ja passin. Pelkkä testi ja passi 43,05 €/hlö (sis. alv. 24%).

TÄYTEKAKKUKURSSI, kuorruta ja koristele

Kokkola, ti 5.5. klo 17.30, Yritystalo Evald, alakerran kokoustila

SYÖ HYVÄÄ, IKÄÄNTYVIEN RAVINTO

Reisjärvi, ma 20.4. klo 12, Väinölä
Perho, ti 28.4. klo 12, seurojentalon alakerta
Lohtaja, to 7.5. klo 12, seurakuntatalo

SYÖ HYVÄÄ, LAPSI-PERHEET

Ullava, pe 24.4. klo 10, Veikko Vionojan koulu

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIFOORUMI

Perho, ti 14.4. klo 18, koulukeskus

MAKKARAKURSSI yhteistyössä Suomenselän kansalaisopiston kanssa

Lestijärvi, to 16.4. klo 18, yläkoulu opetuskeittiö
Kinnula, ke 29.4. klo 18, yläkoulu opetuskeittiö

Maa- ja kotitalousnaisten tilaisuuksista lisätietoja

Seija Varila, p. 0400 137 899, seija.varila@maajakotitalousnaiset.fi

Kuva: MKNK, Timo Viikainen

Tilaa hypissä ajoin syksyn sieniretket ja -kurssit!

www.maajakotitalousnaiset.fi

Maa- ja kotitalousnaiset

VUODEN MAISEMATEKO

kilpailu 2015

Avatkaa silmänne kotimaisemanne kauneudelle! Osallistukaa kilpailuun ja kertokaa sanoin ja kuvin, miksi juuri teidän maisematekonne ansaitsee palkinnon. Maisemateko on pieni tai suuri teko, joka on muuttanut maisemaa paremmaksi.

MAA- JA KOTITALOUSNAISET julistaa kilpailun, jossa valitaan alueellisesti Vuoden maisemateko. Maakuntien parhaista valitaan Suomen Vuoden maisemateko.

Maisemateko voi olla näkyvien aukaisemista, raivaamista, rakennusten tai rakennelmien kunnostamista, luonnon monimuotoisuuden lisäämistä, rantojen hoitoa, kylämaiseman parantamista.

Tunnustuksen saaja voi olla yksittäinen henkilö, paikallinen yhdistys, talkooporukka tai muu taho.

TEHKÄÄ NÄIN

- Ottakaa maisemasta valokuvia ennen ja jälkeen maisemateon.
- Kuvailkaa maisemateon tulokset. Kertokaa, mitä teitte ja ketkä teon tekivät. Kertokaa, miksi juuri teidän tekonne olisi vuoden maisemateon arvoinen.
- Lähettäkää kuvailu elokuun loppuun mennessä oman piirikeskukseen maisema-asiantuntijalle. Laittakaa mukaan mahdolliset lehtileikkeet ja valokuvat sekä yhteystiedot.

Alueellinen maisemateko valitaan syyskuussa ja valtakunnallinen valinta tapahtuu lokakuussa.

www.maajakotitalousnaiset.fi/maisema-asiantuntijat

Lisätietoja Vuoden maisemateon valinnasta saat:

www.maajakotitalousnaiset.fi/vuodenmaisemateko

TOUKOKUUSSA 2015 ISTUTAMME PUITA

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN paikallisyhdistyksiä ja jäseniä kannustetaan istuttamaan puu tai puita sopiviin paikkoihin. Kun istutamme puita, hillitsemme samalla ilmastonmuutosta.

Jokaista istutettua puuta kohden paikallisyhdistyksiä kehoitetaan lahjoittamaan 10 € Kirkon Ulkomaanavulle, jonka kanssa olemme solmineet yhteistyösopimuksen. 10 eurolla istutetaan 10 puuta Haitiin tai Nepaliin, joissa Kirkon Ulkomaanavulla on metsiin liittyviä hankkeita.

Puita voi istuttaa esimerkiksi

- koulun tai päiväkodin pihaan yhdessä lasten kanssa
- vanhainkotien tai palvelutalojen pihaan vanhusten iloksi
- seuratalojen pihamaata koristamaan
- puistoon varjoa antamaan
- muistopuuna merkitykselliseen paikkaan
- taimikoihin tai talousmetsään tulevaisuuteksi tuotoksi.

Haitin ja Nepalin hankkeissa annetaan taimien lisäksi koulutusta puiden istuttamisesta. Puita ei osteta sattumanvaraisesti, vaan jokaiselle alueelle hankitaan tarkoitukseen sopivia lajikkeita. Hankkeissa istutetaan esimerkiksi syväjuurisia puita, jotka estävät eroosiota ja maanvyörymistä tulva-alueilla tai hedelmäpuita paikallisten toimeentulon tukemiseksi.

TEHKÄÄ NÄIN

- Ideoikaa, mihin puut istutetaan.
  - Sopikaa, mistä puut hankitaan. Selvittäkää, voisiko puut saada lahjoituksena.
  - Järjestäkää puun istutuksen yhteyteen mukava metsään liittyvä tapahtuma.
  - Kertokaa istutustapahtumissa siitä, mikä hyöty puiden istutuksesta on.
  - Kutsukaa mukaan tiedotusvälineiden edustajat.
  - Kerätäkää tapahtuman yhteydessä 10 €/ puu tai haluamanne summa.
  - Tilittäkää summa Kirkon Ulkomaanavun tilille.
  - Kertokaa Webropol -lomakkeella, mitä olette tehneet.
- Linkki löytyy sivulta: www.maajakotitalousnaiset.fi/istutammepuun

Rahat siirretään Kirkon Ulkomaanavun tilille kirjoittamalla viestikenttään **MKN PUU**, jolloin ne ohjautuvat varmasti puiden istutukseen.

Nordea	FI33 1572 3000 5005 04
Aktia	FI19 4055 1220 0104 37
OP	FI08 5723 0210 0215 51
Danske	FI02 8000 1800 2233 40

Kirkon Ulkomaanapu on Suomen suurin kehitysyhteistyöjärjestö ja toiseksi suurin humanitaarisen avun antaja. Kirkon Ulkomaanapu tekee töitä köyhimpien ihmisten kanssa uskontoon, etniseen taustaan tai poliittiseen vakaumukseen katsomatta. Kirkon Ulkomaanapu ei tee lähetystyötä.

www.maajakotitalousnaiset.fi/istutammepuun

TRIO TRAVELS

REIPASHENKINEN LUONTO-, MAASEUTU- JA HYVINVOINTIMATKA

23.-28.9. 2015

IHASTUTTAVAAN SLOVENIAAN

Luonto on hemmotellut Sloveniaa. Luoteessa ovat Juliaaniset Alpit, lounaassa välkehtivän sininen Adrianmeri ja vehmas luonto. Sisämaassa näkymät ovat kumpuilevaa metsä- ja peltomaisemaa. Matkallamme nautimme reippaasta ulkoilusta raikkaassa Alppi-ilmastossa sekä hapekkaassa meri-ilmastossa. Maatalouskohteet antavat kuvan alueen peruselinkeinoista, luonto- ja kulttuurikohteet tutustuttavat meidät historiaan ja nykypäivään. Olemme varanneet myös omaa aikaa nautiskeluun hyvätaisoisissa kylpylähoteleissa.

Matkan hinta jäsenille: **1450 €/hlö**. Yhden hengen huoneen lisämaksu: 180 €. Trio Travelsin palvelumaksu: 15 €/hlö

Hinta sisältää: Edestakaiset lennot Vaasa-Helsinki-Ljubljana, majoituksen ***-****-tason hotelleissa aamiaisella, suomenkielisen oppaan palvelut, matkaohjelman mukaiset kuljetukset, retket, sisäänkäymysmaksut sekä ruokailut.

Ilmoittautumiset ja tiedustelut 19.6.2015 mennessä: **Päivi Lindgrén - puh. 020 756 8615 - paivi.lindgren@triotravels.fi**

Katso tarkempi matkaohjelma osoitteesta www.triotravels.fi tai www.proagria.fi/kp.

ProAgria Keski-Pohjanmaa
Keski-Pohjanmaan
MAA- JA
KOTITALOUS-
NAISET